

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Ústav demografie a aplikované statistiky

**Vybrané demografické a socioekonomické ukazatele
města Prahy**

Diplomová práce

Autor: Bc. Eliška Sobolová

Vedoucí práce: PhDr. Dana Hübelová, Ph.D.

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci: Vybrané demografické a socioekonomické ukazatele města Prahy vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne: .....

.....

Eliška Sobolová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Daně Hübelové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi během tvorby diplomové práce poskytla.

Abstrakt

Závěrečná práce se zabývá zhodnocením demografické a socioekonomické situace města Prahy prostřednictvím ukazatelů analyzovaných v časovém období minimálně dvanácti let. Ukazatele se týkají věkové struktury obyvatelstva Prahy a procesu demografického stárnutí, ekonomické aktivity a struktury a imigraci cizinců na území města Prahy. Jejich vývoj je srovnán s celou Českou republikou a s vybranými pražskými městskými částmi. Dále je predikován jejich další vývoj v budoucích letech na základě metody vyrovnání časových řad vhodnou trendovou funkcí. Konečně je v práci uveden souhrn výsledků a návrh možných opatření ke zlepšení situace ve městě Praze v oblastech, které se ukázaly jako problematické.

Klíčová slova:

věková struktura, demografické stárnutí, ekonomická struktura, cizinci, trendová funkce, predikce

Abstract

This thesis evaluates the demographic and socio-economic situation of the city of Prague through several indicators analyzed over a period of at least twelve years. The indicators relate to the age structure of Prague population and demographic aging, economic activity and structure and immigration of foreigners into the city of Prague. Their development is compared with the Czech Republic as a whole and with selected Prague districts. Their further development in future years is also predicted, based on the time series method and equalization through adequate trend function. Finally the thesis provides a summary of the results and proposes possible measures to improve the situation in Prague in those areas that have proved problematic.

Key words:

age distribution, ageing, economic structure, foreigners, trend function, prediction

OBSAH

1	ÚVOD A CÍL PRÁCE	7
1.1	Úvod.....	7
1.2	Cíl práce.....	8
2	LITERÁRNÍ PŘEHLED	9
2.1	Demografické a socioekonomické ukazatele.....	9
2.2	Stav obyvatelstva.....	10
2.2.1	Velikost populace.....	10
2.2.2	Demografická struktura.....	10
2.2.3	Ekonomická struktura.....	11
2.3	Demografická dynamika.....	11
2.3.1	Přirozená měna obyvatelstva.....	12
2.3.2	Mechanická měna obyvatelstva.....	13
2.4	Stárnutí obyvatelstva.....	14
2.4.1	Populační politika.....	15
2.5	Cizinci v České republice.....	16
2.5.1	Migrační politika České republiky.....	18
3	MATERIÁL A METODIKA	19
3.1	Věková struktura.....	20
3.1.1	Průměrný věk.....	20
3.1.2	Index stáří.....	20
3.1.3	Index závislosti.....	21
3.2	Ekonomická struktura.....	21
3.2.1	Míra ekonomické aktivity.....	22
3.2.2	Míra podnikatelské aktivity.....	22
3.2.3	Index hospodářského zatížení.....	22
3.3	Zahraniční migrace.....	23
3.3.1	Obecná míra imigrace.....	23
3.3.2	Specifická míra imigrace.....	23
3.3.3	Podíl cizinců na obyvatelstvu.....	24
3.3.4	Relativní přírůstek.....	24
3.4	Analýza časových řad.....	24
3.4.1	Modelování časových řad.....	24

3.4.2	Analýza trendu a předpověď.....	24
4	VÝSLEDKY PRÁCE	28
4.1	Charakteristika města Prahy.....	28
4.2	Vývoj věkové struktury obyvatel Prahy	30
4.2.1	Průměrný věk	30
4.2.2	Index stáří	34
4.2.3	Index závislosti	40
4.3	Vývoj ekonomické struktury Prahy	48
4.3.1	Míra ekonomické aktivity	48
4.3.2	Zaměstnaní podle sektorů národního hospodářství	52
4.3.3	Míra podnikatelské aktivity.....	55
4.3.4	Index hospodářského zatížení.....	60
4.4	Cizinci v Praze	65
4.4.1	Vývoj počtu cizinců a jejich podílu na celkovém počtu obyvatel	65
4.4.2	Obecná míra imigrace.....	77
4.4.3	Specifická míra imigrace	79
5	SOUHRN VÝSLEDKŮ A DISKUSE	83
6	ZÁVĚR	87
7	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ.....	88
8	SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ.....	96
8.1	Seznam tabulek	96
8.2	Seznam obrázků	97
9	PŘÍLOHY	
1	Vývoj počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí v letech 2003 – 2014 proložené trendovou funkcí	
2	Změna indexu stáří v pražských městských částech mezi lety 2001 a 2013 (v %)	
3	Změna míry ekonomické aktivity v pražských městských částech mezi lety 2001 a 2011 (v %)	

1 ÚVOD A CÍL PRÁCE

1.1 Úvod

Demografie v posledních letech nabyla na významu díky změnám v demografickém chování obyvatelstva České republiky, vyvolaných ekonomickými a sociálními transformacemi po roce 1989 (Langhamrová, 2007). Závěry zkoumání obyvatelstva mohou napomoci k formulaci vhodné populační, hospodářské nebo sociální, důchodové a zdravotní politiky státu. V neposlední řadě rostou na významu i z hlediska formulace koncepce a realizace migrační a integrační politiky České republiky (Ritschelová, 2012). Využití však naleznou nejen na celostátní úrovni, ale napomáhají vytvářet náležité strategie institucí i na regionální úrovni (Roubíček, 1997). Mohou být rovněž podkladem pro rozhodování o zaměření výrobních a obchodních činností podnikatelských subjektů nebo pro odhad budoucího vývoje potřebné pracovní síly a případných spotřebitelů (Langhamrová, 2007).

Změny v demografickém chování populace jsou důvodem pro tvorbu analýz a prognóz demografického vývoje, které mohou pomoci připravit se na dopady těchto změn. V současné době jsou lidské zdroje a lidský kapitál považovány za největší bohatství každého státu, jakož to zdroj budoucí pracovní síly, plátcí daní nebo potenciální spotřebitelé a jejich reprodukce bude významně ovlivňovat rozvoj národního hospodářství. Demografický vývoj a ekonomika se vzájemně ovlivňují. Komplexní pohled na lidské zdroje zahrnuje nejen demografické analýzy a prognózy a statistická zjišťování, ale především znalost ekonomických a sociálních důsledků a souvislostí, které s sebou změny v demografickém chování populace přinášejí (Šimpach, 2012).

Na úrovni obcí a měst je demografická a socioekonomická analýza základním dokumentem, podkladem a analytickým nástrojem, z kterého vychází všechny rozvojové plány regionu. Na základě těchto podkladů jsou navrženy scénáře rozvoje regionů (Tvrdý, 2004). Ty pak určují rámec pro budoucí rozvoj daného území a slouží k plánování potřeby jednotlivých veřejných služeb nabízených danou obcí, stejně jako plánování jejich kapacity. Dále je možné analýzu využít k efektivnímu plánování bytové výstavby pro různé cílové skupiny obyvatelstva nebo stanovit dopravní vytíženost regionu pomocí bilance dojížděky za prací (Envi agentura, [n. d.]).

Praha, stejně jako ostatní obce a města, pro svůj rozvoj potřebuje znát údaje o svých obyvatelích tak, aby mohla naplňovat své strategické cíle. Znalost těchto údajů přispívá k využití demografického potenciálu města a taktéž umožňuje adaptovat se a přizpůsobit se demografickým změnám, které v důsledku demografického přechodu České populace nastávají.

1.2 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení demografické a socioekonomické situace města Prahy na základě vybraných ukazatelů v co nejdější časové řadě, minimálně dvanácti let. Dále pak následná identifikace hlavních vývojových trendů vybraných ukazatelů ve městě Praze a srovnání výsledků s nadřazeným územním celkem Českou republikou a s vybranými pražskými městskými částmi. Dílčím cílem práce je stanovení predikce budoucího vývoje jednotlivých ukazatelů do roku 2016 nebo na maximálně tři roky dopředu, kvůli co největší přesnosti predikce.

Zvolené ukazatele se týkají rozložení věkové struktury obyvatelstva Prahy a procesu demografického stárnutí populace, oblasti ekonomické struktury a aktivity obyvatel Prahy a zahraniční imigrace cizinců na území města Prahy.

2 LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Demografické a socioekonomické ukazatele

Demografie se zabývá výzkumem populační reprodukce, která představuje proces rození a umírání a obnovu populací. Je jedinou vědní disciplínou, jejímž předmětem je právě demografická reprodukce, a proto je v tomto smyslu nezastupitelná. Seznámení se s populací daného území pomocí demografické analýzy je z důvodu její významnosti, nejen pro ekonomickou oblast, velmi přínosné (Vystoupil, 2004).

Demografie sleduje a zpracovává demografické jevy, které zjišťuje v rámci jednotlivců, ale zpracovává v souborech – populacích. Demografie zkoumá jednotlivé osoby i jejich uskupení nejen jako příslušníky populace a členy společnosti, ale také jako účastníky hospodářské činnosti celé lidské společnosti (Roubíček, 1997). Základní data jsou získávána z demografických pramenů (řady absolutních údajů), demografická analýza tyto údaje věcně, časově a prostorově srovnává. Pro hlubší poznání podstaty demografických jevů je třeba z těchto absolutních údajů vypočítat analytická data – základní demografické ukazatele (Vystoupil, 2004). Absolutní data se dávají do vzájemných souvislostí (Kalibová, 2001). Podle Koschina (2005) jsou demografické ukazatele numerické charakteristiky vlastností a procesů.

Analytická data se dělí na:

1. poměrná čísla extenzitní (ukazatele) – porovnávání dvou stejnorodých údajů ve stejném časovém okamžiku a stejném prostorovém vymezení,
2. poměrná čísla intenzitní (míry, kvocienty) – porovnávání dvou různorodých údajů, jednotky vyjádřené ve jmenovateli jsou nositeli událostí nebo jevů vyjádřeného v čitateli,
3. poměrná čísla srovnávací (indexy) – porovnávání dvou stejnorodých nebo různorodých údajů, která spolu nesouvisí buď časově, nebo nejsou stejně prostorově vymezena (Kalibová, 2001).

Dále lze demografické ukazatele dělit dle následujících kritérií:

- ukazatele celkové (obecné), týkající se celé populace a ukazatele specifické (diferenční), týkající se části populace,
- ukazatele celostátní, světové atd. podle území, pro které jsou vypočteny,

- ukazatele transversální, týkající se obvykle jednoho roku a ukazatele longitudinální, zahrnující obvykle jednu kohortu nebo generaci,
- dle času lze rozlišit ukazatele okamžikové (vypočtené k určitému datu) a ukazatele intervalové,
- ukazatele stejnorodé a různorodé dle věcného obsahu,
- ukazatele hrubé (vypočtené na základě jednoduchých metod) a ukazatele srovnávací (standardizované), pro jejichž výpočet byla použita metoda standardizace k vyloučení rušivého vlivu určitého jevu,
- ukazatele předběžné, revidované, zpřesněné a definitivní z hlediska statistické připravenosti (Kalibová, 2001).

2.2 Stav obyvatelstva

Zkoumání stavu obyvatelstva v sobě zahrnuje zjišťování velikosti populace. Dále je také možné zkoumat stav populace z mnoha hledisek - lze zkoumat různé struktury. Struktura podle pohlaví a věku se souhrnně označuje jako demografická struktura. Z ekonomického hlediska je podstatná ekonomická struktura, především rozdělení populace na ekonomicky aktivní a neaktivní (Koschin, 2005).

2.2.1 Velikost populace

Pro správné vymezení obyvatelstva je nezbytné určit časový okamžik, ke kterému bude počet obyvatel zjišťován (časové hledisko), dále pak přesné vymezení území, pro které budou data zjišťována a třetí podmínkou je věcné vymezení obyvatelstva. Toto věcné vymezení znamená především, zda bude zjišťování zahrnovat obyvatelstvo přítomné nebo obyvatelstvo bydlící (Roubíček, 1997). Ukazatel okamžitého počtu obyvatelstva je charakteristikou okamžiku, který bývá pro výpočet odvozených ukazatelů demografické statistiky nahrazen středním stavem obyvatelstva (Langhamrová, 2007).

2.2.2 Demografická struktura

Třídění populace podle věku a pohlaví je jedním z nejzákladnějších a nejcharakterističtějších třídění. Struktura podle pohlaví a věku do značné míry předurčuje populační vývoj v budoucích letech, protože demografické procesy jsou na této struktuře značně závislé (Roubíček, 1997). Demografickou strukturu názorně zobrazuje graf demografické struktury neboli strom života či věková pyramida (Koschin, 2005).

2.2.3 Ekonomická struktura

Dle Koschina (2005) se ekonomickou strukturou zpravidla rozumí struktura podle ekonomické aktivity. Za ekonomicky aktivní jsou v České republice považovány všechny osoby zaměstnané nebo hospodářsky činné, v současnosti nezaměstnané hledající práci, dále ženy na mateřské dovolené, pracující důchodci, studenti a učni a osoby zdržené od povolání. Obyvatelstvem ekonomicky neaktivním jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, nepracující žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby (Vystoupil, 2004). Dále bývá členěno na osoby nezávislé a závislé na živiteli. Mezi nezávislé osoby bývají řazeni především důchodci s různou formou důchodu. Osoby závislé jsou pak především děti do 15 let, ženy v domácnosti, které nemají žádný zdroj příjmu, studenti a učni. Ekonomicky aktivní je možné dále dělit na zaměstnané a nezaměstnané nebo podle sektorů národního hospodářství (Maryáš, Vystoupil, 2004). Další možné členění ekonomické struktury je možné podle technické povahy a složitosti práce nebo stupně vyžadované kvalifikace (Novák, 2013).

2.3 Demografická dynamika

Demografická dynamika se zabývá změnami v populaci v průběhu času a jejími jednotlivými komponenty (Shryock et al., 1980). Existují dva typy případů přírůstku nebo úbytku počtu obyvatel v populaci určité země nebo regionu, a to narozením a úmrtím nebo imigrací a emigrací (Caselli et al., 2006). Dle Roubíčka (1997) je možné sledovat ještě sociální pohyb obyvatelstva, který je vyvolaný změnami sociálních znaků nebo případně změnami znaků ekonomických, například sociální příslušnost, povolání, rodinný stav atd. K zjišťování jednotlivých údajů o pohybu obyvatelstva pro potřeby demografické statistiky je využíván systém individuálních statistických hlášení, které podávají zpravodajské jednotky Českému statistickému úřadu (Langhamrová, 2007).

Z hlediska ekonomického je podstatná analýza reprodukce obyvatelstva. Úroveň reprodukce obyvatelstva má značný dopad na růst populace daného území. Jedná se o přímou charakteristiku skutečné reprodukce okamžitých spotřebitelů a potenciální reprodukce budoucí pracovní síly. Uvažuje se při tom nejen početní reprodukce populace, ale také její strukturální reprodukce (věková struktura). Zvláštnosti v dlouhodobém vývoji reprodukce, objevující se poslední dvě století, se nazývají demografická revoluce (Roubíček, 1997). Proměna tradiční společnosti na společnost moderní přinesla změny v reprodukci populace. Nejprve dochází k poklesu úmrtnosti,

což je s odstupem následováno poklesem porodnosti a zvýšením počtu obyvatel. Následně se pak populační přírůstek opět sníží (může být i záporný). Tyto změny jsou podmíněny industrializací, urbanizací a změnou způsobu života. Pokrok lékařských věd, lepší hygienické podmínky umožnily pokles úmrtnosti, naopak nižší porodnost byla ovlivněna vyšší vzdělaností, emancipací žen a rovněž změnou významu dětí pro rodinu. Druhý demografický přechod pak začal v České republice zhruba v 90. letech. V této době dochází k růstu individualismu, rodina ztrácí svou funkci a posouvá se věk při vstupu do manželství a také věk při početí prvního dítěte. Následkem je další pokles míry porodnosti a nárůst podílu postreprodukční složky populace (Chludilová, 2003).

2.3.1 Přirozená měna obyvatelstva

Přirozený pohyb vzniká v důsledku reprodukce obyvatelstva – přirozeného rozmnožování a odumírání populace. Na základě těchto procesů a jejich poměru pak rozlišujeme přirozený přírůstek a přirozený úbytek obyvatelstva. Mezi základní procesy přirozeného pohybu obyvatelstva se řadí porodnost a úmrtnost, které ovlivňují bilanci pohybu populace. Mimo tyto základní procesy zahrnuje sledování přirozené měny obyvatelstva také sňatečnost, rozvodovost a potratovost (Maryáš, Vystoupil, 2004).

Porodnost

Po ukončení demografické revoluce a v jejím důsledku ustálené úmrtnosti je rozhodující pro populační vývoj určitého území především úroveň porodnosti. Ta se považuje rovněž za indikátor sociálního rozvoje. Úroveň porodnosti ovlivňuje reprodukční chování (plánované rodičovství) a také populační politika státu (Kalibová, 2001). Počet narozených je dále ovlivněn velikostí sledované populace a délkou časového intervalu pro jejich sledování (Maryáš, Vystoupil, 2004). Pro hodnocení demografické situace se používá také ukazatel plodnosti (udává, kolik se narodí dětí na 1000 žen v plodivém věku – od 15 do 49 dokončených let). V České republice je porodnost trvale na velmi nízké úrovni, rovněž plodnost je trvale pod zachovnou hranicí prosté reprodukce. To se odráží v neustálém růstu problému stárnutí české populace (Langhamrová, 2007).

Úmrtnost

Vystoupil (2004) uvádí, že úmrtnost je první událostí, o kterou se demografie začala zajímat jako o hromadný jev (proces vymírání určité populace). Úroveň úmrtnosti je závislá na kvalitě životních podmínek, životního prostředí a životním stylu (Kalibová, 2001). Tento ukazatel značně ovlivňuje struktura (věková) sledované populace.

Pro vyjádření vnitřních rozdílů v úmrtnosti určité populace se používají specifické míry úmrtnosti, např. podle věku nebo pohlaví (Maryáš, Vystoupil, 2004). Zvláště se rozlišuje úmrtnost dětí v prvním roce života – kojenecká úmrtnost, jde o ukazatel zdravotního stavu populace, ale i zdravotnictví a životní úrovně daného státu (Langhamrová, 2007). V rozvinutých zemích s nízkou intenzitou úmrtnosti je možné pozorovat tzv. mužskou nadúmrtnost. Jedná se o vyšší hodnoty měr úmrtnosti u mužů ve všech věkových skupinách (Kalibová, 2001). Demografie sleduje také jednotlivé příčiny úmrtí, které klasifikuje Světová zdravotnická organizace (WHO) (Roubíček, 1997).

2.3.2 Mechanická měna obyvatelstva

Stěhování neboli migrace obyvatelstva patří mezi procesy, které vyvolávají změny v počtu, struktuře a rozmístění populace na určitém území (Vaňo et al., 2003). Podle směru migrace lze rozlišit vystěhování (emigrace) a přistěhování (imigrace). Mobilitou populace se označují všechny druhy prostorového pohybu, a to i pohyby přechodné, za různým účelem, v různých směrech a na jakékoli vzdálenosti. Migrace je pak pojem týkající se změny bydliště (trvalého pobytu). Evidence migrace se zakládá na registraci přihlášek k trvalému pobytu na ohlašovacích pobytu (obecní a městské úřady) (Roubíček, 1997). Sledování a studium migrace je podstatné při přípravě populačních projekcí a také při kontrole procesu uzpůsobování se migrantů na nové prostředí a procesu jejich asimilace. Dále pak ovlivňuje strukturu osídlení území. Demografie vymezuje dva typy migrace – migraci vnitřní a vnější (Pavlík et al., 1986).

Vnitřní migrace

Jedná se o migraci v rámci jednoho státu, která sestává z pohybů mezi jeho různými částmi. Může se však jednat i o migraci uvnitř libovolně vymezené územní jednotky (Roubíček, 1997). Tato migrace nikterak nepřispívá k reprodukci populace. Při sledování vnitřní migrace je možné pozorovat migrační proudy – odkud migranti odchází a jakým směrem se stěhují (Koschin, 2005). V České republice se většina vnitřního stěhování uskutečňuje v rámci jednoho kraje (ČSÚ, 2012a). Vnitřní migraci zachycuje Hlášení o stěhování (Demografie, [n. d.]).

Vnější migrace

Migrace mimo hranice vymezené oblasti se označuje jako vnější migrace. Pokud se jedná o území svrchovaného státu, pak se nazývá migrací zahraniční (Pavlík et al., 1986). Na rozdíl od předchozího typu migrace, zahraniční migrace mění počet obyvatel

daného území. Metodologie Českého statistického úřadu (2012a) označuje za zahraniční migraci změnu trvalého (dlouhodobého) pobytu osoby z území České republiky do ciziny a naopak. Je možné rozlišovat zahraniční migraci dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolná znamená stěhování z vlastní iniciativy migranta, nedobrovolná migrace je pak vynucená přímo nebo nepřímo veřejnou mocí (Roubíček, 1997). Dále je možné vymezit dočasnou a cirkulární migraci. V prvním případě jde o migraci za specifickým účelem, realizovanou s úmyslem vrátit se po určité době do země původu či do jiné země (jednorázový pohyb). Druhý pojem pak na rozdíl od předchozího zahrnuje opětovný vstup migranta do určité země (Ministerstvo vnitra ČR, 2010).

2.4 Stárnutí obyvatelstva

Stárnutí obyvatelstva je proces postupné změny věkové struktury populace určitého území tak, že se zvyšuje podíl osob starších 60 (65) let a snižuje podíl osob mladších 15 let. Populaci je možné označit za stárnoucí v případě alespoň osmiprocentního podílu osob ve věku 65 let a starších. Typologie vytvořená Sundbärgem rozlišuje dle zastoupení základních věkových skupin (0 – 14, 15 – 59 a 60+) populace progresivní (mladé), stacionární (vyvážené) a regresivní (staré). V dlouhodobém časovém horizontu mají všechny populace tendenci stát se populacemi regresivními (Rabušic, 1995).

Věková struktura populací je ovlivněna třemi komponenty, kterými jsou porodnost, úmrtnost a migrace. Právě porodnost (počet narozených dětí) má zásadní vliv na to, zda bude populace mladá nebo stará. Počty narozených v daném roce přitom závisí na počtu žen v plodivém věku (15 – 49 let) a na úrovni plodnosti této věkové skupiny. Pokles porodnosti, způsobený demografickou revolucí, se týká všech vyspělých zemí, Českou republiku nevyjímaje. Tento typ stárnutí populace se nazývá stárnutí od základny nebo také stárnutí od spodku věkové pyramidy a do 90. let 20. století ve vyspělých zemích převažoval (Rabušic, 1995). Koschin (2005) mluví v souvislosti s tímto typem o relativním stárnutí populace.

V předmoderních společnostech existovala vysoká míra úmrtnosti, která regulovala počet obyvatel dané společnosti. Nástup industrialismu a procesy modernizace přinesly její významné snížení. Zlepšení hygienických podmínek, budování kanalizačních systémů, dostupnost potravin, zásobování pitnou vodou a později pokrok v medicíně jsou faktory, které podmínily redukcí úmrtnosti. Role úmrtnosti v procesu stárnutí obyvatelstva je na počátku méně významná než role porodnosti. Naopak nižší úmrtnost

působí tak, že danou populaci činí mladší. Je to způsobeno redukcí především novorozenecké, kojenecké a dětské úmrtnosti (nejvyšší úmrtnost je v prvním roce života) a zvýšením pravděpodobnosti přežití mladších osob a jejich následné reprodukce. Ve vyspělých zemích, kde je téměř nulová úmrtnost mladých věkových skupin, ovlivňuje nižší úmrtnost více starší věkové skupiny a zvýšení střední délky života vede k populačnímu stárnutí. Tento typ stárnutí, který se začíná stále více prosazovat, se nazývá stárnutí na vrcholu věkové pyramidy (Rabušic, 1995). Jinak také absolutní stárnutí (Koschin, 2005).

V České republice bude podle dlouhodobých prognóz vývoje počtu a věkové struktury obyvatelstva stárnutí populace pokračovat stále rychleji (Langhamrová, 2007). Podle Burcina a Kučery (2010) budou významnými faktory stárnutí obyvatel České republiky do roku 2070 očekávaný pokles porodnosti a prodloužení délky života, přičemž bude převládat stárnutí shora věkové pyramidy. K tomuto stárnutí má paradoxně přispět i migrace. Jedinou kategorií, která početně poroste budou 65-letí a starší. V budoucnu se také očekává trvalý přirozený úbytek populace (nižší počet narozených než zemřelých). Důsledkem bude růst ekonomické zátěže systému důchodového zabezpečení a problémy v oblasti financování zdravotní péče. Pokles podílu osob v produktivním věku pravděpodobně vyvolá nedostatek na trhu pracovních sil a sníží daňové příjmy státu (Fiala, Langhamrová, 2010). V souvislosti se stárnutím populace vyvstává řada dalších problémů, nejen ekonomického charakteru – nutnost přizpůsobit se do budoucna potřebám a životnímu stylu postreprodukční generace (Rabušic, 1995). Podle výpočtů Dufka a Minaříka (2009) žije v Praze, v porovnání s ostatními kraji, nejstarší obyvatelstvo, ale rovněž je jedním z nejpomaleji stárnoucích (spolu se Středočeským krajem).

2.4.1 Populační politika

Populační politika může ovlivnit demografické procesy ve společnosti. Usměrnění věkové struktury do žádoucí podoby by bylo teoreticky možné prostřednictvím zvýšení míry porodnosti, zvýšením míry úmrtnosti ve starším věku nebo zvýšením míry mladé imigrace. Ve skutečnosti jsou však takovéto způsoby řešení jen obtížně realizovatelné. Pro zvýšení porodnosti by bylo potřeba buď přinutit občany mít více dětí, než sami chtějí, pomocí příkazu nebo omezením antikoncepčních prostředků a interupce. Zvýšit touhu rodičů po větším počtu potomků, to však vyžaduje znalost proměnných determinujících motivací k rodičovství nebo odstraňovat překážky, bránící rodině mít

více dětí. Opatření k odstranění těchto bariér jsou součástí pronatalitní populační politiky a zaměřují se na zmírnění ekonomických nákladů na výchovu dětí. Problémem je vysoká nákladnost takovýchto opatření a tím pádem jejich politická neprosaditelnost. Teoretickou možností by bylo zvýšení úmrtnosti ve vyšším věku, eticky je to ovšem nemožné. Jistým východiskem je například legalizace euthanasie (přerušení životně důležité lékařské péče, na níž je pacient bezprostředně závislý) (Rabušic, 1995). Migraci, jako způsobu ovlivnění věkové struktury populace, se bude věnovat následující kapitola.

Demeny (Rabušic, 1995) navrhuje institucionální inovaci, která by (jako tomu bylo v minulosti) ustavila materiální vztah mezi počtem dětí a jistotou v důchodovém věku. Rozlišení výše příspěvků pro důchodce, kteří vychovali děti a důchodců bezdětných, by mohlo ovlivnit úroveň porodnosti.

Ve většině evropských zemí není koncepce populační politiky vytvořena. Zaměření se na zlepšování životních podmínek rodin s dětmi však vedlo k vybudování systému rodinné politiky. V České republice s koncem éry komunismu ztratilo ovlivňování populačního vývoje prostřednictvím populační politiky na významu. Po roce 1990 nebyla přijata žádná koncepce populační nebo rodinné politiky. Rovněž nebyl formulován žádný ucelený program zaměřený na populační vývoj či životní podmínky rodin a názorové konflikty politiků nepřispívají k vytvoření příznivého populačního klimatu. Přesto je v České republice úroveň podpory rodin státem srovnatelná se západoevropskými zeměmi. Ovšem oproti ostatním státům Evropské unie není v České republice věnována dostatečná pozornost opatřením k usnadnění sladění pracovního a rodinného života a nižšího zdanění rodin s dětmi (Kocourková et al., 2002).

2.5 Cizinci v České republice

Česká republika se řadí mezi úspěšně se transformující země střední Evropy. Proměnila se ze země tradičně emigrační na významně migračně ziskovou (Drbohlav, 2011). Prochází tak migračním cyklem (posun od převládající migrační ztráty obyvatelstva po převládající migrační zisk obyvatelstva) do fáze, jakou prošly na konci 80. let 20. století země jižní Evropy (Itálie, Španělsko, Řecko a Portugalsko) a od konce 40. let 20. století země západní Evropy (Okólski, 2012). Česká republika má výjimečnou pozici mezi novými členskými zeměmi EU v absolutních počtech přistěhovalých, v absolutní i relativní výši migračního salda i v podílu cizinců na populaci cílové země. Důvodem

jsou u nás intenzivněji než v jiných zemích působící tzv. „pull“ faktory, mezi něž patří nesoulad nabídky a poptávky po pracovní síle na trhu práce, vysoká cena práce, nízká motivace domácího obyvatelstva pracovat v určitých profesích, nízká prostorová mobilita a flexibilita pracovní síly, všeobecná tolerance neoprávněných ekonomických aktivit atd. (Drbohlav, 2011). K největšímu nárůstu cizinců v České republice došlo v letech 2004 – 2008 (Čermák, Janská, 2011).

Český statistický úřad ve Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 změnil metodiku zjišťování celkového počtu obyvatel (včetně cizinců) podle Nařízení Evropské unie. Rozhodující je nově místo obvyklého pobytu (dříve trvalý či dlouhodobý pobyt), ovšem informace o druhu pobytu cizinců v České republice byla zachována díky propojení s daty Informačního systému evidence obyvatel MV ČR. Pod pojmem cizinec se v České republice rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Občané s dvojitým občanstvím, z nichž jedno je české, osoby s nezjištěným státním občanstvím a osoby bez státní příslušnosti nejsou započítáváni mezi cizince (Krausová, 2013).

Územní rozmístění cizinců je podmíněno historicko-společenským vývojem lokality, ekonomickými příležitostmi nebo kulturním zázemím (Krausová, 2013). K nejatraktivnějším regionům pro zahraniční migranty patří Praha (resp. Středočeský region), která zaujímá dominantní postavení a rovněž další regionální centra. Z 1 258 tisíc obyvatel Prahy na konci roku 2007 bylo 10,2 % cizinců. Nejpočetnější skupiny migrantů pocházely z Ukrajiny, Slovenska, Ruska, Vietnamu a Číny. Další skupinou byly migranti z vyspělých západních zemí, zejména z USA, Německa, Velké Británie a Francie. Prvně zmínění představují pracovní migranty obsazující nižší pozice, druzí pak zastávají vysoce kvalifikovaná pracovní místa. Samotná populační velikost města však nemusí být rozhodujícím faktorem jeho migrační atraktivity (Čermák, Janská, 2011).

Legální imigrace má spíše pozitivní dopady pro cílovou zemi. Může pomoci zaplnit mezeru na trhu práce (neatraktivní profese s nízkou kvalifikací), kompenzovat pokles populace země v důsledku přirozeného úbytku domácího obyvatelstva a ovlivňovat věkovou strukturu populace. Ekonomické aspekty migrace, které patří k nejčastějším důvodům stěhování do České republiky, mohou být rovněž přínosem ke zvyšování ekonomické výkonnosti státu (Hübelová, 2012). Přináší s sebou však také řadu obtíží

jako vychýlení věkové struktury z důvodu koncentrace imigrantů do určitých věkových skupin nebo jejich výrazné kulturní odlišnosti (Rabušic, 1995).

Řešením problému depopulace a stárnutí obyvatelstva prostřednictvím migrace se zabývá řada studií. Koncept náhradové migrace, který zavedla Populační divize OSN v roce 2000, operuje s možností úplné náhrady demografických ztrát pomocí mezinárodní migrace. Nemůže být však jediným řešením demografického stárnutí, ale je nutné, aby byla doplněna dalšími opatřeními převážně sociálního rázu. Navíc i při odstranění bariér by v České republice podle Burcina, Drbohlava a Kučery (2008) neměla migrace dostatečnou sílu na zvrácení určitých nastolených vývojových tendencí. Podle jejich výpočtů by pro udržení stejné hodnoty průměrného věku populace v roce 2005 do roku 2065 bylo potřeba, aby se za celé sledované období přistěhovalo do České republiky 90 milionů imigrantů. To dokládá omezené možnosti regulace stárnutí populace pomocí migrace. V současných podmínkách České republiky jedno nově narozené dítě reguluje růst průměrného věku zhruba stejně jako přistěhování čtyř průměrných imigrantů, ve věku 31 let (Burcin, Drbohlav, Kučera, 2008). Coleman (2000) k tomu uvádí, že imigrace je neefektivní nástroj k redukci populačního stárnutí, který navíc může do budoucna vyvolat kulturní, sociální, politické i ekonomické problémy. Pro zajištění konstantního počtu obyvatel České republiky do roku 2065 by byl nutný příliv zhruba 1,8 milionu imigrantů (Burcin, Drbohlav, Kučera, 2008).

2.5.1 Migrační politika České republiky

Migrační politika má dvě dílčí složky, a to politiku imigrační a politiku integrační. Pod pojmem integrační politika lze chápat opatření směřující k možnosti usazení a inkorporace imigrantů do majoritní společnosti. Pojem imigrační politika znamená opatření zaměřená na regulaci a kontrolu přijetí a vstupu na území, příp. výstupu z území (Kušniráková, Čížinský, 2011). Baršová a Barša (2005) rozdělují vývoj migrační politiky České republiky do tří period. První období (od roku 1990 do roku 1995) bylo ovlivněno liberálními postoji porevoluční doby. Neusilovalo se o omezení migrace, ale o její sledování, evidenci a případnou možnost policejních zásahů proti nelegálním přistěhovalcům. Druhé období (1996 – 1999) bylo charakteristické restrikcemi, především z důvodu růstu nezaměstnanosti, dopadů nelegální migrace a snahou o přistoupení k Evropské unii. Toto období vyvrcholilo přijetím nového cizineckého a azylového zákona. Pro třetí období (od roku 1999) jsou charakteristické snahy o komplexnější a koncepčnější přístup k problematice migrace.

3 MATERIÁL A METODIKA

V teoretické části práce byla využívána literární rešerše odborné literatury z oblasti řešené problematiky. Metodou, která byla v této části použita, je deskripce. V praktické části práce pak byla aplikována metoda statistické analýzy získaných dat pomocí statistického zpracování vybraných ukazatelů, jejich komparace z pohledu nadřazených a podřazených územních jednotek a následná syntéza. Bylo uskutečněno vyrovnání časových řad vybraných ukazatelů trendovými funkcemi a pro sestavení předpovědi budoucích hodnot vybraných ukazatelů na základě analýzy časových řad byla využita extrapolací prognostická metoda. Statistická data byla zpracovávána v programu Microsoft Excel a kartografické výstupy byly vytvořeny pomocí programu ArcGIS.

Základním zdrojem dat, pro následnou analýzu, byla veřejně dostupná demografická a socioekonomická statistika, kterou zpracovává a poskytuje Český statistický úřad (ČSÚ). Data jsou získávána vlastními hlášeními a šetřeními ČSÚ nebo převzata od jiných státních institucí.

Zdrojem statistických údajů za Prahu a její jednotlivé městské části byla Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze a také Veřejná databáze ČSÚ, jakož to základní a jednotný datový zdroj pro prezentaci statistických údajů (ČSÚ, [n. d.]a). Údaje o ekonomické aktivitě a podílu zaměstnaných podle jednotlivých sektorů národního hospodářství byly převzaty z výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), které průběžně sleduje informace o trhu práce a ty jsou pravidelně zveřejňovány na internetových stránkách ČSÚ. Na území hlavního města Prahy představuje tazatelská síť pro šetření v průběhu jednoho čtvrtletí 3 300 bytů (ČSÚ, 2015c). Zdrojem informací byly rovněž Statistické ročenky hl. m. Prahy vydávané krajskou správou ČSÚ.

Údaje o cizincích a data o jejich stěhování byla ČSÚ v celém sledovaném období poskytována Ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie ČR (Ministerstvo vnitra), které vede evidenci pohybu cizinců (ČSÚ, 2012a). Zdrojem dat byla rovněž publikace ČSÚ Migrace v hl. m. Praze v letech 2001 až 2011. Pro jednotlivé městské části pak byly údaje o počtech cizinců převzaty z přehledů vytvořených z údajů vedených v evidenci obyvatel Ministerstva vnitra ČR prezentovaných přímo na internetových stránkách ministerstva.

3.1 Věková struktura

Věková struktura je statistickým rozložením obyvatelstva podle věku (Pavlík et al., 1986). Populaci lze rozdělit do tří základních skupin – generací – podle jejich schopnosti reprodukce:

- předreprodukční (0 – 14 let) – I. biologická generace,
- reprodukční (15 – 49 let) – II. biologická generace,
- poreprodukční (50 a více let) – III. biologická generace (Koschin, 2005).

Pro analýzu stárnutí populace města Prahy byly použity následující demografické ukazatele.

3.1.1 Průměrný věk

Průměrný věk je vážený průměr počtu let prožitých příslušníky určité populace. Data věkové struktury jsou uvedena v dokončeném věku, vzorec pak má následující tvar:

$$\bar{X} = \frac{\sum_{x=0}^{\omega-1} (x + 0,5) P_x}{\sum_{x=0}^{\omega-1} P_x}$$

kde x je věk, ω nejvyšší věk v populaci a P_x počet osob ve věku x (Pavlík et al., 1986).

Průměrný věk je však více citlivý na extrémní hodnoty než například věkový medián (Koschin, 2005).

3.1.2 Index stáří

V indexu stáří se dá brát v úvahu kromě biologických generací i hledisko ekonomické aktivity a tedy ekonomické generace (Kalibová, 2001). Rozlišují se opět tři:

- předproduktivní (0 – 14 let) – I. ekonomická generace,
- produktivní (15 – 64 let) – II. ekonomická generace,
- postproduktivní (65 a více let) – III. ekonomická generace (Roubíček, 1997).

Index stáří je poměr počtu starých osob a dětí v obyvatelstvu (Langhamrová, 2007). Jedná se o vhodný ukazatel pro měření demografického stárnutí (Pavlík et al., 1986). Je však velmi citlivý i na malé změny, jelikož každá změna je v něm promítnuta dvakrát – když přibude starších osob v populaci, ubude zároveň osob mladších (Koschin, 2005).

Index je vypočten podle vzorce:

$$iS = \frac{P_{65+}}{P_{0-14}} \cdot 100.$$

Je možné uvést v čitateli místo poreprodukční složky složku postproduktivní, vymezenou ukončením ekonomické aktivity – ekonomickou generací (Pavlík et al., 1986).

3.1.3 Index závislosti

Index závislosti vyjadřuje poměr mezi ekonomicky aktivní a závislou složkou populace a znázorňuje zatížení osoby v produktivním věku osobami závislými (Roubíček, 1997). Vzorec má tvar (Kalibová, 2001):

$$iZ = \frac{P_{0-14} + P_{65+}}{P_{15-64}} \cdot 100.$$

Kromě poměru všech závislých osob k produktivní generaci lze počítat také index závislosti mladých osob (zelené zatížení), který je poměrem předproduktivní generace k produktivní (Langhamrová, 2007). Udává dílčí míru hospodářského zatížení osob v produktivním věku břemenem výchovy nové generace (Roubíček, 1997). Kalibová (2001) uvádí vzorec:

$$iZ_m = \frac{P_{0-14}}{P_{15-64}} \cdot 100.$$

Poměr postproduktivní a produktivní generace se označuje jako index závislosti starých osob nebo šedé zatížení (Langhamrová, 2007). Index charakterizuje dílčí míru hospodářského zatížení produktivní generace břemenem péče o generaci nejstarší (Roubíček, 1997). Tvar vzorce pro jeho výpočet je dle Kalibové (2001) následující:

$$iZ_s = \frac{P_{65+}}{P_{15-64}} \cdot 100.$$

3.2 Ekonomická struktura

Ekonomická struktura je dána ekonomickou aktivitou obyvatelstva. Osoby ekonomicky aktivní jsou často, z důvodu špatné dostupnosti dat, nahrazeny formulací produktivních osob. Tato skupina se vymezuje věkem a představuje potenciál ekonomicky aktivních (Koschin, 2005). Mezi osoby ekonomicky aktivní se řadí zaměstnaní a nezaměstnaní, opakem jsou pak ekonomicky neaktivní (Šimková, Petkovová, 2011).

Strukturálním znakem ekonomicky aktivního obyvatelstva je jejich příslušnost k sektorům národního hospodářství. Ukazatel může sloužit rovněž ke stanovení úrovně ekonomického rozvoje území (Maryáš, Vystoupil, 2004). Vymezení sektorů může být následující:

- primér: zemědělství, lesnictví, rybářství,
- sekundér: průmysl a stavebnictví,
- terciér: služby, obchod (Dvořáček, Slunčík, 2012).

Někdy sem může být zařazen i kvartér, který obsahuje zejména vědu a výzkum (Maryáš, Vystoupil, 2004). Ukazatele, které byly použity k zkoumání ekonomické struktury a aktivity obyvatel Prahy jsou uvedený dále.

3.2.1 Míra ekonomické aktivity

Český statistický úřad (2013a) definuje míru ekonomické aktivity jako podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob starších 15 let. Míry ekonomické aktivity se obvykle počítají pro věkové skupiny obyvatelstva, případně podle pohlaví a dosaženého vzdělání – specifické míry ekonomické aktivity (Koschin, 2005). Vzorec pro výpočet míry ekonomické aktivity má tvar:

$$ea = \frac{P^{ea}}{P_{15+}} \cdot 100$$

kde P^{ea} je počet ekonomicky aktivních osob a P_{15+} je počet obyvatel ve věku 15 a více let (Novák, 2013).

3.2.2 Míra podnikatelské aktivity

Ukazatel míry podnikatelské aktivity byl vypočítán podle vzorce (UR, 2012):

$$\text{míra podnikatelské aktivity} = \frac{\text{počet podnikatelských subjektů}}{\text{počet obyvatel}} \cdot 1000.$$

3.2.3 Index hospodářského zatížení

Index hospodářského zatížení charakterizuje demoeconomickou situaci a rovnováhu (Roubíček, 1997). Vyjadřuje, kolik osob včetně sebe sama, musí živit jedna produktivní osoba za předpokladu, že všichni produktivní pracují a naopak žádný neproduktivní nepracuje. Tento ukazatel pak vypadá následovně (Koschin, 2005):

$$ihz = \frac{P_{0-14} + P_{15-64} + P_{65+}}{P_{15-64}} \cdot 100.$$

3.3 Zahraniční migrace

V rámci diplomové práce bude zkoumána pouze migrace cizinců do řešeného území, tedy zahraniční imigrace. V úvahu jsou bráni cizinci s povolením k dlouhodobému a trvalému pobytu bez azylantů.

Pro hlubší zkoumání zahraniční imigrace na území města Prahy byly aplikovány ukazatele uvedené níže.

3.3.1 Obecná míra imigrace

Hrubá míra imigrace je ukazatelem charakterizujícím intenzitu migrace (imigrace) ve vztahu k střednímu stavu obyvatelstva. Ukazatel se vždy počítá ke konkrétnímu časovému okamžiku (t).

$$i_t = \frac{I_t}{\bar{S}_t} \cdot 100$$

kde I_t je počet přistěhovalých za daný časový interval a $\bar{S}_t$ je střední stav obyvatelstva v čase t (Klufová, Poláková, 2010).

Střední stav obyvatelstva v roce t použitý v tomto ukazateli se za předpokladu lineárního vývoje vypočítá jako:

$$\bar{S}_t = \frac{S_{t-1} + S_t}{2}$$

kde S_{t-1} je počet obyvatel daného území v čase $t - 1$ a S_t počet obyvatel daného území v čase t (Klufová, Poláková, 2010).

3.3.2 Specifická míra imigrace

Specifická míra imigrace měří intenzitu imigrace osob ve věku x dokončených let v kalendářním roce t a má tvar:

$$i_{t,x} = \frac{I_{t,x}}{\bar{S}_{t,x}} \cdot 100$$

kde $I_{t,x}$ je počet přistěhovalých ve věku x v čase t a $\bar{S}_{t,x}$ je střední stav obyvatelstva ve věku x v čase t (Klufová, Poláková, 2010).

3.3.3 Podíl cizinců na obyvatelstvu

Ukazatel podílu cizinců na obyvatelstvu byl vypočítán jak pro celé území města Prahy, tak pro její vybrané městské části podle vzorce Českého statistického úřadu (2010):

$$\text{podíl cizinců na obyvatelstvu} = \frac{\text{počet cizinců v daném území}}{\text{počet obyvatel daného území}} \cdot 100.$$

3.3.4 Relativní přírůstek

Relativní přírůstek je ukazatel míry dynamiky časových řad a vyjadřuje, po vynásobení stem, o kolik procent se změnila hodnota časové řady v čase t v porovnání s časem $t - 1$. Vypočítá se jako:

$$\delta_t = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} \cdot 100$$

kde y_t je hodnota časové řady v čase t a y_{t-1} hodnota časové řady v čase $t - 1$ (Arlt et al., 2002).

3.4 Analýza časových řad

Cílem analýzy časových řad je konstrukce vhodného modelu, který umožní porozumět mechanismu, na jehož základě vznikají hodnoty časové řady. Získané poznatky lze využít k předpovědi budoucího chování (Hančlová, Tvrký, 2003). Časová řada je řada hodnot jistého věcně a prostorově vymezeného ukazatele, uspořádaná v čase směrem od minulosti do přítomnosti (Arlt et al., 2002). Pro jejich grafické znázornění se využívá nejčastěji spojnicového grafu (Hančlová, Tvrký, 2003). Pomocí tohoto záznamu průběhu časové řady je možné rozpoznat jejich dlouhodobou tendenci nebo periodicky se opakující odchylky (Hindls et al., 2007).

3.4.1 Modelování časových řad

Základní metoda k analýze časových řad, která byla využita v této diplomové práci, je klasický model (dekompozice časové řady). Tento model vychází z rozkladu řady na čtyři složky časového pohybu (Hindls et al., 2007). Matematickým nástrojem v dekompozičních metodách je zejména regresní analýza (Hančlová, Tvrký, 2003).

3.4.2 Analýza trendu a předpověď

Trendovou složku v časových řadách je možné popsat pomocí trendových funkcí – lineární trend, parabolický trend, exponenciální trend atd. (Arlt et al., 2002). Pro odhad parametrů trendových funkcí se nejčastěji používá metoda nejmenších

čtverců. Pro modelování časové řady pomocí trendových funkcí se předpokládá, že časovou řadu lze zapsat ve tvaru:

$$y_t = Y_t + E_t = T_t + E_t$$

kde Y_t je teoretický model systematické složky vývoje ukazatele Y v čase t a E_t nesystematická složka (Hančlová, Tvrđý, 2003).

- Lineární trendová funkce

Můž e být označena také jako přímkový trend a používá se v případě, že jsou první absolutní diference přibližně konstantní (Křiřtof, 2006). Je vyjádřena ve tvaru:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t$$

kde β_0 , β_1 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ časová proměnná (Hindls et al., 2007).

Parametry β_0 a β_1 (dále označené jako b_0 a b_1) se odhadují pomocí metody nejmenších čtverců. Řešením soustavy normálních rovnic:

$$\sum y_t = nb_0 + b_1 \sum t,$$

$$\sum t y_t = b_0 \sum t + b_1 \sum t^2$$

jsou získány odhady parametrů:

$$b_0 = \bar{y} - b_1 \bar{t},$$

$$b_1 = \frac{\overline{yt} - \bar{y}\bar{t}}{\bar{t}^2 - \bar{t}^2},$$

- Parabolická trendová funkce

Také označovaná jako kvadratická trendová funkce se používá v situaci, kdy jsou druhé absolutní diference přibližně konstantní (Křiřtof, 2006). Má tvar:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2$$

kde β_0 , β_1 , β_2 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ časová proměnná (Hindls et al., 2007).

Odhad parametrů je získán řešením tří normálních rovnic:

$$\begin{aligned}\sum y_t &= nb_0 + b_1 \sum t' + b_2 \sum t'^2, \\ \sum y_t t' &= b_0 \sum t' + b_1 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^3, \\ \sum y_t t'^2 &= b_0 \sum t'^2 + b_1 \sum t'^3 + b_2 \sum t'^4.\end{aligned}$$

Ze druhé rovnice je možné za platnosti podmínky $\sum t'^k = 0$, $k = 1, 3, 5, \dots$ odhadnout parametr β_1 ve tvaru:

$$b_1 = \frac{\sum y_t t'}{\sum t'^2}.$$

Zbývající parametry lze získat z rovnic:

$$\begin{aligned}\sum y_t &= nb_0 + b_2 \sum t'^2, \\ \sum y_t t'^2 &= b_0 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^4,\end{aligned}$$

odkud

$$\begin{aligned}b_0 &= \frac{\sum y_t \sum t'^4 - \sum t'^2 \sum y_t t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2}, \\ b_2 &= \frac{n \sum y_t t'^2 - \sum y_t \sum t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2}.\end{aligned}$$

Modelování řad lze použít, v případě jejich statistické významnosti, k předvídání. Předpovědi (extrapolace) jsou kvantitativní odhady budoucích hodnot časové řady. Vzniknou prodloužením vývoje z minulosti a přítomnosti do budoucnosti za podmínky, že se tento vývoj nezmění. Rozlišuje se bodová a intervalová extrapolace (Arlt et al., 2002).

Výběr trendové funkce je možný na základě věcné analýzy, vizuální analýzy grafu a především na základě statistických kritérií. Pro konstrukci předpovědi dalšího vývoje (extrapolace) jsou to extrapoláční kritéria, která jsou založena na simulaci – extrapolace již pozorovaných hodnot jako zkouška schopnosti prognózovat (Hindls et al., 2000). Předpovědi známé skutečnosti jsou také nazývány prognózy „ex post“ (Arlt et al., 2002).

Pro ověření prognostické kvality modelu se používají koeficienty nesouladu, nejznámější je Theilův, který má tvar:

$$T_H^2 = \frac{\sum_{j=1}^D (y_{N+j} - \hat{P}_j)^2}{\sum_{j=1}^D y_{N+j}^2}$$

kde N je délka časové řady použitá pro odhad modelu (po zkrácení), D je zkrácení časové řady ($D = n - N$) a $\hat{P}_j$ je extrapolace na j období dopředu modelem odhadnutým na základě prvních N pozorování časové řady (Hindls et al., 2000). Relativní chybou extrapolace vyjádřenou v procentech je pak veličina:

$$T_H = \sqrt{T_H^2} \cdot 100.$$

Pokud je koeficient v rozmezí 3 – 5 %, chyba předpovědi je malá a model dobrým nástrojem pro tvorbu prognóz. V případě, že se koeficient pohybuje v rozmezí 5 – 10 %, není použití modelu pro tvorbu předpovědí vyloučeno (Hindls et al., 2000).

Z metod založených na minimalizaci kritéria součtu čtverců odchylek empirických hodnot od hodnot vyrovnaných je jedním z nejčastěji používaných ukazatelů střední čtvercová chyba odhadu. Ukazatel má tvar:

$$M.S.E. = \frac{\sum (y_t - T_t)}{n}$$

kde y_t jsou empirické hodnoty a T_t vyrovnané hodnoty analyzované časové řady (Hindls et al., 2007). Čím je hodnota ukazatele M.S.E. nižší, tím je zvolená trendová funkce vhodnější.

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Charakteristika města Prahy

Praha je statutárním městem, které se dělí na další samosprávná území (městské části). Od roku 1992 je počet městských částí ustálen na čísle 57. Dále je město rozděleno na 22 správních obvodů. Podle územního rozdělení Prahy na 10 městských obvodů z roku 1960 (zavedeny shodně s vymezením okresů) jsou dodnes tříděna některá statistická data a díky tomu je možné uvádět je v delší časové řadě. Město Praha je současně vymezeno jako jeden ze 14 krajů České republiky (ČSÚ, 2011). Rozkládá se na ploše 496 km² a k 31. 12. 2013 mělo 1 243 201 obyvatel, což je necelých 12 % obyvatel České republiky. Od roku 2010 již není Praha nejlidnatějším krajem České republiky, v tomto ohledu ji předčil Středočeský kraj (ČSÚ, 2014a).

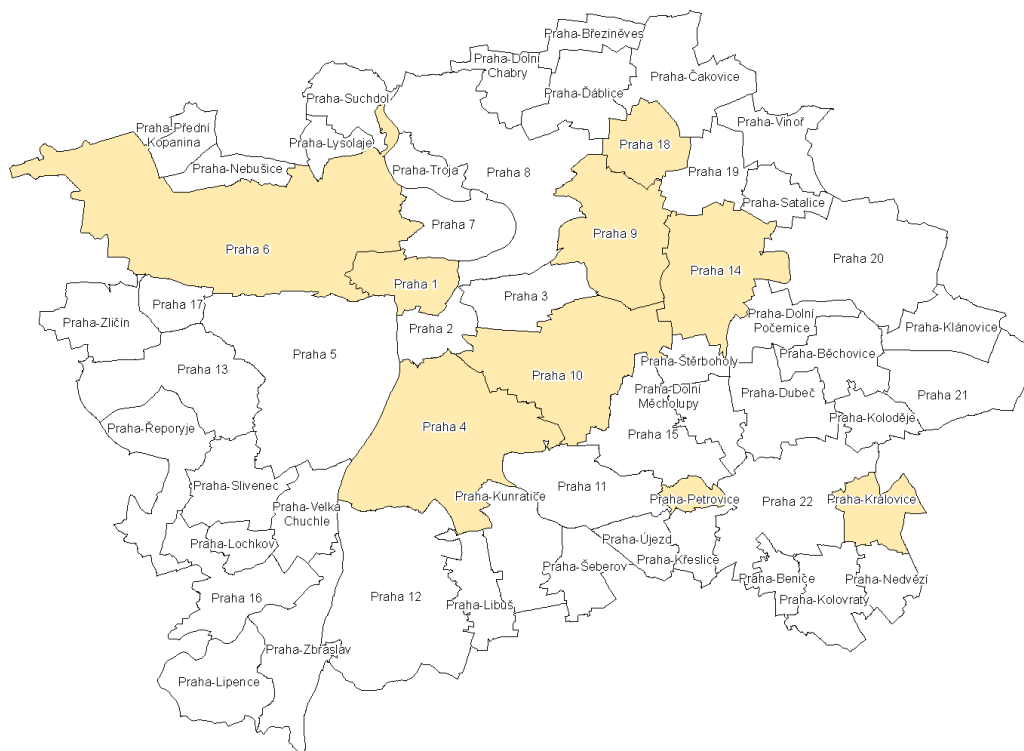
Jednotlivé městské části města Prahy se značně liší svým charakterem, od městských částí s rysy centra po městské části s příměstským charakterem. Dále lze pozorovat rozdíly mezi městskými částmi ve stupni jejich urbanizace, hustotě zalidnění, kvalitě technické infrastruktury a v sociálně ekonomické situaci jejich obyvatel. Velká diferencovanost je i v počtu obyvatel dílčích městských částí. Čtyři z nich mají více jak 100 tisíc obyvatel, naproti tomu jedenáct nedosahuje ani počtu 2 tisíc obyvatel a dvě městské části mají méně než 500 obyvatel (ČSÚ, 2012b).

Město Praha je specifické také tím, že jsou zveřejňovány statistické údaje nejen za město jako celek, ale i za jeho jednotlivé správní obvody a městské části. Ke srovnání vývoje jednotlivých zvolených demografických a socioekonomických ukazatelů města Prahy a jejich zasazení do kontextu, byla proto rovněž použita i statistická data a výpočty pro vybrané městské části, a to v těch případech, kdy byla dostupná potřebná data.

V následujících kapitolách byly blíže zkoumány městské části typicky městské s vysokým počtem obyvatel, tak také ty venkovského typu. Městská část Praha 1 zahrnuje samotné jádro sídla, má rozlohu 554 ha a k 31. 12. 2013 měla 29 223 obyvatel. Má převážně komerční funkci a rovněž se jedná o významnou turistickou destinaci. Městská část Praha 4 je nejlidnatější pražskou částí s 126 944 obyvateli k 31. 12. 2013. Rozkládá se na území přibližně 2 420 ha (ČSÚ, 2015a). Městská část Praha 6 je

rozlohou největší pražskou částí s 4 152 ha a má převážně obytný a rekreační charakter (Praha, [n. d.]). K 31. 12. 2013 zde bylo evidováno 98 261 obyvatel (ČSÚ, 2015a).

Další zkoumanou městskou částí byla Praha 9, která byla dříve průmyslovou oblastí, dnes má převážně obytnou funkci (Praha, [n. d.]). Rozkládá se na ploše o výměře 1 331 ha a k 31. 12. 2013 měla 53 981 obyvatel (ČSÚ, 2015a). Městská část Praha 10 je druhou nejlidnatější pražskou částí, k 31. 12. 2013 měla 108 477 obyvatel. Rozkládá se na ploše 1 861 ha a má značně různorodou zástavbu od vilové po sídlištní. Městská část Praha 14 měla k 31. 12. 2013 45 324 obyvatel a její území má rozlohu 1 352 ha (ČSÚ, 2015a). Městská část Praha 18 se nachází na severním okraji Prahy a zahrnuje historickou obec Letňany, která byla v 70. a 80. letech 20. století přestavěna na panelová sídliště (Praha, [n. d.]). K 31. 12. 2013 zde žilo 17 725 obyvatel a rozkládala se na ploše o výměře 561 ha. Městská část Praha-Petrovice je nejmenší pražskou částí s rozlohou 179 ha. K 31. 12. 2013 zde bylo evidováno 6 041 obyvatel. Poslední blíže analyzovanou městskou částí je Praha-Královice, která má nejnižší počet obyvatel, k 31. 12. 2013 to bylo 315 obyvatel (ČSÚ, 2015a). Její výměra je 496 ha a stále si zachovává vesnický ráz, nachází se zde „chráněná urbanistická zóna Královice“ (Praha, [n. d.]).

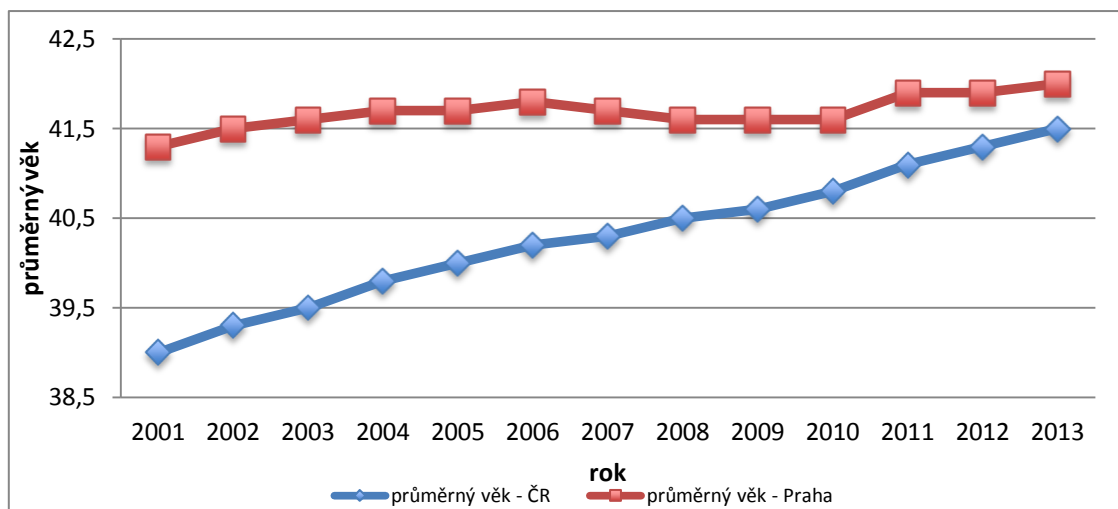

Obr. 1: Analyzované pražské městské části (Zdroj: ArcČR 500, Arcdata Praha, vlastní zpracování)

4.2 Vývoj věkové struktury obyvatel Prahy

4.2.1 Průměrný věk

Pro populační situaci v Praze je charakteristický vyšší průměrný věk obyvatel v porovnání s průměrem za celou Českou republiku a taktéž mezi jednotlivými kraji ČR patří hodnoty průměrného věku obyvatel Prahy mezi trvale nejvyšší. Jeho hodnoty navíc vykazují neustálé mírné zvyšování (ČSÚ, 2012b).

Obr. 2: Vývoj průměrného věku obyvatel Prahy a České republiky v letech 2001 – 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

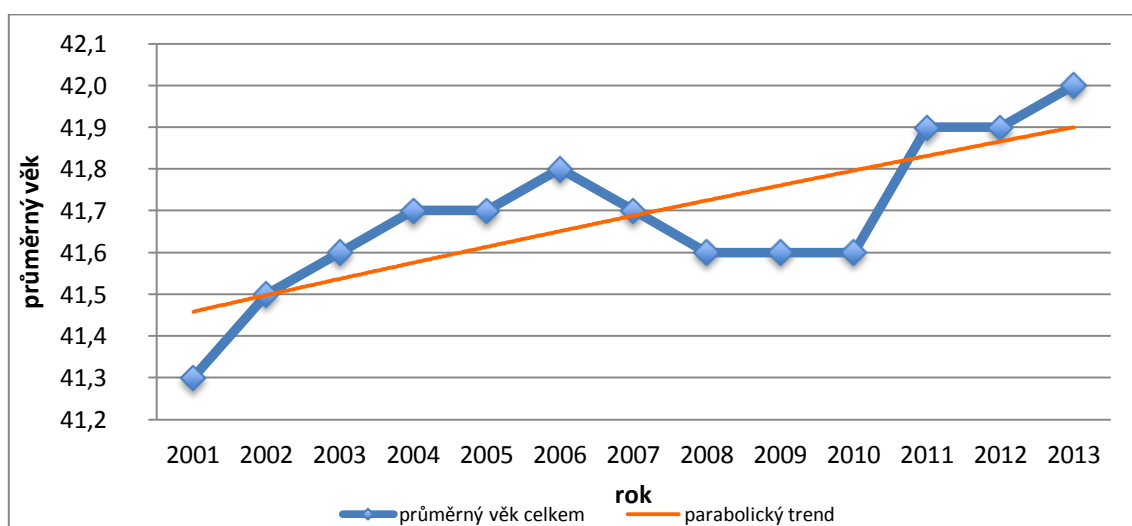
V roce 2001 byl mezi průměrným věkem obyvatel České republiky a průměrným věkem populace města Prahy rozdíl 2,3 let. Za celé sledované období byl pak průměrný věk obyvatel Prahy trvale vyšší než průměr za Českou republiku, ale hodnoty se v průběhu časové periody přibližovaly.

Průměrný věk mužů, žen a tedy i celkem za obě pohlaví mezi sledovanými roky vzrostl. Meziroční kontinuální nárůst průměrného věku mužů byl v letech 2008 a 2009 přerušen malým poklesem, ale za celé sledované období byl přírůstek hodnot ukazatele větší jak 2,5 %. U žen docházelo k větším výkyvům hodnot a konečný přírůstek průměrného věku byl necelých 1,2 %. V součtu obou pohlaví pak ve sledovaném období vzrostl průměrný věk o 1,7 % při obdobném meziročním vývoji. Ženy v Praze dosahují vyššího průměrného věku než muži, ale v průběhu let se rozdíl v hodnotě průměrného věku mezi pohlavími snižuje.

Tab. 1: Průměrný věk obyvatel Prahy v letech 2001 - 2013

Rok	Průměrný věk		
	muži	ženy	celkem
2001	39,4	43,0	41,3
2002	39,6	43,3	41,5
2003	39,7	43,2	41,6
2004	39,9	43,3	41,7
2005	40,0	43,4	41,7
2006	40,0	43,4	41,8
2007	40,0	43,4	41,7
2008	39,9	43,3	41,6
2009	39,8	43,2	41,6
2010	39,9	43,2	41,6
2011	40,2	43,4	41,9
2012	40,3	43,4	41,9
2013	40,4	43,5	42,0

Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování

Obr. 3: Průměrný věk obyvatel Prahy v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Vývoj časové řady hodnot průměrného věku celkem za obě pohlaví ukazuje na parabolickou trendovou funkci. Tato funkce má pak následující tvar: $T_t = 41,6881 + 0,0368t - 0,00025t^2$. Za předpokladu, že trend budoucího vývoje bude neměnný je možné pomocí trendové funkce predikovat hodnoty průměrného věku. Na základě této predikce by v příštích letech měla hodnota průměrného věku obyvatel Prahy mírně klesnout a následně se v roce 2016 opět dostat na úroveň roku 2013.

Tab. 2: Predikce průměrného věku obyvatel Prahy na roky 2014 – 2016

Rok	Predikce průměrného věku
2014	41,93
2015	41,97
2016	42,00

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Pro srovnání města Prahy jako celku s jednotlivými městskými částmi byla vybrána městská část Praha 10, jakožto městská část s nejvyšším průměrným věkem v roce 2001. Dále městská část Praha-Petrovice, která v roce 2001 vykazovala nejnižší hodnoty průměrného věku ze všech 57 městských částí a městská část Praha 4, kde byly hodnoty průměrného věku v roce 2013 nejvyšší ze všech městských částí.

Tab. 3: Průměrný věk obyvatel městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013

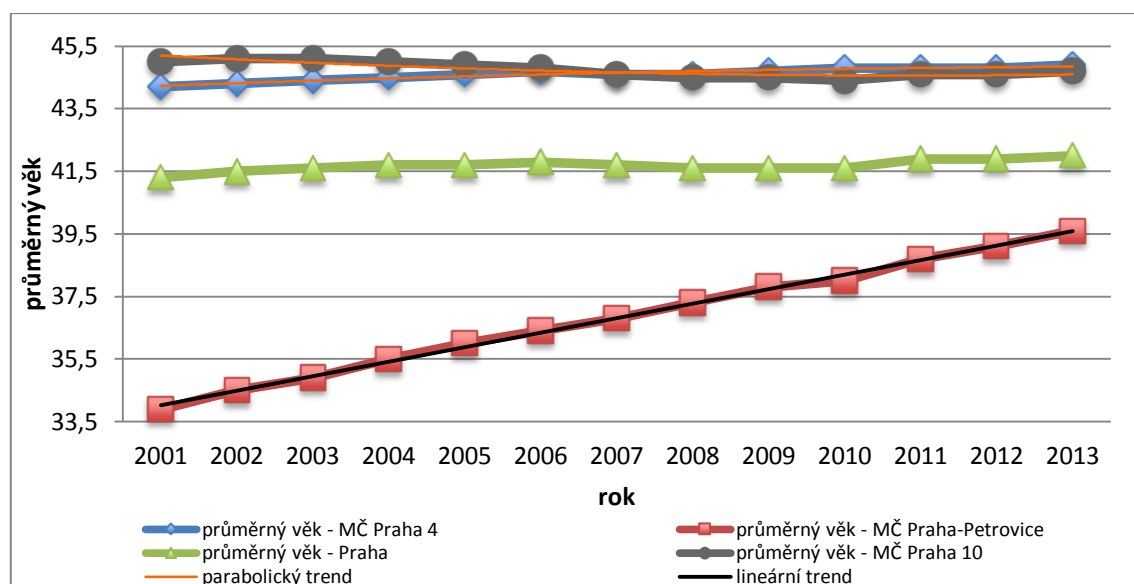
Rok	Průměrný věk		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2001	44,2	45,0	33,9
2002	44,3	45,1	34,5
2003	44,4	45,1	34,9
2004	44,5	45,0	35,5
2005	44,6	44,9	36,0
2006	44,7	44,8	36,4
2007	44,6	44,6	36,8
2008	44,6	44,5	37,3
2009	44,7	44,5	37,8
2010	44,8	44,4	38,0
2011	44,8	44,6	38,7
2012	44,8	44,6	39,1
2013	44,9	44,7	39,6

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky, vykazovaly vybrané městské části rozdílný vývoj v hodnotách průměrného věku. Zatímco průměrný věk v městských částech Praha 4 a Praha-Petrovice stejně jako v případě celé Prahy rostl, průměrný věk obyvatel Prahy 10 měl klesající tendenci. Přírůstek průměrného věku mezi lety 2001 a 2013 měl v Praze 4 hodnotu téměř shodnou s přírůstkem průměrného věku obyvatel Prahy jako celku – 1,6 %. Průměrný věk obyvatel městské části Praha-Petrovice se zvýšil v průběhu sledovaného období téměř o 17 % a jednalo se o městskou část s vůbec největším zaznamenaným nárůstem průměrného věku ze všech 57 městských částí. Absolutně se průměrný věk zvýšil o 5,7 let a zatímco v roce 2001 byla Praha-Petrovice městskou částí s nejnižším průměrným věkem, v roce 2013 už patřila mezi průměrné.

Praha 10 zaznamenala v průběhu sledovaných let pokles průměrného věku svých obyvatel o necelých 0,7 % a od roku 2008 ji předstihla v postavení městské části s nejvyšším průměrným věkem Praha 4. Důvodem deformace věkové struktury městské části Praha-Petrovice mohla být migrace především rodin s dětmi do v minulosti nově vystavěných sídlišť. V dnešní době se však vyrovnává průměru v důsledku dalšího stěhování a přirozeného vývoje (Agora Central Europe, 2007).

Obr. 4: Srovnání vývoje průměrného věku města Prahy a městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Časovou řadu hodnot průměrného věku městské části Praha 4 vystihuje mírně klesající parabolická trendová funkce, která má tvar: $T_t = 44,6503 + 0,051t - 0,003t^2$. Na základě této trendové funkce pak lze, za předpokladu pokračování dosavadního trendu vývoje, predikovat budoucí hodnoty průměrného věku. V případě Prahy 4 se tyto hodnoty pohybují na úrovni hodnot z roku 2013. Časová řada hodnot průměrného věku městské části Praha 10 je opět proložena parabolickou trendovou funkcí ve tvaru: $T_t = 44,6615 - 0,0505t + 0,0066t^2$. Pokud bude nastolený trend nadále pokračovat, tak by průměrný věk obyvatel této městské části měl nejprve v prvním predikovaném roce 2014 mírně klesnout a pak se opět přiblížit k hodnotě z roku 2013. Vývoj časové řady průměrného věku obyvatel městské části Praha-Petrovice lze nejlépe vystihnout pomocí rostoucí lineární trendové funkce, která má podobu: $T_t = 36,8077 + 0,4637t$. Jestliže bude tento trend i nadále neměnný, měl by průměrný věk obyvatel i nadále růst až k hodnotě necelých 41 let v roce 2016 a postupně se přibližovat hodnotám za celé město Prahu. Velký nárůst průměrného věku obyvatel městské části Praha-Petrovice

potvrzuje tendenci demografického stárnutí pražské populace. Hodnoty tohoto ukazatele z roku 2001 se vymykaly hodnotám ostatních městských částí i Prahy jako celku, naopak budoucí vývoj ukazuje na možnou postupnou konvergenci k ostatním městským částem i Praze celkem.

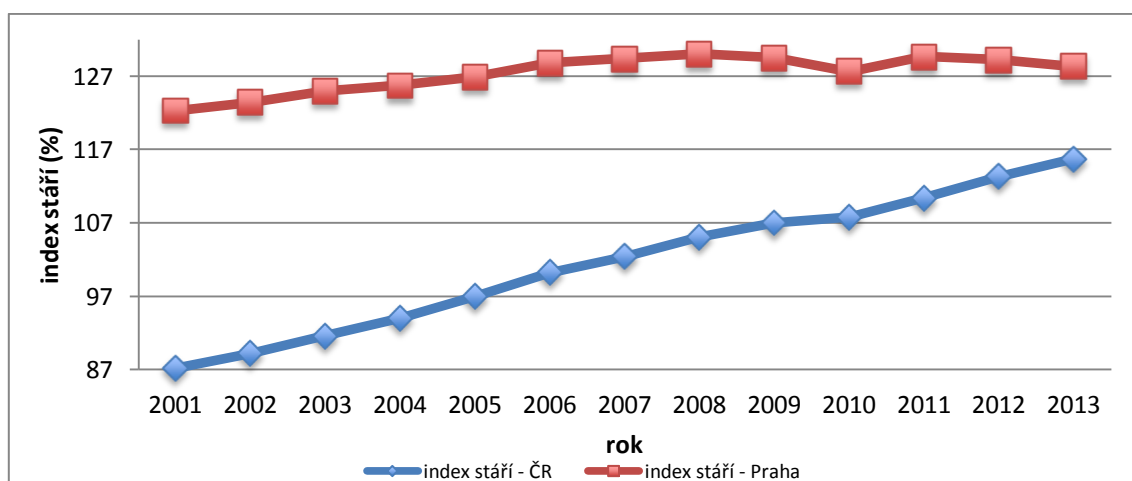
Tab. 4: Predikce průměrného věku obyvatel městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce průměrného věku		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2014	44,859	44,63	40,05
2015	44,864	44,68	40,52
2016	44,863	44,74	40,98

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

4.2.2 Index stáří

Ukazatel indexu stáří v Praze trvale vysoko přesahuje průměrnou hodnotu ze celou Českou republiku (ČSÚ, 2014a). V průběhu sledovaného období se obě vývojové křivky přibližují jednak z důvodu růstu indexu stáří obyvatel celé České republiky, ale také protože se hodnoty ukazatele za město Prahu od roku 2011 mírně snižují. Přesto byl však mezi nimi v roce 2013 rozdíl více než 12,5 procentního bodu. Rovněž je patrné, že ve sledovaném období se index stáří obyvatel Prahy drží konstantně nad hranicí sta procent. Postproduktivní složka pražské populace tedy převažuje nad dětskou složkou. Tento fakt ukazuje na regresivní typ populace.

Obr. 5: Vývoj indexu stáří obyvatel Prahy a České republiky v letech 2001 – 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Od roku 2007 se zvyšoval počet i relativní zastoupení osob v předproduktivní věkové skupině, což je pozitivní jev zapříčiněný zvýšenou porodností v těchto letech. Od tohoto roku ovšem trvale narůstal i počet obyvatel v kategorii 65 a více let. Ve sledovaném

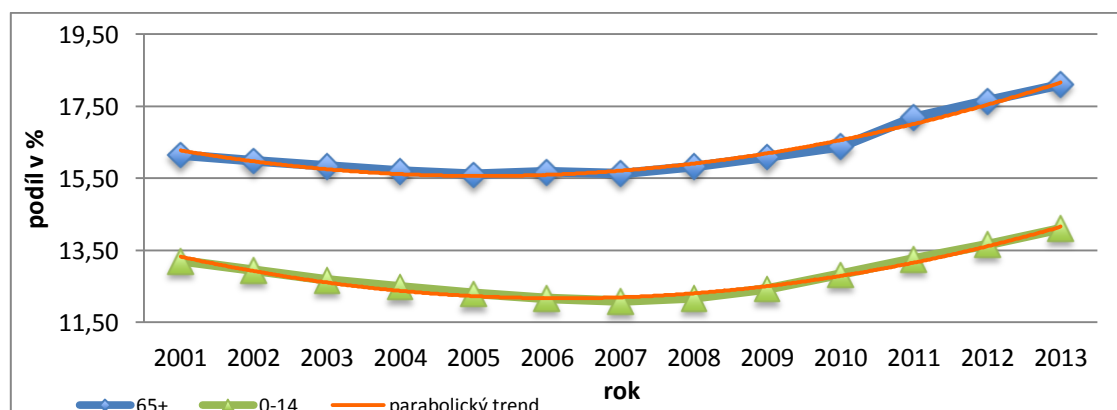
období dosáhl index stáří svého maxima v roce 2008, kdy nárůst dětské složky nedokázal kompenzovat nárůst postproduktivní složky populace. Od zmiňovaného roku 2007 postupně nepřetržitě klesalo zastoupení produktivní generace obyvatelstva Prahy, právě ve prospěch generace postproduktivní. V letech následujících pak začala do důchodu odcházet početně silnější generace obyvatel narozená po druhé světové válce.

Tab. 5: Index stáří a podíl jednotlivých věkových skupin na obyvatelstvu Prahy v letech 2001 - 2013

Rok	Index stáří	Podíl osob ve věku (%)		
		0-14	65+	15-64
2001	122,29	13,20	16,15	70,65
2002	123,44	12,95	15,99	71,06
2003	124,99	12,67	15,84	71,49
2004	125,76	12,48	15,70	71,82
2005	126,87	12,30	15,61	72,09
2006	128,82	12,17	15,67	72,16
2007	129,40	12,08	15,64	72,28
2008	130,01	12,17	15,83	72,00
2009	129,51	12,43	16,10	71,48
2010	127,65	12,83	16,38	70,79
2011	129,67	13,26	17,20	69,54
2012	129,24	13,66	17,65	68,70
2013	128,34	14,10	18,10	67,79

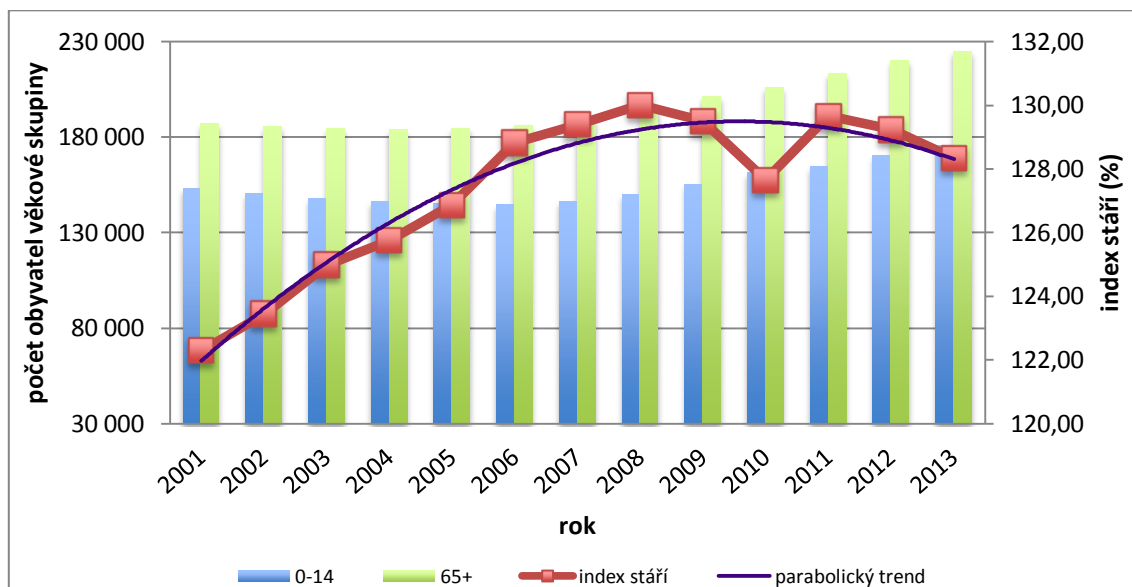
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj procentuálního zastoupení předproduktivní a postproduktivní složky v populaci Prahy ukazuje na rostoucí parabolickou trendovou funkci. Tato funkce má tvar: $T_t = 12,1924 + 0,0693t + 0,0429t^2$ pro kategorii 0 – 14 let a pro kategorii 65 a více let: $T_t = 15,7119 + 0,1573t + 0,0418t^2$. Při zachování existujících tendencí vývoje relativního zastoupení složek populace neměnných, by výhled na příští roky poukazoval na jejich zvyšování.

Obr. 6: Podíly věkových skupin 0 – 14 let a 65 a více let na obyvatelstvu Prahy v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

V roce 2016 by mohlo být procentuální zastoupení 65letých a starších v populaci města Prahy větší než 20,5 %. Dětská složka obyvatelstva by mohla vzrůst k hodnotě přes 16 %, ale ani v následujících třech letech by neměla převýšit postproduktivní složku a zvrátit tak nepříznivý vývoj věkové struktury populace města Prahy.

Obr. 7: Počet obyvatel ve věkových skupinách 0 – 14 let, 65 a více let a index stáří obyvatel Prahy v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Vývoj indexu stáří ve městě Praze ve sledovaném časovém období charakterizuje nejlépe klesající parabolická trendová funkce, která má tvar: $T_t = 128,8145 + 0,5284t - 0,1022t^2$. Za předpokladu pokračování této tendence vývoje do budoucna je možné predikovat pokles indexu stáří až k hodnotám z roku 2004, tedy na 100 dětí by v roce 2016 mohlo připadat 125,3 seniorů. Index stáří by dle výsledků predikce měl tedy klesat především díky přírůstku dětské složky populace v nadcházejících třech letech. Z tohoto pohledu je předpověď do roku 2016 pozitivní, ale to zda se bude jednat o tendenci trvalou, závisí zejména na budoucím vývoji porodnosti, která je ovlivněna řadou faktorů, a proto značně nevypočitatelná. Na rozdíl od poměrně přesného odhadu budoucího počtu osob v důchodovém věku, který je determinován současnou věkovou strukturou populace. V brzké budoucnosti (od roku 2018) by měly do důchodového věku přecházet poměrně početně slabší generace narozených po roce 1953 (ČSÚ, 2013b), takže by nárůst postproduktivní složky mohl být pomalejší. Vliv na pokles indexu stáří může mít i zvýšení počtu imigrantů, kteří však jak už bylo výše naznačeno, nemohou sami o sobě proces demografického stárnutí

výrazněji zpomalit. Dalším faktorem majícím souvislost s poklesem indexu stáří může být i zmenšení odlivu rodin s dětmi do přilehlého zázemí Prahy (omezení procesu suburbanizace).

Tab. 6: Predikce procentuálního zastoupení věkových skupin 0 – 14 let a 65 a více let a indexu stáří na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce procentuálního zastoupení věkových skupin		Predikce indexu stáří
	0-14	65+	
2014	14,78	18,86	127,51
2015	15,49	19,64	126,50
2016	16,29	20,51	125,29

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Pro srovnání hodnot ukazatele za Prahu jako celek s hodnotami za městské části jsou použity opět městské části Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice. Také v případě indexu stáří je značný rozdíl mezi jednotlivými vybranými městskými částmi z důvodu již zmíněné deformace věkové struktury. Praha 4 a Praha 10 shodně převyšují hodnotami indexu stáří ty za celé město Prahu. Zatímco v případě Prahy 4 dosahoval index stáří maxima v roce 2010, kdy na 100 dětí připadalo více jak 210 seniorů a od tohoto roku se převaha postproduktivní generace nad předproduktivní snižovala. V případě Prahy 10 byla maximální hodnota indexu stáří zaznamenána v roce 2002 – 214 seniorů připadajících na 100 dětí a od této chvíle se neustále snižuje.

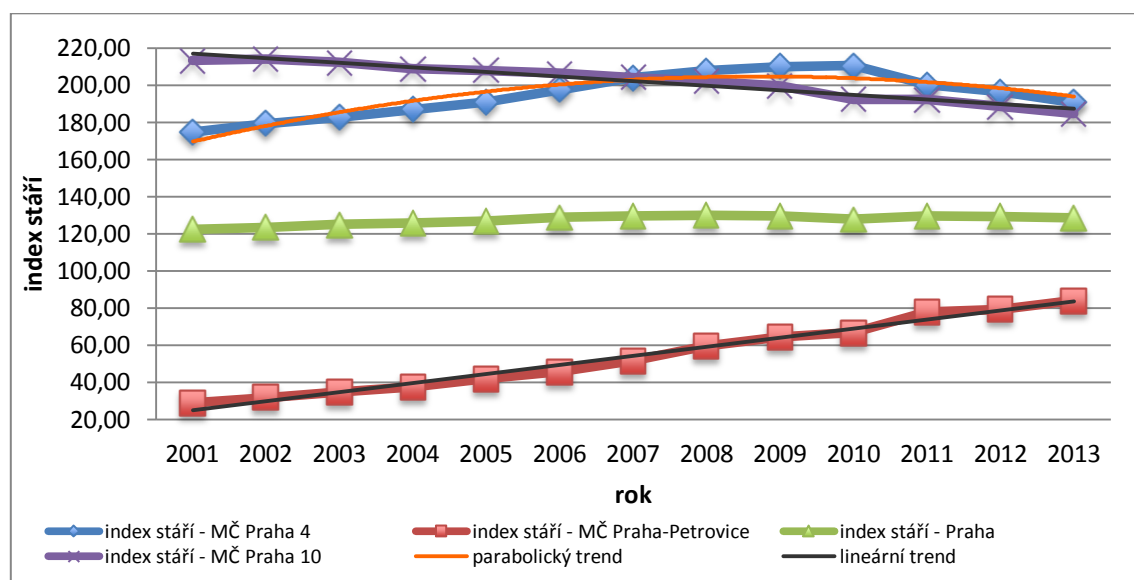
Tab. 7: Index stáří v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013

Rok	Index stáří		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2001	174,83	213,22	28,89
2002	179,23	214,00	31,63
2003	182,66	212,23	34,65
2004	186,79	208,78	37,50
2005	190,77	207,98	41,92
2006	197,54	206,42	45,71
2007	203,95	204,04	51,58
2008	207,67	202,09	59,41
2009	209,90	199,53	64,44
2010	210,43	192,32	66,67
2011	200,07	192,16	77,66
2012	196,33	188,50	79,32
2013	190,61	184,63	83,90

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V případě Prahy 4 i Prahy 10 je tento pokles indexu stáří způsoben zvyšováním počtu osob ve věku 0 – 14 let v posledních letech, ne úbytkem počtu osob 65letých a starších (ČSÚ, [n. d.]). Městská část Praha-Petrovice má jako jediná ze zvolených městských částí v průběhu sledované časové periody index stáří trvale pod hranicí 100 %. V roce 2001 připadalo na 100 dětí pouze necelých 29 seniorů. Mezi lety 2001 a 2013 však hodnoty ukazatele narostly téměř trojnásobně, stále si ale tato městská část drží příznivý poměr generace předproduktivní a postproduktivní. K nárůstu hodnot ukazatele může přispívat venkovský charakter této městské části a její okrajová poloha na rozdíl od Prahy 4 a Prahy 10, které jsou naopak typicky městského charakteru s vícepodlažní zástavbou a lepší dostupností služeb. Dochází proto k odlivu mladší generace do atraktivnějších částí, které nabízí dostatek nových bytů.

Menší podobnost mezi městem Prahou a městskými částmi Praha 4 a Praha 10 je v klesající tendenci ukazatele v posledních pozorovaných letech. Časovou řadu hodnot ukazatele za Prahu 4 nejpřesněji vystihuje parabolická trendová funkce, kterou lze zapsat ve tvaru: $T_t = 202,9238 + 2,0282t - 0,5892t^2$. Pro časovou řadu hodnot za Prahu 10 je pak nejvhodnější klesající lineární funkce ve tvaru: $T_t = 201,9923 - 2,4721t$ a pro městskou část Praha-Petrovice rovněž lineární trendová funkce, avšak rostoucí. Ta má tvar: $T_t = 54,0985 + 4,8725t$.

Obr. 8: Srovnání vývoje indexu stáří města Prahy a městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Při neměnnosti dosavadních vývojových tendencí prognózovaného jevu pak v případě Prahy 4 a Prahy 10 bude i nadále pokračovat snižování indexu stáří, které začalo již v minulých letech, u Prahy 4 by měl index stáří klesat rychlejším tempem. Nadále však budou hodnoty ukazatele výrazně vyšší než hodnoty za celou Prahu. V obou těchto městských částech by v roce 2016 mělo na 100 dětí připadnout 173, respektive 180 seniorů. Nastolený trend ve vývoji indexu stáří z posledních let by měl pokračovat i v městské části Praha-Petrovice, kde by v roce 2016 měl být téměř vyrovnaný poměr mezi věkovými skupinami 0 – 14 let a 65 a více let, ale stále by měl ukazatel zůstat pod hranicí 100 %. Pokud by však i nadále platila dosavadní vývojová tendence ukazatele, tak by již v roce 2017 byla hranice sta procent překročena.

Tab. 8: Predikce indexu stáří v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016

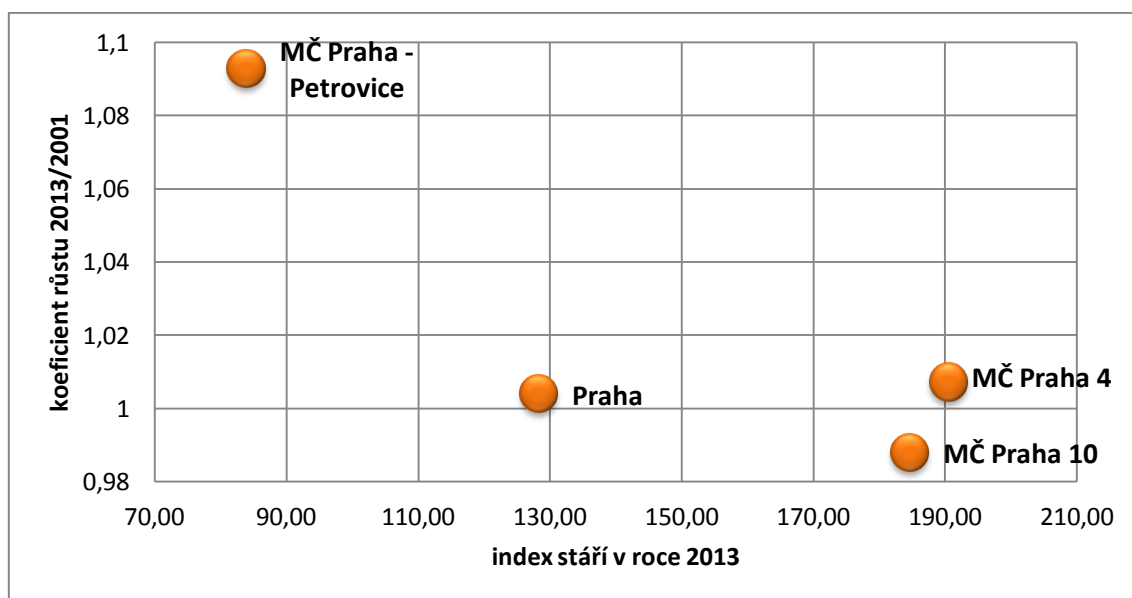
Rok	Predikce indexu stáří		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2014	188,25	184,69	88,21
2015	181,44	182,22	93,08
2016	173,45	179,74	97,95

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Snižování indexu stáří v městských částech Praha 4 a Praha 10 by mohlo být z části zapříčiněno kromě zvýšení porodnosti i zvyšujícím se počtem zahraničních imigrantů, většinou mladého věku, kteří se stěhují na jejich území. Tyto městské části mají nejvyšší počty zahraničních imigrantů ze všech pražských městských částí (Drbohlav et al., 2010). U městské části Praha-Petrovice lze sledovat významné potvrzení fenoménu stárnutí populace nejen Prahy, ale i celé České republiky. Jedná se o rozlohou nejmenší pražskou městskou část (ČSÚ, 2015a) s menší možností nové bytové výstavby a s horší dostupností do centra města. Mezi roky 2001 – 2012 zde byla relativně jedna z nejnižších intenzit nové bytové výstavby ve srovnání s ostatními městskými částmi. Důvodem byla především vysoká hustota stávající zástavby (Němec, 2014). To vše může být příčinou stěhování mladší generace a rychlého stárnutí z posledních let. Změna indexu stáří ve všech pražských městských částech mezi lety 2001 a 2013 je zobrazena v Příloze 2.

Analýza dynamiky stárnutí populace města Prahy a zvolených městských částí, pomocí ukazatele indexu stáří a koeficientu růstu tohoto ukazatele, nabízí ucelený obraz o pokroku stárnutí obyvatelstva sledovaných území. Pouze městská část Praha 10 má

mezi lety 2001 a 2013 koeficient růstu menší než 1. Znamená to, že mezi těmito lety ke stárnutí obyvatelstva nedocházelo, zároveň však byl index stáří v této městské části na vysoké hodnotě. Podobné hodnoty indexu stáří měla i městská část Praha 4, ovšem zde byl mezi lety 2001 a 2013 průměrný koeficient růstu nad hodnotou 1, což značí nízkou úroveň rychlosti stárnutí. Naopak městská část Praha-Petrovice je na opačné straně spektra, s vysokou rychlostí stárnutí populace a zatím sice příznivou situací ve věkové struktuře a v poměru předproduktivní a postproduktivní složky populace, ale s poměrně negativním výhledem do budoucna, kdy se s velkou pravděpodobností bude hodnotou indexu stáří přibližovat průměrným hodnotám za celé město Prahu. Rovněž v případě Prahy jako celku se potvrzuje jev demografického stárnutí, kdy za sledované období byl průměrný koeficient růstu indexu stáří vyšší než 1.

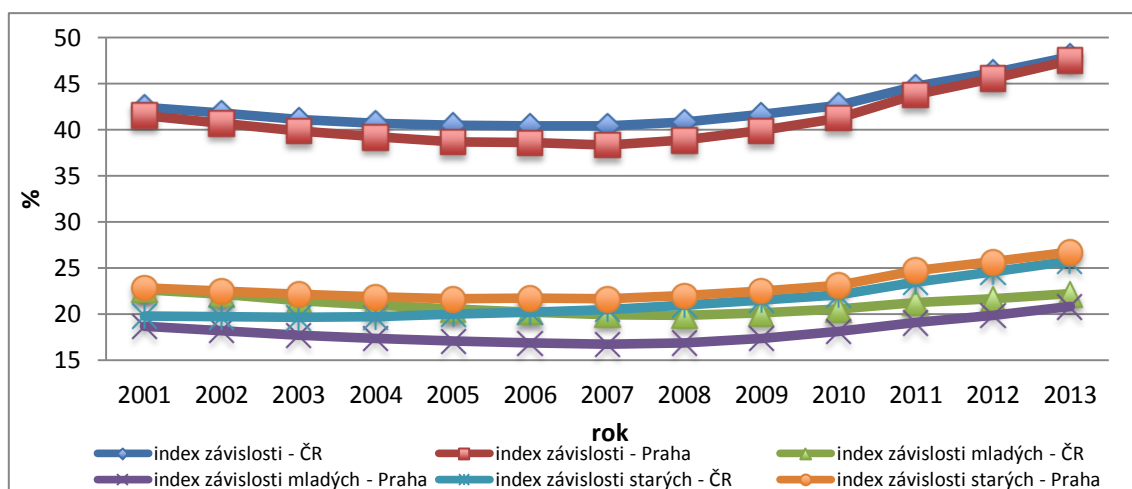

Obr. 9: Dynamika stárnutí populace města Prahy a městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

4.2.3 Index závislosti

Další pohled na proces demografického stárnutí je umožněn prostřednictvím indexu závislosti. Tento ukazatel hodnotí míru zatížení produktivní generace závislými osobami, tedy předproduktivní a postproduktivní složkou populace a demografické stárnutí rozebírá spíše pomocí ekonomického hlediska. Závislé osoby jsou ty, které nepracují a potřebují ekonomickou a společenskou asistenci (Svobodová, 2012).

Obr. 10: Vývoj indexu závislosti, indexu závislosti mladých a indexu závislosti starých ve městě Praze a v České republice v letech 2001 – 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Hodnoty kazatele indexu závislosti, indexu závislosti mladých i indexu závislosti starých za město Prahu v podstatě kopírují celorepublikové hodnoty. Směr vývoje všech indexů je ve sledovaném období u obou územních jednotek opět obdobný. Odlišnosti jsou patrné v případě zatížení produktivní generace jednotlivými skupinami závislých osob. U indexu závislosti mladých ve věku 0 – 14 let je křivka pro Českou republiku nad křivkou tohoto ukazatele za území města Prahy. Analogicky pak index závislosti starých (osob starších 65 let) v Praze převyšuje celorepublikové hodnoty. Tato skutečnost je opět potvrzením, že populace města Prahy je starší než populace celé České republiky.

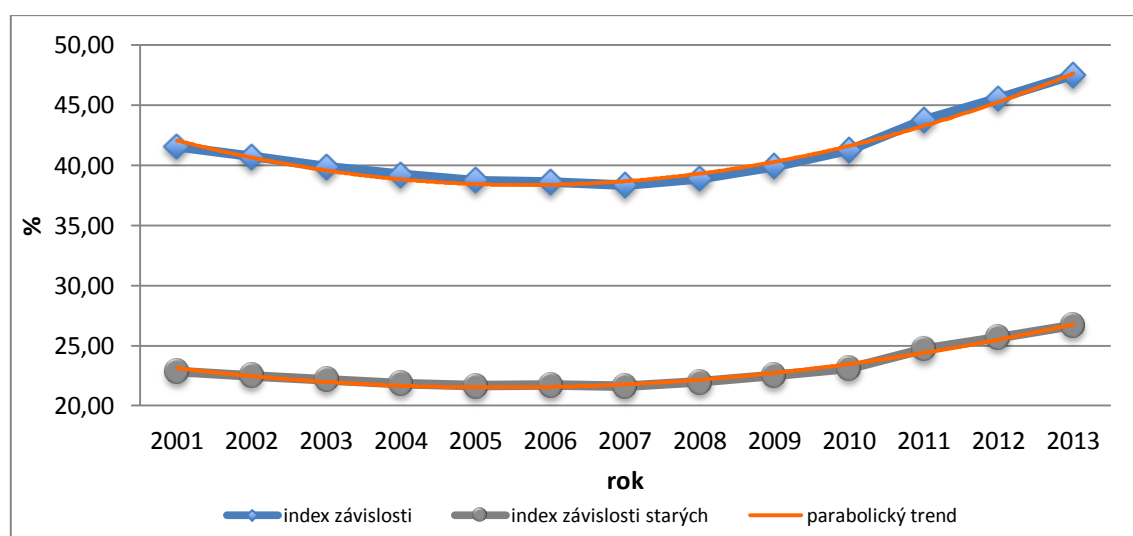
Tab. 9: Index závislosti, index závislosti mladých a index závislosti starých v Praze v letech 2001 - 2013

Rok	Index závislosti	Index závislosti mladých	Index závislosti starých
2001	41,55	18,69	22,86
2002	40,72	18,22	22,49
2003	39,88	17,72	22,15
2004	39,24	17,38	21,86
2005	38,72	17,07	21,65
2006	38,58	16,86	21,72
2007	38,35	16,72	21,63
2008	38,88	16,91	21,98
2009	39,91	17,39	22,52
2010	41,26	18,12	23,13
2011	43,79	19,07	24,73
2012	45,57	19,88	25,69
2013	47,51	20,81	26,70

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Zaznamenaný meziroční pokles indexu závislosti, který probíhal do první poloviny sledovaného období, byl způsoben jednak úbytkem počtu osob v obou věkových (ekonomických) kategoriích, které jsou závislé na osobách produktivních (děti a senioři), jednak meziročním zvyšováním počtu osob v produktivním věku. V průběhu sledované časové periody dosahoval index závislosti v Praze nejnižší hodnoty v roce 2007, kdy na 100 osob v produktivním věku připadalo více jak 38 závislých osob. Z tohoto počtu bylo necelých 17 dětí a necelých 22 seniorů. Od tohoto roku se index závislosti zvýšil o 23,9 % v roce 2013.

Růst indexu závislosti je zapříčiněn jak růstem počtu osob ve věkové kategorii 0 – 14 let, což je pozitivní jev, tak růstem počtu osob ve věkové kategorii 65letí a starší, ale rovněž také poklesem počtu osob v produktivním věku 15 – 64 let v posledních čtyřech letech. Zvyšování indexu závislosti mladých osob od roku 2008 je nejspíše spojeno s přechodným nárůstem porodnosti, v této době začaly zakládat rodiny početně silnější generace narozených kolem roku 1980. Zvyšování indexu závislosti starých osob, které nastalo v roce 2009 bylo způsobeno přechodem početně silných generací do důchodového věku. Pokud by i do budoucna nadále pokračovaly procesy poklesu počtu osob v produktivním věku a růstu osob v postproduktivním věku, mohlo by to znamenat značné problémy ve financování důchodů a nákladů zdravotní péče. V celém časovém úseku od roku 2001 převyšoval index závislosti starých hodnoty indexu závislosti mladých.

Obr. 11: Index závislosti a index závislosti starých v Praze v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Průběh křivky indexu závislosti v časové řadě 2001 – 2013 je možné charakterizovat rostoucí parabolickou funkcí ve tvaru: $T_t = 38,6741 + 0,4637t + 0,1714t^2$. Pokud by i nadále zůstaly dosavadní vývojové tendence indexu závislosti konstantní, pak by v příštích letech měly hodnoty tohoto ukazatele i nadále narůstat. Pokud by se predikce potvrdila, připadalo by v roce 2016 na 100 osob v produktivním věku 57 osob závislých. To by znamenalo nárůst téměř deseti procentních bodů proti roku 2013. Také časovou řadu indexu závislosti starých vystihuje nejpřesněji rostoucí parabolická funkce, která má podobu: $T_t = 21,7743 + 0,3031t + 0,0882t^2$. Za předpokladu neměnnosti vývojových tendencí tohoto ukazatele je možné předpovídat jeho hodnoty v budoucnosti. Také index závislosti starých by měl v příštích třech letech meziročně trvale růst. V roce 2016 by mohl nabývat hodnot vyšších než 31,5 %. Na 100 osob produktivní generace by připadalo necelých 32 seniorů. Z těchto výsledků lze odvodit hodnota indexu závislosti mladých, která by v roce 2016 měla být přibližně 25 %. Nárůst všech ukazatelů mezi posledním pozorovaným rokem 2013 a predikovaným rokem 2016 je přibližně stejný – 19 %. Struktura závislých osob by se tedy v následujících třech letech měnit neměla, podíl osob ve věku 0 – 14 let a starších 65 let by měl být konstantní. Fakt, že by se v příštích letech neměl zvyšovat podíl seniorů na počtu všech závislých osob je příznivý. Pro proces demografického stárnutí by to mohlo znamenat, že nebude mít tak rychlý průběh.

Tab. 10: Predikce indexu závislosti a indexu závislosti starých v Praze na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce	
	index závislosti	index závislosti starých
2014	50,32	28,22
2015	53,35	29,84
2016	56,73	31,64

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Pro srovnání vývoje a hodnot indexu závislosti celkem, indexu závislosti starých a indexu závislosti mladých slouží městské části, jejichž data byla aplikována již v předchozích ukazatelích věkové struktury. Hodnoty indexu závislosti městských částí mezi lety 2001 a 2007 (2006 v případě Prahy-Petrovic) měly klesající tendenci, to znamená, že ekonomické zatížení osob v produktivním věku ve vybraných městských částech mezi těmito lety klesalo. Od tohoto roku však začalo opět narůstat. Pozitivních výsledků opět dosahuje městská část Praha-Petrovice, kde je v roce 2013 evidováno o 23 osob závislých na 100 osob v produktivním věku méně než u městské části Praha 4

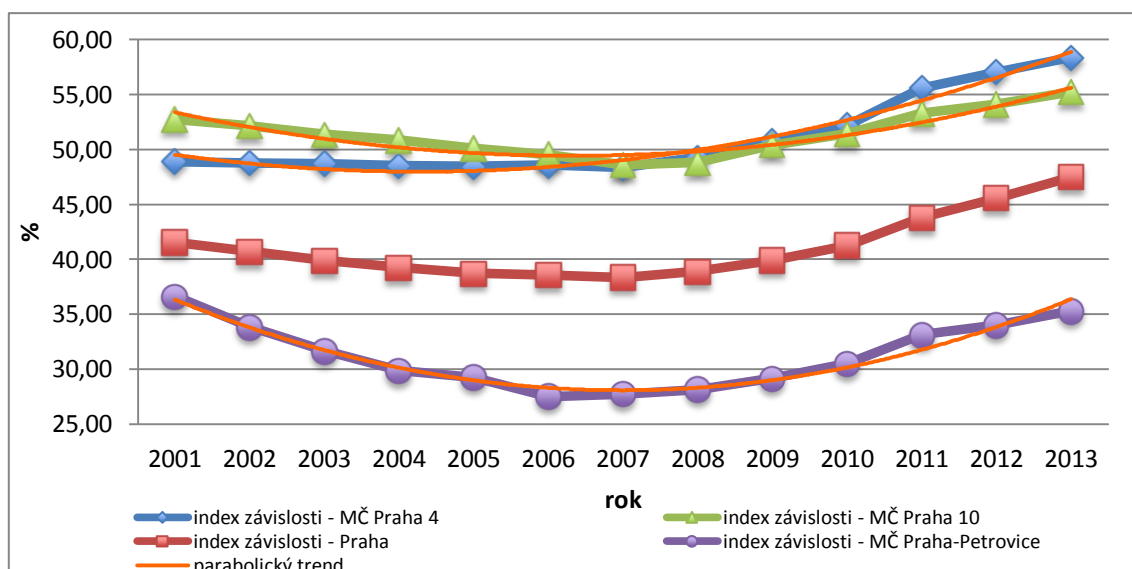
a o 20 méně než u Prahy 10. Navíc, jak bude patrné níže, je pozitivní i struktura závislých osob v této městské části, kdy produktivní generaci ekonomicky zatěžuje více dětská složka populace než senioři. Nižší hodnoty ukazatele v této městské části jsou dány i vyšším podílem osob v produktivním věku v celkové populaci městské části (74 % v roce 2013) na rozdíl od dvou zbývajících (63% zastoupení v Praze 4 a 64% v Praze 10). Pro srovnání v populaci Prahy jako celku bylo v roce 2013 zastoupení produktivní generace 67,8 %. Městská část Praha-Petrovice se vymyká zbylým dvěma městským částem i Praze jako celku také tím, že nejvyšší hodnoty indexu závislosti nebyly zaznamenány v posledním sledovaném roce 2013, ale hned na začátku časové periody v roce 2001.

Tab. 11: Index závislosti v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013

Rok	Index závislosti		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2001	48,90	52,73	36,62
2002	48,77	52,17	33,83
2003	48,73	51,38	31,68
2004	48,53	50,86	29,88
2005	48,45	50,12	29,26
2006	48,58	49,53	27,51
2007	48,37	48,59	27,72
2008	49,27	48,81	28,15
2009	50,80	50,42	29,17
2010	52,23	51,43	30,49
2011	55,60	53,29	33,12
2012	57,06	54,11	33,99
2013	58,37	55,26	35,30

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Jak je znázorněno na obrázku níže průběh křivek jednotlivých městských částí a celé Prahy je v průběhu sledované časové periody obdobný. Nárůst indexu závislosti Prahy 4 je deset procentních bodů mezi rokem 2007 a 2013 a je analogický s nárůstem indexu závislosti Prahy jako celku za stejné časové období. U městské části Praha 10 a Praha-Petrovice je pak tento nárůst pozvolnější.

Obr. 12: Srovnání vývoje indexu závislosti ve městě Praze a v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Časové řady indexu závislosti všech tří vybraných městských částí lze nejlépe charakterizovat rostoucí parabolickou trendovou funkcí. Pro výpočet predikce budoucího vývoje indexu zatížení v městské části Praha 4 má tato trendová funkce tvar: $T_t = 49,0424 + 0,7815t + 0,1435t^2$. V případě městské části Praha 10 má parabolická trendová funkce tvar: $T_t = 49,4897 + 0,1874t + 0,1392t^2$. Tvar trendové funkce pro městskou část Praha-Petrovice je pak následující: $T_t = 28,069 + 0,0051t + 0,2298t^2$.

Jestliže bude platit podmínka neměnných vývojových tendencí predikovaného ukazatele, pak by v příštích třech letech měly jeho hodnoty růst, a to u všech tří městských částí. Predikovaný nárůst by měl stejně jako u Prahy celkem dosahovat přibližně deset procentních bodů shodně i u vybraných městských částí. Relativně je to u městských částí Praha 4 a Praha 10 opět obdobné navýšení počtu závislých osob jako v případě celé Prahy (o 16 % a 13 %). Pro městskou část Praha-Petrovice to znamená v relativním vyjádření zvýšení počtu závislých osob o 32 %. V časovém horizontu tří let by se mohly hodnoty indexu závislosti této městské části vyrovnat hodnotám celopražským z roku 2013. Za situace, kdy v městské části Praha-Petrovice klesá počet dětí a v produktivní generaci jsou čteně zastoupeny osoby ve starším produktivním věku (50 +), bude do budoucna zákonitě index závislosti nadále narůstat (ČSÚ, [n. d.]c).

Tab. 12: Predikce indexu závislosti v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce indexu závislosti		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2014	61,54	57,62	39,36
2015	64,48	59,90	42,82
2016	67,70	62,45	46,73

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Struktura závislých osob v analyzovaných městských částech je pak patrná z hodnot indexu závislosti mladých a indexu závislosti starých osob. Městská část Praha 4 téměř kopírovala ve výsledcích indexu závislosti mladých osob výsledky celopražské. Rozdílných výsledků však dosahovala v případě indexu závislosti starých osob, kdy hodnoty ukazatele meziročně konstantně narůstaly a byly v průměru o 11 procentních bodů (11 osob závislých na 100 osob v produktivním věku) vyšší než hodnoty za celou Prahu.

Tab. 13: Index závislosti mladých a index závislosti starých v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013

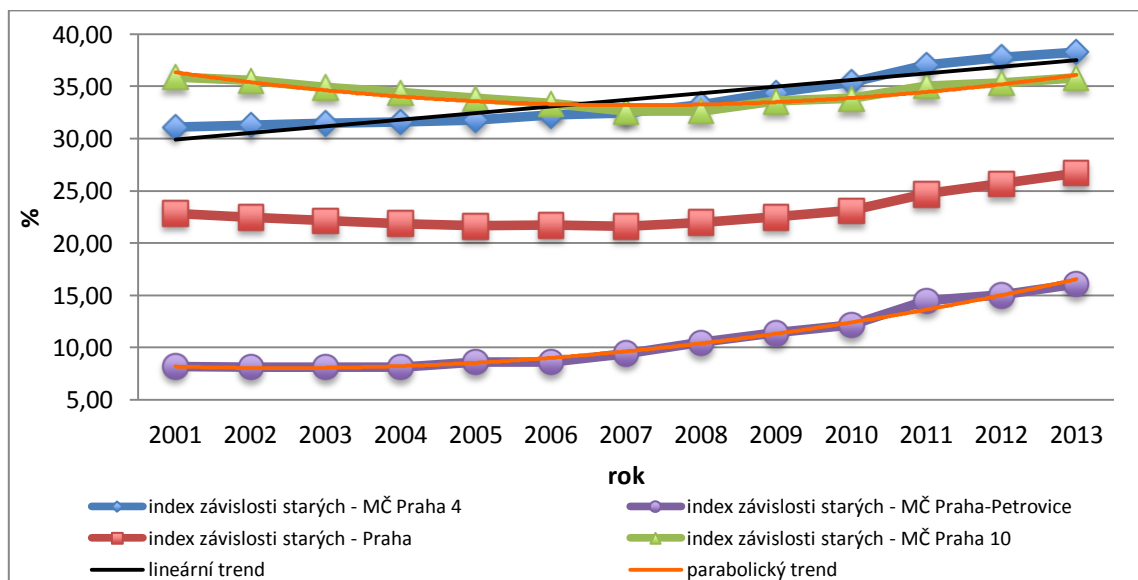
Rok	Praha 4		Praha 10		Praha-Petrovice	
	index závislosti mladých	index závislosti starých	index závislosti mladých	index závislosti starých	index závislosti mladých	index závislosti starých
2001	17,79	31,10	16,84	35,90	28,41	8,21
2002	17,47	31,31	16,62	35,56	25,70	8,13
2003	17,24	31,49	16,45	34,92	23,53	8,15
2004	16,92	31,61	16,47	34,39	21,73	8,15
2005	16,66	31,79	16,27	33,85	20,62	8,64
2006	16,33	32,25	16,16	33,36	18,88	8,63
2007	15,91	32,46	15,98	32,61	18,29	9,43
2008	16,01	33,25	16,16	32,65	17,66	10,49
2009	16,39	34,41	16,83	33,59	17,74	11,43
2010	16,83	35,41	17,59	33,84	18,29	12,20
2011	18,53	37,07	18,24	35,05	18,64	14,48
2012	19,26	37,81	18,76	35,36	18,95	15,04
2013	20,08	38,28	19,42	35,85	19,19	16,10

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Index závislosti starých osob v městské části Praha 10 měl rovněž jako v Praze celkem zprvu klesající tendenci s minimem v roce 2007 a od tohoto roku opět stoupal, rozdíl v absolutních hodnotách byl v tomto případě také kolem 11 procentních bodů v průměru. Vývoj i hodnoty indexu závislosti mladých této městské části byly v porovnání s celopražskými podobné. Městská část Praha-Petrovice měla díky příznivému poměru závislých generací ve své populaci opačné výsledky obou dílčích indexů, než vykazovala Praha i zbylé dvě městské části. Index závislosti mladých byl po

celé sledované období vyšší než index závislosti starých. V roce 2002 zde na 100 obyvatel produktivního věku připadalo pouze 8,13 seniorů, což je přibližně třikrát méně než v Praze celkem. Vývoj indexů v čase však ukazuje na postupné vyrovnávání se této městské části pražskému průměru. Index závislosti mladých byl již v roce 2008 srovnatelný se stejným indexem za Prahu 4, Prahu 10 i Prahu celkem, když klesl během sedmi let o 38 %. Index závislosti starých se během sledovaného období zdvojnásobil.

V případě Prahy a městské části Praha 10 měly křivky vývoje indexu závislosti starých konvexní tvar, městská část Praha 4 měla v čase lineárně rostoucí tendenci ukazatele. Křivka indexu závislosti starých městské části Praha-Petrovice se v čase přibližovala ke křivce téhož ukazatele pro celé město Prahu. Vývoj indexu závislosti starých osob za městskou část Praha 4 nejlépe vystihuje rostoucí lineární trendová funkce ve tvaru: $T_t = 33,7108 + 0,6348t$. Zbylé dvě městské části charakterizuje nejpřesněji parabolická trendová funkce. Pro Prahu 10 má pak tato trendová funkce tvar: $T_t = 33,2020 - 0,0201t + 0,0841t^2$. Tvar trendové funkce pro městskou část Praha-Petrovice je následující: $T_t = 9,6361 + 0,6967t + 0,0759t^2$. Za podmínky konstantní vývojové tendence ukazatele všech analyzovaných městských částí, je možné predikovat jeho budoucí vývoj.

Obr. 13: Srovnání vývoje indexu závislosti starých ve městě Praze a v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Dle predikce by měl ve všech třech městských částech pokračovat nárůst indexu závislosti starých osob. V městské části Praha 4 by měl být růst pozvolnější a v roce 2016 by mělo na 100 obyvatel v produktivním věku připadat 39,4 seniorů, což je o 3 % více než v roce 2013. Nárůst indexu závislosti starých v městské části Praha 10 je více než 10% a v roce 2016 by měl nabývat téměř totožných hodnot, jako by tomu mělo být u městské části Praha 4. Budoucí hodnoty ukazatele za městskou část Praha-Petrovice by měly dosahovat ke 22 seniorům připadajícím na 100 osob produktivního věku v roce 2016, to představuje nárůst o 37 % proti roku 2013. Nadále by tedy měl pokračovat proces stárnutí a zvyšovat se počet osob 65letých a starších v populacích jednotlivých městských částí v neprospěch produktivní věkové kategorie.

Tab. 14: Predikce indexu závislosti starých v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce indexu závislosti starých		
	Praha 4	Praha 10	Praha-Petrovice
2014	38,15	37,18	18,23
2015	38,79	38,42	20,07
2016	39,42	39,83	22,05

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Výpočty komplexně naznačují další nárůst počtu obyvatel Prahy v postproduktivním věku. Proces demografického stárnutí by v nejbližších letech mohl být zpomalen nárůstem porodnosti a zvýšením podílu dětské složky populace, ale až přejdou do reprodukčního věku početně slabší ročníky, bude se pravděpodobně stárnutí prohlubovat. Na příkladu městské části Praha-Petrovice je patrný opožděný proces demografického stárnutí, který se začal projevovat i v městských částech, které do nedávné doby měly pozitivní rozložení věkové struktury obyvatelstva.

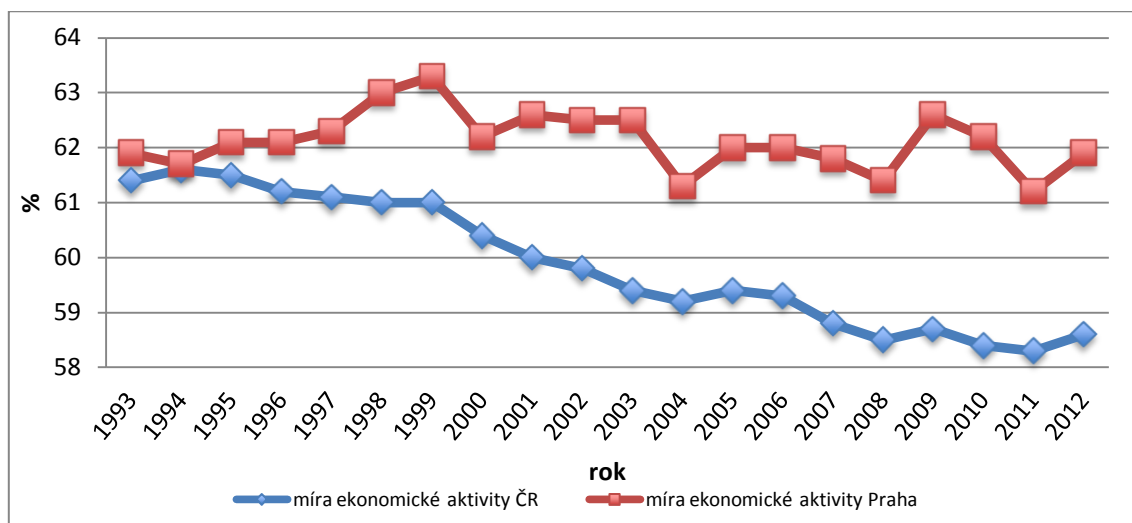
4.3 Vývoj ekonomické struktury Prahy

4.3.1 Míra ekonomické aktivity

Míra ekonomické aktivity je v Praze dlouhodobě nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji i celorepublikovým průměrem (ČSÚ, [n. d.]). Vývojové křivky tohoto ukazatele za město Prahu a za nadřazený územní celek Českou republiku měly ve sledovaném časovém období značně rozdílný průběh. Zatímco míra ekonomické aktivity v Praze měla kolísavou tendenci, ale pohybovala se v pásmu hodnot 61,2 – 63,3 %, v celé České republice byla tendence ukazatele spíše stabilně klesající s menšími odchylkami. V roce

1994 byly míry ekonomické aktivity obou územních celků srovnatelné, poté se rozdíl mezi hodnotami ukazatele zvyšoval až na čtyři procentní body v roce 2009.

Obr. 14: Vývoj míry ekonomické aktivity obyvatel Prahy a České republiky v letech 1993 – 2012
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

V posledním sledovaném roce 2012 bylo v Praze celkem 668 526 ekonomicky aktivních osob, z toho bylo 296 031 žen (ČSÚ, 2013a). V celém sledovaném období se míra ekonomické aktivity obyvatel Prahy drží nad 61 %. Nejnižší byla hodnota ukazatele v roce 2011, nejvyšší v roce 1999. Mezi těmito dvěma hodnotami je rozdíl 2,1 procentních bodů. Důvodem poklesu ukazatele mohou být dvě skutečnosti, větší počet studujících osob na jedné straně a větší počet osob v důchodovém věku na straně druhé.

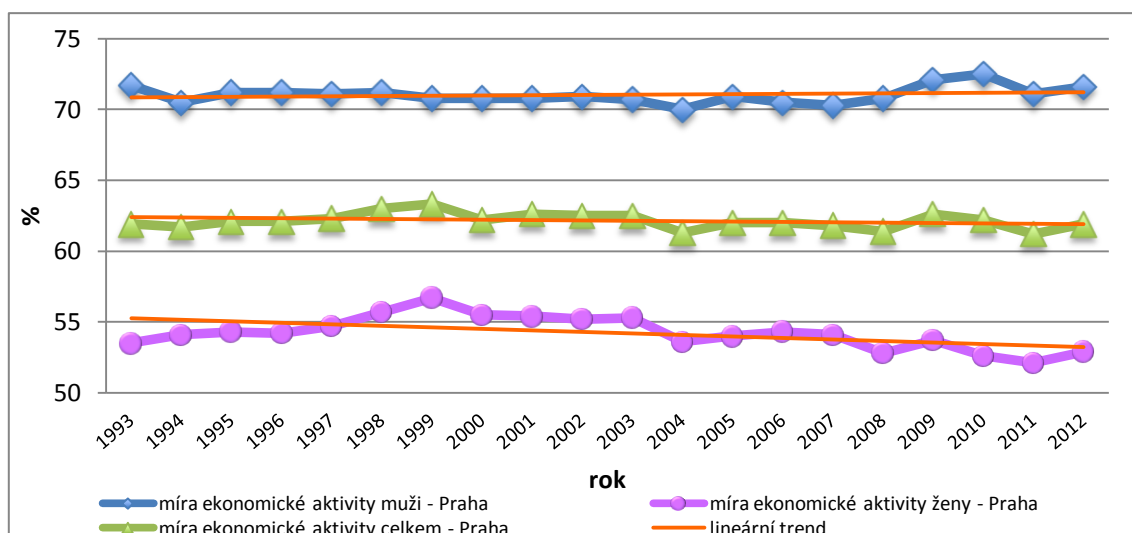
Míra ekonomické aktivity mužů je přibližně o deset procentních bodů vyšší než míra ekonomické aktivity obou pohlaví celkem a zhruba o patnáct procentních bodů vyšší než míra ekonomické aktivity žen. V případě mužů byla míra ekonomické aktivity nejvyšší v roce 2010, nejnižší v roce 2004, rozdíl činil 2,5 procentního bodu. Míra ekonomické aktivity žen je nižší než míra ekonomické aktivity za obě pohlaví i míra ekonomické aktivity mužů. Příčinami menší ekonomické aktivity žen může být jednak péče o děti a jejich setrvání v domácnosti, jednak větší zastoupení žen v důchodovém věku, než je tomu u mužů. Maximální a minimální hodnoty ukazatele pro ženy byly zaznamenány ve stejných letech jako hodnoty souhrnného ukazatele pro obě pohlaví. Rozdíl mezi extrémními hodnotami míry ekonomické aktivity žen je 4,6 procentních bodů a mezi jednotlivými lety vykazuje větší výkyvy než hodnoty ukazatele za obě pohlaví i za muže.

Tab. 15: Míra ekonomické aktivity mužů, žen a obyvatel Prahy celkem v letech 1993 - 2012

Rok	Míra ekonomické aktivity		
	celkem	muži	ženy
1993	61,9	71,7	53,5
1994	61,7	70,5	54,1
1995	62,1	71,2	54,3
1996	62,1	71,2	54,2
1997	62,3	71,1	54,7
1998	63,0	71,2	55,7
1999	63,3	70,8	56,7
2000	62,2	70,8	55,5
2001	62,6	70,8	55,4
2002	62,5	70,9	55,2
2003	62,5	70,7	55,3
2004	61,3	70,0	53,6
2005	62,0	70,9	54,0
2006	62,0	70,5	54,3
2007	61,8	70,3	54,1
2008	61,4	70,8	52,8
2009	62,6	72,1	53,7
2010	62,2	72,5	52,6
2011	61,2	71,1	52,1
2012	61,9	71,6	52,9

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z vývoje křivek ukazatele míry ekonomické aktivity mužů, žen i celkem za obě pohlaví je patrná větší rozkolísanost dílčích měř. Míra ekonomické aktivity celkem je v čase stabilnější. Větší podobnost průběhu křivek v čase lze spatřovat mezi mírou ekonomické aktivity celkem a mírou ekonomické aktivity žen. Vývojové tendence obou ukazatelů měly ve většině pozorovaných let stejný směr. Naproti tomu míra ekonomické aktivity mužů se vyvíjela mírně rozdílně v první polovině sledovaného časového úseku. Ve druhé polovině časové periody již však byly tendence ukazatelů obdobnější. Časové řady všech tří ukazatelů nejlépe vystihuje lineární trendová funkce. V případě míry ekonomické aktivity obyvatel Prahy obou pohlaví má funkce tvar: $T_t = 62,13 - 0,0265t$. Podoba lineární trendové funkce míry ekonomické aktivity mužů je následující: $T_t = 71,035 + 0,018t$. Konečně její tvar v případě míry ekonomické aktivity žen je $T_t = 54,235 - 0,107t$.

Obr. 15: Míra ekonomické aktivity mužů, žen a obyvatel Prahy celkem v letech 1993 – 2012 proložené trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Dle předpovědi, pokud by i nadále platila nastolená vývojová tendence ukazatelů, by měla míra ekonomické aktivity celkem v následujících letech pozvolna klesat. V roce 2015 by tak mělo ze všech obyvatel Prahy starších 15 let být 61,80 % osob ekonomicky aktivních (zaměstnaných a nezaměstnaných). Míra ekonomické aktivity mužů by mohla v roce 2013 klesnout, pak by však mohla znovu mírně meziročně narůstat. Opačný vývoj by měla na základě předpovědi mít míra ekonomické aktivity žen, ze začátku predikovaného období by hodnota měla stoupnout a následně by mělo dojít k jejímu poklesu. V roce 2015 by tak v populaci Prahy mělo být 71,26 % mužů starších 15 let a 52,90 % žen starších 15 let ekonomicky aktivních. Pokles celkové míry ekonomické aktivity v budoucích letech by mohl naznačovat snížení počtu ekonomicky aktivních osob ve prospěch osob v důchodovém věku a potvrzovat trend demografického stárnutí pražské populace. Změna míry ekonomické aktivity v jednotlivých pražských městských částech mezi lety 2001 a 2011 je znázorněna v Příloze 3.

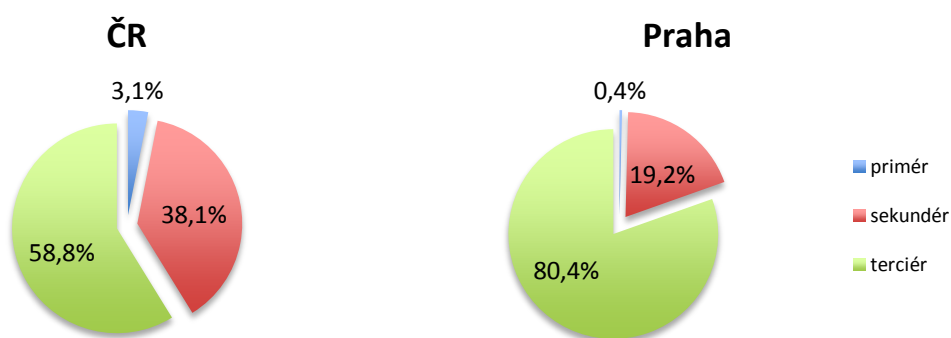
Tab. 16: Predikce míry ekonomické aktivity mužů, žen a obyvatel Prahy celkem na roky 2013 - 2015

Rok	Predikce míry ekonomické aktivity		
	celkem	muži	ženy
2013	61,85	71,22	53,11
2014	61,83	71,24	53,00
2015	61,80	71,26	52,90

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

4.3.2 Zaměstnaní podle sektorů národního hospodářství

Podíl jednotlivých sektorů národního hospodářství na zaměstnanosti Prahy je značně rozdílný ve srovnání s průměrem za celou Českou republiku. V roce 2012 byl podíl obyvatel Prahy zaměstnaných v primárním sektoru o 2,7 procentních bodů nižší než podíl zaměstnaných v tomto sektoru celkem v České republice. Na zaměstnanosti obyvatel Prahy primér participoval ani ne půl procentem. Podíl obyvatel Prahy zaměstnaných v sekundárním sektoru byl téměř o polovinu nižší než podíl obyvatel celé České republiky zaměstnaných ve stejném sektoru. V Praze naprosto dominantní terciární sektor, ve kterém pracuje více jak 80 % zaměstnaných osob, převyšuje celorepublikové hodnoty podílu tohoto sektoru téměř o 37 %. Odvětvová struktura Prahy byla transformována tak, aby vedla ke zredukování oborů s velkou zátěží pro město ve prospěch služeb. Průmyslová výroba v některých oborech (farmacie, elektrotechnika, potraviny a nápoje aj.) má však stále zásadní význam, stejně jako stavebnictví z důvodu rozsáhlých investic na území Prahy (Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2012). Podíl primárního a sekundárního sektoru na celkové zaměstnanosti je v Praze nejnižší ze všech krajů České republiky, naopak podíl sektoru terciárního je zde nejvyšší (MPSV, 2014).

Obr. 16: Podíl jednotlivých sektorů národního hospodářství na zaměstnanosti ČR a Prahy v roce 2012
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Podíl zaměstnaných v primárním sektoru se v průběhu sledovaného období pohyboval do hodnoty jednoho procenta. Meziroční změny hodnot podílu primárního sektoru značně kolísaly v celém časovém období. Nejvyšších hodnot dosahoval v letech 2000 a 2001, nejnižších naopak v letech 2007 a 2008. Celkový rozsah pozorovaných hodnot se pohyboval v rozmezí půl procentního bodu. Klesající tendenci s mírnými výkyvy vykazoval podíl sekundárního sektoru na celkové zaměstnanosti obyvatel Prahy. Na začátku sledovaného období více jak čtvrtina zaměstnaných osob v Praze pracovala

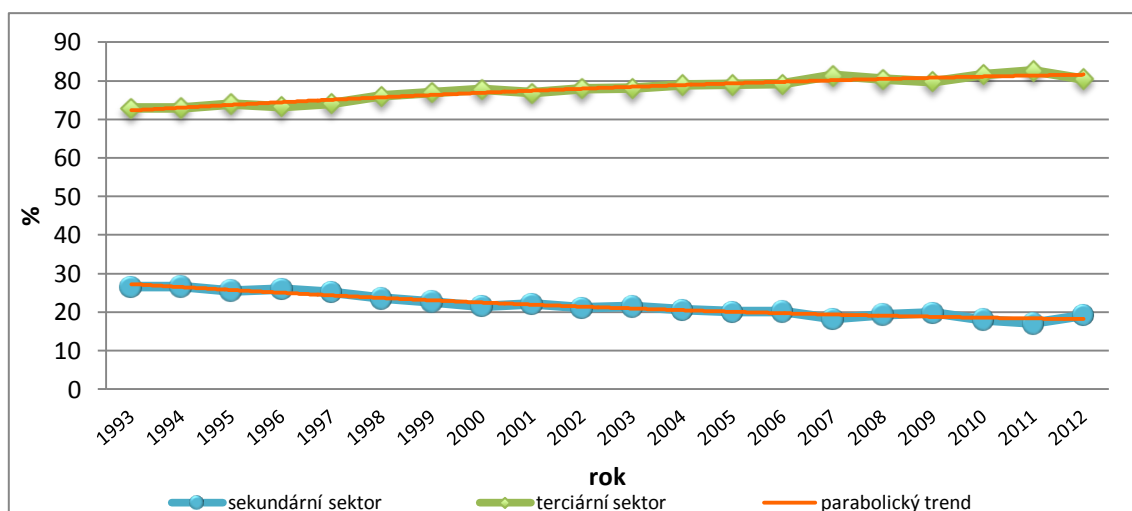
právě v tomto sektoru, poté podíl na zaměstnanosti klesl až na hodnotu pozorovanou v roce 2011 o 36 %. Pro podíl terciárního sektoru na zaměstnanosti v Praze v průběhu sledovaného období byl charakteristický rostoucí trend, který narušovaly mírné propady pozorovaných hodnot. Patrná je souvislost mezi jednotlivými výkyvy v hodnotách podílu sekundárního a terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti v Praze. Podíl osob zaměstnaných v terciárním sektoru se zvýšil v průběhu období o více jak 10 %.

Tab. 17: Podíl jednotlivých sektorů národního hospodářství na zaměstnanosti Prahy v letech 1993 - 2012

Rok	Sektor		
	primární	sekundární	terciární
1993	0,5	26,6	72,9
1994	0,3	26,7	73,0
1995	0,5	25,5	74,0
1996	0,6	26,0	73,3
1997	0,5	25,2	74,2
1998	0,4	23,6	76,1
1999	0,3	22,7	77,0
2000	0,7	21,5	77,8
2001	0,7	22,1	76,9
2002	0,5	21,1	78,0
2003	0,4	21,4	78,1
2004	0,4	20,6	79,0
2005	0,6	20,1	79,1
2006	0,5	20,2	79,2
2007	0,2	18,3	81,4
2008	0,2	19,4	80,4
2009	0,4	19,8	79,8
2010	0,3	18,0	81,6
2011	0,3	17,1	82,6
2012	0,4	19,2	80,5

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Predikce byla vypočítána pouze pro podíl sekundárního a terciárního sektoru na zaměstnanosti Prahy, podíl primárního je v tomto ohledu proti zbylým dvěma sektorům zanedbatelný. Časové řady hodnot podílu obou analyzovaných sektorů s postupujícím časem divergují a mají zrcadlový průběh. Propad, který lze sledovat u sekundárního sektoru v letech 2010 a 2011, může být spojen s důsledky hospodářské krize. Ty znamenaly stagnaci zvláště oboru stavebnictví, který přizpůsobil své kapacity snížené poptávce (Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2012). Na základě extrapoláčních a interpolačních kritérií byla pro vývoj ukazatelů stanovena jako nejvhodnější parabolická trendová funkce.

Obr. 17: Podíly sekundárního a terciárního sektoru na zaměstnanosti Prahy v letech 1993 – 2012 proložené trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Trendová funkce charakterizující podíl sekundárního sektoru na zaměstnanosti v Praze má tvar: $T_t = 21,182 - 0,4790t + 0,0172t^2$. V případě splnění podmínky neměnnosti vývojové tendence predikovaného ukazatele by v následujících letech mělo dojít ke stabilnímu snižování podílu sekundárního sektoru na celkové zaměstnanosti v Praze. V roce 2015 by přibližně 18 osob ze 100 zaměstnaných v Praze mělo pracovat v sekundárním sektoru. To by oproti roku 2012 představovalo pokles o 7 %.

Tab. 18: Predikce podílu sekundárního a terciárního sektoru na zaměstnanosti Prahy na roky 2013 - 2015

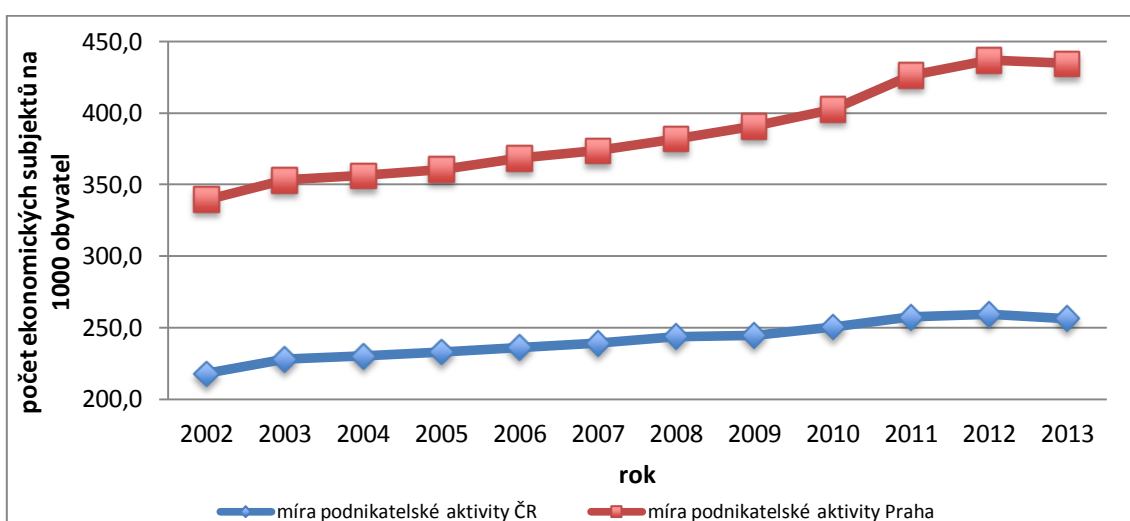
Rok	Predikce	
	sekundární sektor	terciární sektor
2013	18,05	81,81
2014	17,95	82,00
2015	17,89	82,15

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Parabolická trendová funkce charakterizující časovou řadu podílu terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti v Praze má podobu: $T_t = 78,205 + 0,4889t - 0,0138t^2$. Opět za podmínky neměnnosti vývojové tendence ukazatele je možné předpovídat pokračování meziročního zvyšování podílu tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti v Praze. V oblasti služeb by v Praze v roce 2015 mohlo pracovat více jak 82 osob ze 100 zaměstnaných. Podíl terciéru na celkové zaměstnanosti by tak mezi posledním sledovaným rokem 2012 a predikovaným rokem 2015 mohl zaznamenat 2% nárůst.

4.3.3 Míra podnikatelské aktivity

V roce 2013 bylo v Praze registrováno 20 % z celkového počtu ekonomických subjektů v České republice. Tento vysoký počet ekonomických subjektů v Praze je podpořen atraktivním, otevřeným podnikatelským prostředím. Město Praha si také udržuje hodnocení (rating) investiční/podnikatelské atraktivity na velmi dobré úrovni (Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2012). Hodnoty ukazatele podnikatelské aktivity na území Prahy jsou dlouhodobě vyšší než průměr za celou Českou republiku. Jeho vývoj má v obou případech rostoucí tendenci, ale v případě Prahy byl zaznamenán růst v průběhu let progresivnější.

Obr. 18: Vývoj podnikatelské aktivity obyvatel Prahy a České republiky v letech 2002 – 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

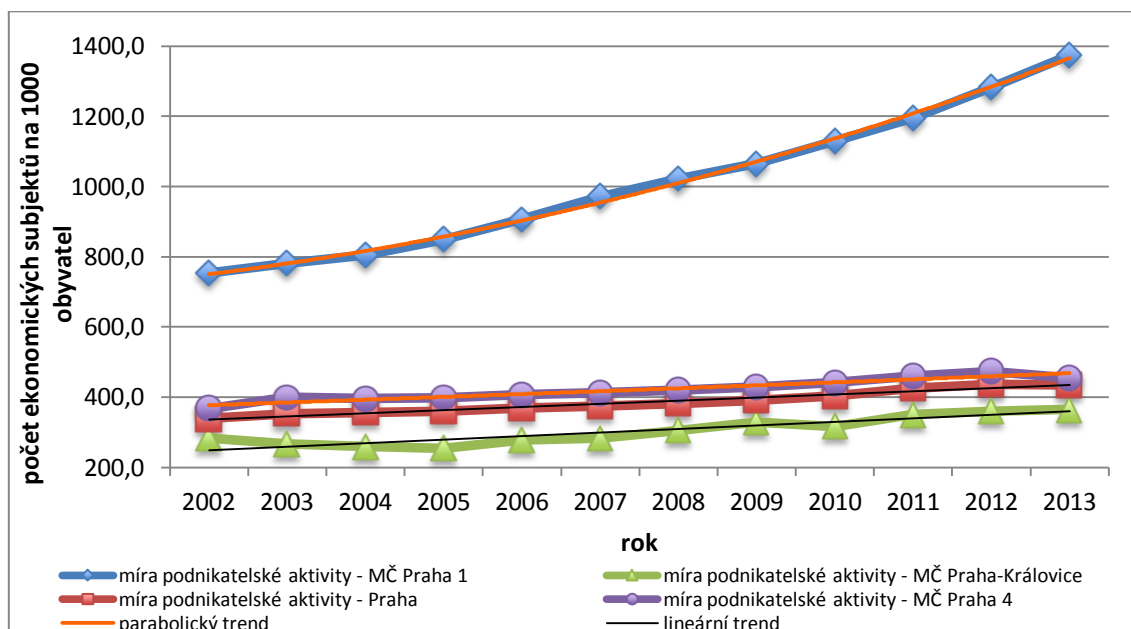
Počet ekonomických subjektů registrovaných na území Prahy se v průběhu sledovaného období neustále zvyšoval. Výjimkou byl poslední zaznamenaný rok, ve kterém došlo poprvé od roku 2003 k poklesu jejich počtu přibližně o 1 % oproti roku předcházejícímu. Celkový nárůst počtu ekonomických subjektů mezi lety 2002 a 2013 byl zhruba 37%. Průměrný meziroční přírůstek počtu ekonomických subjektů byl zhruba 2,5%. Nejpočetněji jsou mezi ekonomickými subjekty v Praze zastoupeny fyzické osoby, ale jejich podíl se postupně snižuje. V roce 2002 byla jeho hodnota 71,5 %, v roce 2013 už jen 50,5 % (ČSÚ, [n. d.]).

Tab. 19: Počet ekonomických subjektů, počet obyvatel Prahy a míra jejich podnikatelské aktivity v letech 2002 - 2013

Rok	Počet ekonomických subjektů	Počet obyvatel	Míra podnikatelské aktivity
2002	394 702	1 161 938	339,7
2003	411 612	1 165 581	353,1
2004	417 123	1 170 571	356,3
2005	426 165	1 181 610	360,7
2006	437 882	1 188 126	368,5
2007	453 006	1 212 097	373,7
2008	471 183	1 233 211	382,1
2009	488 307	1 249 026	391,0
2010	506 273	1 257 158	402,7
2011	529 377	1 241 664	426,3
2012	544 840	1 246 780	437,0
2013	540 360	1 243 201	434,7

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Hodnoty ukazatele míry podnikatelské aktivity obdobně jako celkový počet ekonomických subjektů v průběhu sledovaného období rostly, s výjimkou posledního roku 2013. Meziroční pokles byl v tomto případě nižší než pokles absolutního počtu ekonomických subjektů z důvodu současného snížení počtu obyvatel Prahy. I v dalších letech byla míra podnikatelské aktivity ovlivněna změnami celkového počtu obyvatel Prahy. Nejvyšší meziroční nárůst ukazatele byl zaznamenán mezi lety 2010 a 2011 (6 %). Celkově hodnoty ukazatele vzrostly od roku 2002 o 28 %.

Obr. 19: Srovnání vývoje míry podnikatelské aktivity ve městě Praze a v městských částech Praha 1, Praha 4 a Praha-Královice v letech 2002 – 2013 proložené trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Z vývoje hodnot je patrné, že se v Praze v letech 2008 – 2012 prozatím neprojeví dopady ekonomické krize na poklesu počtu ekonomických subjektů. Propojování živnostenského rejstříku se základními registry a z toho vyplývající aktualizace dat a odstranění duplicitních záznamů spolu s opožděnými důsledky ekonomické recese, se však mohlo promítnout do poklesu počtu ekonomických subjektů v roce 2013 (Morávek, 2013). Časovou řadu ukazatele míry podnikatelské aktivity vystihuje nejlépe rostoucí lineární trendová funkce, ve tvaru: $T_t = 385,483 + 9,007t$. Za předpokladu zachování neměnnosti nastolené vývojové tendence je předpověď pro následující tři roky optimistická. Hodnoty míry podnikatelské aktivity by se měly v průběhu nadcházejících let zvyšovat. V roce 2016 by mohlo na 1000 obyvatel Prahy připadat více jak 462 ekonomických subjektů. Mezi posledním pozorovaným rokem 2013 a posledním predikovaným rokem 2016 by to znamenalo nárůst hodnot ukazatele o 6 %.

Tab. 20: Predikce míry podnikatelské aktivity obyvatel Prahy na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce míry podnikatelské aktivity
2014	444,03
2015	453,04
2016	462,04

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Pražskou městskou částí s dlouhodobě nejvyšším evidovaným počtem ekonomických subjektů se sídlem na svém území je městská část Praha 4, která má také nejvíce obyvatel ze všech městských částí. Značně tak ovlivňuje průměr hodnot ukazatele za celou Prahu. Naopak nejnižší počet ekonomických subjektů je od roku 2002 nepřetržitě veden na území městské části Praha-Královice. Značně specifické postavení mezi ostatními pražskými městskými částmi má Praha 1, kde je nejvyšší počet ekonomických subjektů v přepočtu na 1000 obyvatel. Příčinou této skutečnosti je určitá prestiž spojená s tím, že má subjekt sídlo v centru hlavního města České republiky. Přispívá rovněž to, že městská část Praha 1 má spíše komerční než obytnou funkci. Tyto městské části byly dále blíže zkoumány a výsledky dávány do souvislosti s těmi celopražskými.

Městská část Praha 1 měla absolutní hodnoty ukazatele několikanásobně (až trojnásobně) vyšší než Praha jako celek. Lišila se také lineárním nárůstem hodnot v průběhu sledovaného období, i v roce 2013. Od roku 2002 do posledního zaznamenaného roku 2013 byl nárůst více jak 82%. V tomto roce připadalo 1375 ekonomických subjektů na 1000 obyvatel, evidováno zde bylo o téměř 11 tisíc ekonomických subjektů více než byl celkový počet obyvatel této městské části. Růst

míry podnikatelské aktivity byl způsoben jednak meziročním přírůstkem počtu ekonomických subjektů na jedné straně a pak také dlouhodobým úbytkem počtu obyvatel, kteří zde bydlí (s výjimkou roku 2009). Tempo úbytku obyvatel bylo však nižší než tempo přírůstku ekonomických subjektů (ČSÚ, 2013c).

Hodnoty ukazatele míry podnikatelské aktivity za městskou část Praha 4 byly srovnatelné s hodnotami celopražskými, i když trvale vyšší v průměru o 36 ekonomických subjektů. Rovněž přírůstek hodnot mezi lety 2002 a 2013 byl srovnatelný, a to 24 %. Počet obyvatel této městské části v průběhu časové periody kolísal (ČSÚ, 2013c), ale z dlouhodobého pohledu měl spíše klesající tendenci, která podpořila růst ukazatele míry podnikatelské aktivity.

V městské části Praha-Královice se nacházel nejnižší počet registrovaných ekonomických subjektů, ale zároveň zde od sledovaného roku 2002 do současnosti byl také nejnižší počet obyvatel ze všech 57 městských částí. Hodnoty ukazatele míry podnikatelské aktivity byly v této městské části ve sledovaném období z hlediska Prahy podprůměrné, i když od roku 2012 se již částečně celopražskému průměru přiblížily. Přesto tato městská část převyšovala v jednotlivých letech průměr za celou Českou republiku. Relativní změna hodnot ukazatele mezi rokem 2002 a 2013 byla 29 %, mezi hodnotou minimální (rok 2005) a maximální (2013) byl relativní rozdíl větší jak 43 %. K poklesu absolutních hodnot ukazatele do roku 2005 a následnému pomalejšímu tempu jejich přírůstku do roku 2008 přispívalo i zvyšování počtu obyvatel městské části (ČSÚ, 2013c). Celkový počet ekonomických subjektů v průběhu let s výkyvy rostl.

Tab. 21: Míra podnikatelské aktivity v městských částech Praha 1, Praha 4 a Praha-Královice v letech 2002 - 2013

Rok	Míra podnikatelské aktivity		
	Praha 1	Praha 4	Praha-Královice
2002	754,5	367,5	282,9
2003	782,1	399,2	266,2
2004	804,6	395,7	259,0
2005	849,1	399,0	254,7
2006	906,7	406,3	277,3
2007	971,6	412,5	283,1
2008	1022,8	420,0	305,4
2009	1064,9	429,9	328,0
2010	1129,7	441,5	316,6
2011	1196,0	460,7	349,8
2012	1283,3	473,1	360,4
2013	1374,9	454,8	365,1

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Časové řady hodnot ukazatele míry podnikatelské aktivity městské části Praha 4 a celé Prahy měly ve sledované časové periodě analogický průběh. Odlišně od předchozích dvou územních jednotek i mezi sebou se vyvíjely časové řady městských částí Praha 1 a Praha-Královice, které mají společnou vzrůstající tendenci i v posledním sledovaném roce 2013. Hodnoty ukazatele míry podnikatelské aktivity seřazené v čase v městské části Praha 1 nejlépe vystihuje parabolická trendová funkce, která má tvar: $T_t = 981,53 + 55,96t + 2,5306t^2$. Rovněž pro časovou řadu hodnot ukazatele za městskou část Praha 4 je nejuvýstižnější parabolická trendová funkce ve tvaru: $T_t = 421,05 + 8,291t + 0,0536t^2$. Oproti předchozím dvěma časovým řadám je v případě městské části Praha-Královice vhodnější lineární trendová funkce. Ta má podobu: $T_t = 304,04 + 10,0402t$.

Za předpokladu neměnnosti vývojové tendence ukazatele v těchto městských částech je predikce následující. V další letech by mělo docházet k nárůstu hodnot míry podnikatelské aktivity ve všech zkoumaných částech. V Praze 1 by v roce 2016 mohlo na 1000 obyvatel připadat 1640 ekonomických subjektů, to představuje přibližně 19% přírůstek proti roku 2013. Jestliže bude do budoucna pokračovat trend dlouhodobého úbytku obyvatel této městské části, může být z části nárůst hodnot ukazatele zapříčiněn právě touto skutečností a tedy nejen zvýšením počtu ekonomických subjektů zde sídlících. V městské části Praha 4 by v roce 2016 mohlo připadat více jak 495 ekonomických subjektů na 1000 obyvatel. Přírůstek hodnot mezi rokem 2013 a 2016 o 9 % představuje i nadále obdobný vývoj jako v případě celopražského průměru. Přírůstek hodnot míry podnikatelské aktivity v městské části Praha-Královice by měl mezi rokem 2013 a 2016 být zhruba 7%, vykazuje tedy nejpomalejší tempo přírůstku ze všech analyzovaných územních jednotek. Důvodem může být zvyšování počtu obyvatel této městské části. V roce 2016 by mělo na 1000 obyvatel připadat přes 389 ekonomických subjektů.

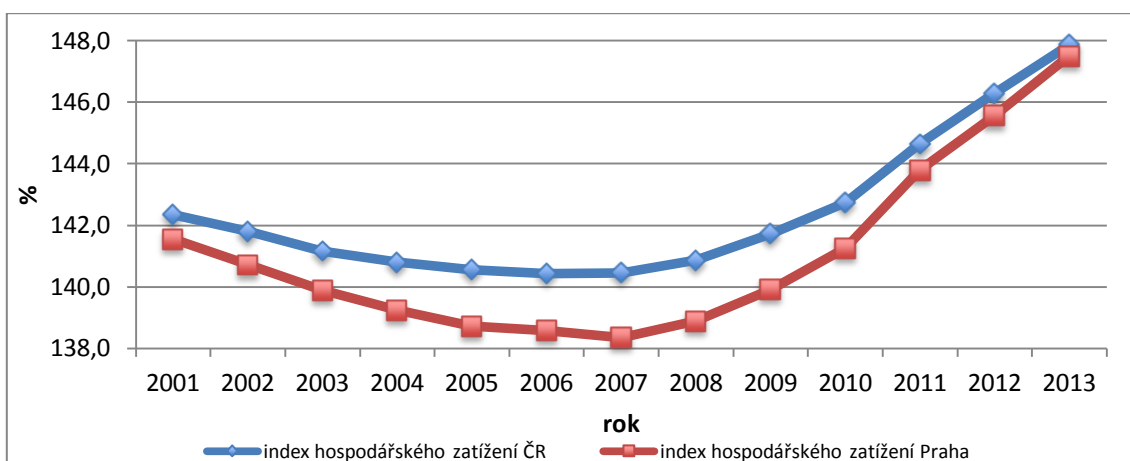
Tab. 22: Predikce míry podnikatelské aktivity v městských částech Praha 1, Praha 4 a Praha-Královice na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce míry podnikatelské aktivity		
	Praha 1	Praha 4	Praha-Královice
2014	1452,2	477,2	369,3
2015	1543,6	486,2	379,3
2016	1640,0	495,4	389,4

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

4.3.4 Index hospodářského zatížení

Posledním posuzovaným ukazatelem v rámci této kapitoly je index hospodářského zatížení, který má rovněž souvislost s věkovou strukturou populace a nabízí tedy i další možný úhel pohledu na proces demografického stárnutí. Pro srovnání byly údaje za Prahu v celém sledovaném období pod hodnotami ukazatele souhrnně za celou Českou republiku. Je to dáno zejména méně početným zastoupením dětské složky v populaci Prahy, které kompenzuje vyšší zastoupení složky postproduktivní. Tvar obou křivek v čase vykazuje stejné vývojové tendence. Ze začátku sledovaného období se hodnoty za Prahu a Českou republiku vzájemně vzdalovaly, od roku 2008 se však opět viditelně v tomto ohledu Praha přibližuje celorepublikovému průměru (v roce 2013 byl rozdíl pouhých 0,4 procentních bodů).

Obr. 20: Vývoj indexu hospodářského zatížení obyvatel Prahy a České republiky v letech 2001 – 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

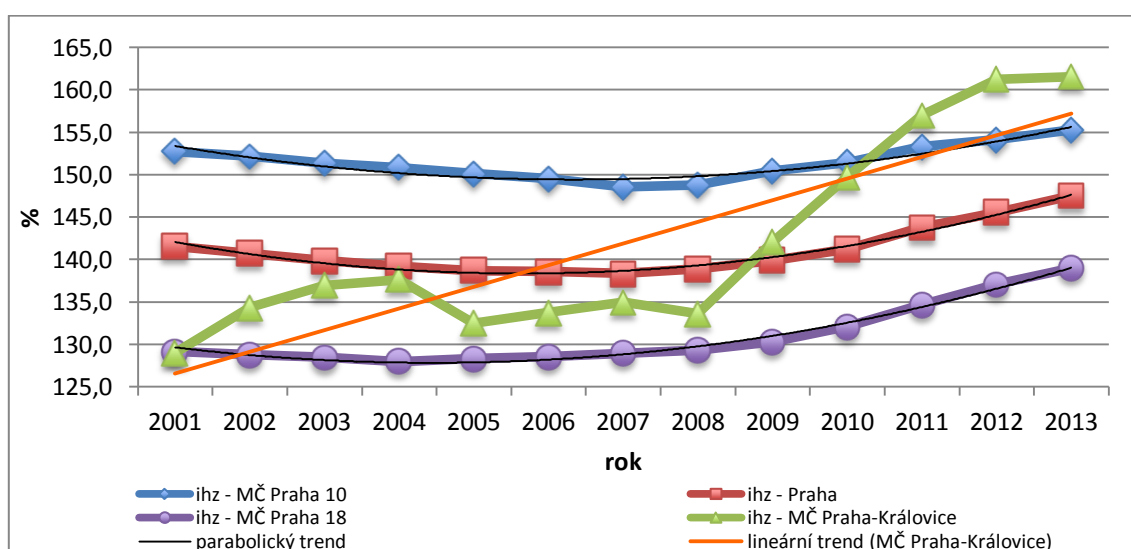
Od začátku sledovaného období hodnoty indexu meziročně klesaly. Doprovázeny byly trvalým poklesem počtu dětí až do roku 2006 a rovněž meziročním snižováním počtu osob v důchodovém věku do roku 2004. Nejnižší byla hodnota ukazatele indexu hospodářského zatížení v Praze v roce 2007. Důvodem bylo jednak nižší počet osob ve věku 0 – 14 let a osob starších 65 let, ale rovněž vyšší počet osob v produktivním věku. Počet obyvatel v produktivní složce pražské populace neustále rostl až do roku 2009 a tento vývoj měl pozitivní vliv na hodnoty indexu hospodářského zatížení a to přesto, že současně rostl počet ekonomicky neaktivních osob. Zatímco růst těchto dvou neproduktivních skupin populace nadále pokračoval i po tomto roce, produktivní populace se od roku 2009 postupně zmenšovala. To vedlo až k nárůstu zkoumaného ukazatele od výše zmiňovaného roku 2007 do roku 2013 o zhruba 6,5 %.

Tab. 23: Počet osob v jednotlivých věkových skupinách a index hospodářského zatížení obyvatel Prahy v letech 2001 - 2013

Rok	Věková skupina			Index hospodářského zatížení
	0-14	15-64	65+	
2001	153 192	819 582	187 344	141,5
2002	150 472	825 723	185 743	140,7
2003	147 691	833 291	184 599	139,9
2004	146 124	840 686	183 761	139,2
2005	145 364	851 820	184 426	138,7
2006	144 560	857 342	186 224	138,6
2007	146 466	876 107	189 524	138,4
2008	150 109	887 943	195 159	138,9
2009	155 238	892 744	201 044	139,9
2010	161 294	889 974	205 890	141,3
2011	164 659	863 497	213 508	143,8
2012	170 253	856 494	220 033	145,6
2013	175 353	842 806	225 042	147,5

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2013 muselo v Praze 100 produktivních osob živit celkem 147,5 osob včetně sebe samých, neboli jeden produktivní obyvatel Prahy živil svou prací kromě sebe sama i 0,475 osob ekonomicky neaktivních. To by však platilo pouze v případě, že všechny osoby produktivní pracují a žádná neproduktivní osoba nepracuje. Časová řada ukazatele má zprvu klesající tendenci, poté se křivka v roce 2007 láme a dále má stoupající tendenci. Je pro ni charakteristická parabolická trendová funkce ve tvaru: $T_t = 138,69 + 0,4676t + 0,1704t^2$.

Obr. 21: Srovnání vývoje indexu hospodářského zatížení ve městě Praze a v městských částech Praha 10, Praha 18 a Praha-Královice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Jestliže bude pokračovat nastolená vývojová tendence ukazatele indexu hospodářského zatížení i nadále, pak je predikce pro následující tři roky poměrně pesimistická. Hodnoty ukazatele by měly dále narůstat, stejně jako zatížení produktivní generace. V roce 2016 by mohlo na 100 produktivních obyvatel připadat 156,7 osob, které by svou ekonomickou aktivitou měli živit včetně jich samotných. Od roku 2013 by se tak mohla hodnota ukazatele zvýšit až o více jak 6 %. Pravděpodobně se i na základě predikce ukazatele indexu závislosti starých osob na zatížení produktivní generace bude více podílet postproduktivní složka pražské populace. Tento vývoj je méně příznivý než v případě, kdyby se na zatížení podílela více dětská složka. V blízké budoucnosti tato skutečnost může mít neblahé následky v podobě zvýšených finančních nároků na důchodové a zdravotní zabezpečení.

Tab. 24: Predikce indexu hospodářského zatížení obyvatel Prahy na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce indexu hospodářského zatížení
2014	150,3
2015	153,3
2016	156,7

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Podle vývoje indexu hospodářského zatížení v čase a výchozích, případně konečných hodnot byla ke srovnání zkoumaného ukazatele mezi dílčími městskými částmi a celou Prahou použita městská část Praha 10, která v roce 2001 vykazovala nejvyšší hodnoty indexu hospodářského zatížení mezi nejlidnatějšími městskými částmi. Dále pak městská část Praha 18, ta patřila k pražským částem, které měly nejnižší hodnoty ukazatele v průběhu celého sledovaného období. Nakonec pak městská část Praha-Královice, která měla jednu z nejnižších hodnot indexu hospodářského zatížení v roce 2001, v průběhu sledovaného období však zaznamenala nejprudší nárůst hodnot indexu a v roce 2013 byla naopak druhá nejvyšší ze všech městských částí.

Městská část Praha 10 zaznamenala nárůst hodnot indexu mezi rokem 2001 a 2013 o 1,7 %. Stejně jako v případě celé Prahy docházelo v městské části Praha 10 nejdříve v první polovině časového období k poklesu hodnot, které následně opět vzrostly. Pokles byl způsoben mírným snížením počtu osob starších 65 let a také postupným zvětšováním produktivní složky. V posledních letech však docházelo ke zvyšování obou neproduktivních skupin a k opětovnému snížení počtu osob v produktivním věku. Křivka ukazatele za Prahu 10 je plošší než v případě Prahy jako celku, hodnoty nevykazují tak velký rozptyl – pouze 6,7 procentních bodů. Absolutní hodnoty

ukazatele v průběhu období jsou zde vyšší v průměru o 10 procentních bodů než v případě celé Prahy. Je to dáno procentuálně vyšším zastoupením předproduktivní a také postproduktivní složky populace městské části Praha 10 ve srovnání s celou Prahou. Průměrně o čtyři procentní body v případě podílu dětí a šest procentních bodů v případě podílu osob v důchodovém věku na celkové populaci (ČSÚ, [n. d.]). Podobně jako tomu bylo u Prahy celkem, se i v této městské části podílely na zatížení produktivního obyvatelstva více osoby v postproduktivní věkové skupině.

Tab. 25: Index hospodářského zatížení obyvatel městských částí Praha 10, Praha 18 a Praha-Královice v letech 2001 - 2013

Rok	Index hospodářského zatížení		
	Praha 10	Praha 18	Praha-Královice
2001	152,7	129,2	129,0
2002	152,2	128,8	134,4
2003	151,4	128,5	137,0
2004	150,9	128,0	137,6
2005	150,1	128,3	132,5
2006	149,5	128,5	133,8
2007	148,6	129,0	135,0
2008	148,8	129,3	133,6
2009	150,4	130,3	142,1
2010	151,4	132,1	149,8
2011	153,3	134,7	157,0
2012	154,1	137,1	161,3
2013	155,3	139,0	161,5

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Druhá analyzovaná městská část Praha 18 měla na rozdíl od předchozí hodnoty ukazatele v celém sledovaném období nižší než Praha celkem, v průměru o deset procentních bodů. Důvodem bylo menší zastoupení osob v postproduktivním věku v populaci městské části Praha 18 oproti Praze jako celku (v průměru o 5,5 procentních bodů), podíl dětské složky byl obdobný jako v celopražské populaci. Tvar křivky je znovu podobný, ze začátku vykazovala časová řada klesající tendenci, která se pak mění v rostoucí. Prvotní pokles indexu hospodářského zatížení byl způsoben úbytkem osob ve věku 0 – 14 let, ten se v roce 2005 přeměnil na přírůstek. Počet osob ve zbylých dvou věkových kategoriích se od začátku sledovaného období kontinuálně zvyšoval (ČSÚ, [n. d.]). Hodnoty se pohybovaly po celé časové období v pásmu širokém jedenáct procentních bodů a mezi rokem 2001 a 2013 se zvýšily o 7,6 %. Pozitivní skutečností je, že se v této městské části v celém sledovaném období na zatížení produktivní generace více podílela dětská složka obyvatelstva, která v budoucnu rozšíří složku produktivní.

Časová řada hodnot indexu hospodářského zatížení v městské části Praha-Královice měla zcela odlišný průběh než předchozí dvě zkoumané městské části i než celá Praha. Ve sledovaném období byly zaznamenány dva propady hodnot ukazatele, a to v roce 2005 a 2008. Mimo tyto dva propady hodnoty meziročně rostly. Počet a podíl osob v předproduktivním věku v průběhu sledovaného období v této městské části nepřetržitě rostl. Mezi roky 2001 a 2013 se počet dětí ztrojnásobil a jejich podíl na populaci městské části se zvedl dvou a půl krát. Také postproduktivní složka populace se s malými výkyvy zvětšovala. Naopak počet osob v produktivním věku značně kolísal. Pokles indexu hospodářského zatížení v roce 2005 byl způsoben meziročním 20% zvýšením počtu osob v produktivním věku. Na poklesu z roku 2008 se částečně podílelo zvýšení počtu osob ve věku 15 – 64 let a částečně krátkodobé snížení počtu osob starších 65 let (ČSÚ, [n. d.]). Celkový nárůst hodnot indexu hospodářského zatížení mezi roky 2001 a 2013 byl větší jak 25 %. Velké zvýšení ukazatele zatížení produktivních osob je nepříznivou skutečností. Z hlubší analýzy je však patrné, že k němu došlo především z důvodu zvýšení počtu dětí, jenž se tak v roce 2013 vyrovnal počtu osob v postproduktivní věkové skupině. Pokud by tento nárůst počtu dětí nadále pokračoval, rostl by zároveň index hospodářského zatížení (pokud by nedošlo k velkému přírůstku produktivních osob), zároveň by se však mohla věková struktura této městské části přiblížit kladnému stavu (od regresivní populace k populaci progresivní).

Tab. 26: Predikce indexu hospodářského zatížení obyvatel městských částí Praha 10, Praha 18 a Praha-Královice na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce indexu hospodářského zatížení		
	Praha 10	Praha 18	Praha-Královice
2014	157,6	141,8	159,8
2015	159,9	144,9	162,3
2016	162,5	148,3	164,9

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Vývoj časové řady ukazatele za městskou část Praha 10 charakterizuje nejlépe parabolická trendová funkce ve tvaru: $T_t = 149,49 + 0,1876t + 0,1392t^2$. V případě neměnnosti vývojové tendence je dle predikce možné očekávat další zvyšování hodnot indexu hospodářského zatížení. V roce 2016 by mohlo na 100 obyvatel v produktivním věku připadat 162,5 osob včetně jich samých, které budou svou prací živit. Rovněž časovou řadu hodnot ukazatele za městskou část Praha 18 nejlépe vystihuje parabolická trendová funkce, tentokrát ve tvaru: $T_t = 128,83 + 0,7813t + 0,1537t^2$. I zde by mělo

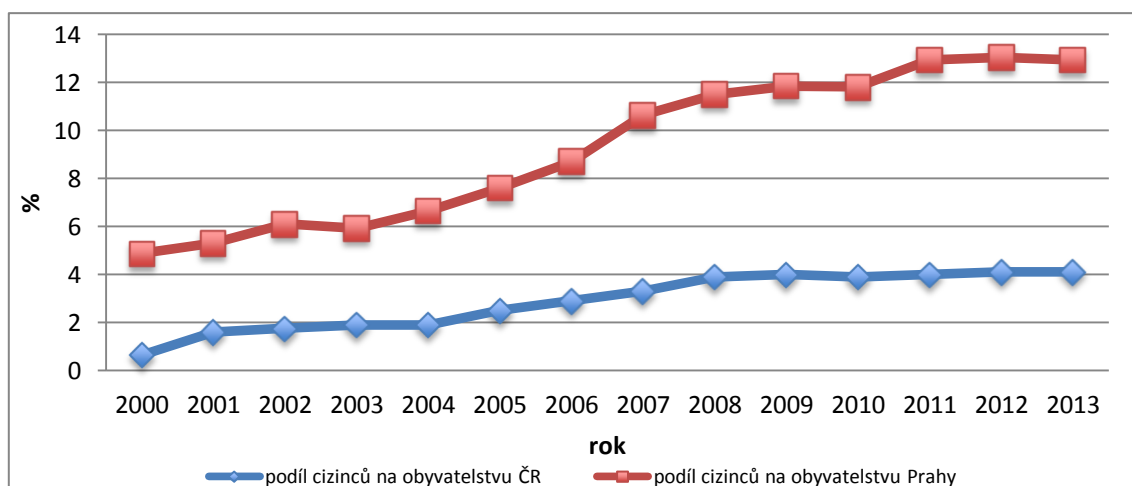
v následujících třech letech dojít ke zvýšení hodnot indexu až na 148,3 osob, které bude svou prací muset živit 100 osob v produktivním věku, a to včetně sebe. Pro časovou řadu ukazatele za městskou část Praha-Královice je nejužitečnější lineární trendová funkce v podobě: $T_t = 141,89 + 2,5555t$. Pokud by přetrvávala nastolená vývojová tendence predikovaného ukazatele, pak by v roce 2014 mělo dojít nejprve k mírnému poklesu hodnoty indexu hospodářského zatížení. Poté by však měl obdobně jako v případě předchozích dvou městských částí i celé Prahy začít narůstat. V roce 2016 by se měl dostat na úroveň téměř 165 osob, které bude muset živit 100 osob v produktivním věku včetně sebe. Pokud by se predikce potvrdila, nejednalo by se o příliš pozitivní vyhlídky do budoucna zejména s ohledem na financování potřeb zejména starších osob.

4.4 Cizinci v Praze

Vývoj migrace cizinců na území města Prahy a vybraných pražských městských částí je konfrontován s výsledky analýzy prostorového rozmístění cizinců v Praze v roce 2007 prezentovaných v publikaci Drbohlava a kolektivu (2010). Data, která byla použita pro účely diplomové práce pochází z odlišného zdroje než data využitá ve zmiňované publikaci, a to z důvodu jejich nepřístupnosti pro veřejnost. Absolutní počty cizinců v Praze celkem i v jednotlivých městských částech se však liší pouze nepatrně, a je proto možné provést srovnání.

4.4.1 Vývoj počtu cizinců a jejich podílu na celkovém počtu obyvatel

Praha má v absolutních počtech cizinců, kteří se na její území stěhují i zde trvale pobývají, specifické postavení mezi ostatními kraji a městy. Jak v tomto absolutním vyjádření, tak v podílu cizinců na celkovém obyvatelstvu daného území, je Praha na prvním místě ve srovnání se zbytkem České republiky (Drbohlav et al., 2010). Příčinou této skutečnosti je nabídka volných pracovních míst pro méně kvalifikované pracovníky, pro které není dostatečná nabídka práce ze strany českých občanů, ale také pro vysoce kvalifikované odborníky. V Praze se rovněž realizuje mnoho investičních projektů a jsou zde obecně vyšší platy než ve zbytku České republiky (Drbohlav et al., 2010). Dalším důvodem přisunu zahraničních imigrantů do Prahy je studium na zdejších vysokých školách (Čtyroký, Bradová et al., 2014). Více jak třetina všech cizinců přebývajících v České republice se nachází právě ve městě Praze (ČSÚ, [n. d.]b).

Obr. 22: Vývoj podílu cizinců na obyvatelstvu Prahy a České republiky v letech 2000 – 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Vývoj podílu cizinců na obyvatelstvu České republiky a města Prahy je znázorněn na obrázku výše. Patrný je poměrně velký absolutní rozdíl v hodnotách ukazatele mezi oběma sledovanými územími v celém průběhu časové řady. Rozdíl činil v roce 2000 přibližně čtyři procentní body a postupem času narůstal až na devět procentních bodů v roce 2013. Zatímco od roku 2008 do roku 2013 se podíl cizinců na obyvatelstvu České republiky téměř neměnil, v Praze jeho hodnoty kolísaly.

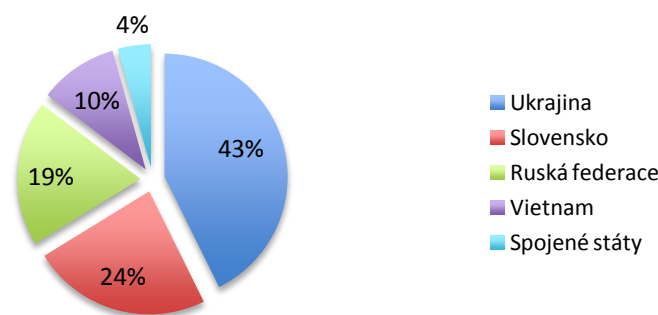
Tab. 27: Počet cizinců v Praze, počet obyvatel Prahy, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy a relativní přírůstky počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy v letech 2000 - 2013

Rok	Počet cizinců	Počet obyvatel	Podíl cizinců na celkovém počtu obyv. (%)	Relativní přírůstek počtu cizinců (%)	Relativní přírůstek podílu cizinců na celkovém počtu obyv. (%)
2000	57 583	1 181 126	4,88	-	-
2001	61 477	1 160 118	5,30	6,76	8,70
2002	70 978	1 161 938	6,11	15,45	15,27
2003	69 115	1 165 581	5,93	-2,62	-2,93
2004	77 922	1 170 571	6,66	12,74	12,26
2005	89 997	1 181 610	7,62	15,50	14,42
2006	103 482	1 188 126	8,71	14,98	14,35
2007	129 002	1 212 097	10,64	24,66	22,20
2008	141 841	1 233 211	11,50	9,95	8,07
2009	148 123	1 249 026	11,86	4,43	3,11
2010	148 447	1 257 158	11,81	0,22	-0,43
2011	160 783	1 241 664	12,95	8,31	9,66
2012	162 715	1 246 780	13,05	1,20	0,79
2013	161 006	1 243 201	12,95	-1,05	-0,77

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Od roku 2000 cizinců v Praze přibývalo, až na menší výkyvy v roce 2003 a 2013. Po roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie je patrný nárůst počtu cizinců. S tím souvisela i změna legislativy a definice cizinců (byly vymezeny dvě kategorie cizinců s různým pobytovým režimem) (ČSÚ, 2014c). V roce 2007 pak Česká republika přistoupila do Schengenského prostoru, který zaručuje volnost pohybu osob na jeho území (Machotková, [n. d.]). To se také projevilo zvýšením absolutního počtu cizinců v Praze. Od roku 2011 se změnila metodika zpracování dat z Cizineckého informačního systému. Z důvodu zpřesnění statistických výstupů byla při výběru dat pro stanovení počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR použita nová kritéria (ČSÚ, 2015b). Podíl cizinců na obyvatelstvu Prahy se vyvíjel analogicky jako jejich počet.

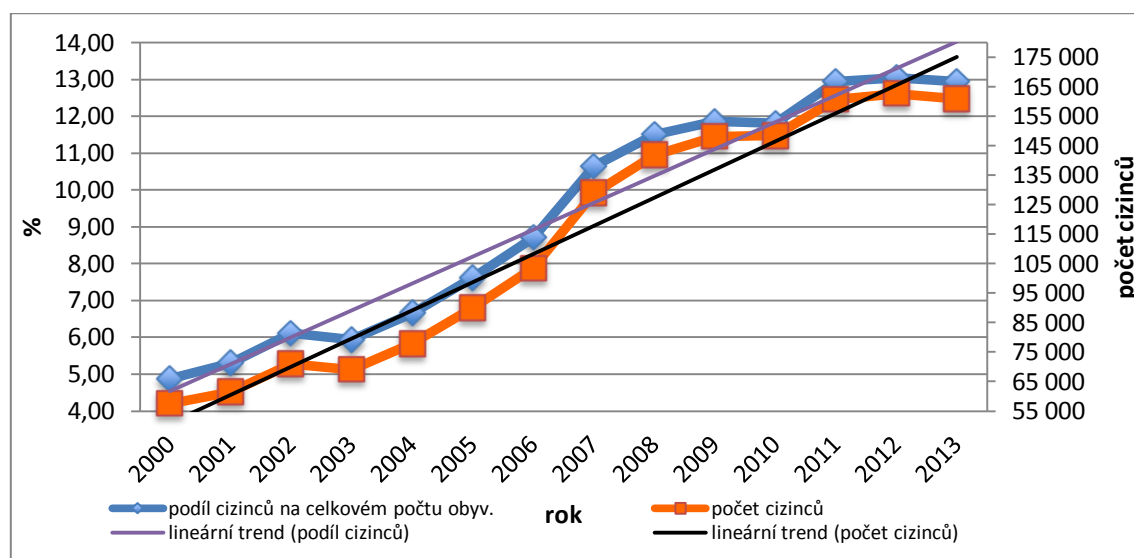
Relativní přírůstek počtu cizinců vyjadřuje jejich meziroční procentuální přírůstek nebo úbytek v Praze. Největší přírůstek bylo možné pozorovat mezi lety 2006 a 2007, tento přírůstek byl téměř 25%. Největší úbytek byl pak zaznamenán mezi lety 2002 a 2003 o necelé 3 %. Celkově se počet cizinců v Praze za sledované období zvýšil o více jak 100 000, tedy o téměř 180 %. V roce 2013 tak imigranti tvořili téměř 13 % z celkové populace Prahy.

Obr. 23: Národnostní zastoupení cizinců na území města Prahy v roce 2013
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Zastoupení občanů podle nejčastějších státních občanství na celkovém počtu cizinců v Praze v roce 2013 je znázorněn na obrázku výše. Imigranti pocházeli nejčastěji ze zemí ležících na východ od České republiky (dominantní zastoupení měli občané Ukrajiny), ze skupiny západních států byli v Praze nejčastěji zastoupeni občané Spojených států. V roce 2013 z hlediska pohlaví převažovali mezi imigranty v Praze muži s necelými 55 % (ČSÚ, 2014a). Výsledky za celé město Prahu z roku 2013 se převážně shodují s výsledky z roku 2007 publikovanými Drbohlavem a kolektivem.

Národnostní spektrum imigrantů se mezi těmito lety v Praze zásadně neměnilo. Menší odlišností je přírůstek přistěhovalců z USA, kteří se z hlediska procentuálního podílu dostali v posledních letech před přistěhovalce z Číny. Podíl mužů na populaci imigrantů mezi roky 2007 a 2013 klesl z 59 % (Drbohlav et al., 2010) na výše zmiňovaných necelých 55 %. Znamená to zvyšující se podíl žen, které přichází do Prahy. Důvodem může být, stěhování celých rodin do cílové země (kromě žen rovněž zvyšování počtu přistěhovalých osob ve věku 0 – 14 let), nejen tedy krátkodobější migrace převážně mužů za zaměstnáním.

Obr. 24: Počet a podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel v letech 2000 – 2013 proložené trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Křivky hodnot procentuálního podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy a absolutního počtu cizinců mají téměř shodný průběh. Drobné rozdíly, které je možné pozorovat v ukazateli relativního přírůstku počtu cizinců a jejich podílů na celkové populaci Prahy, byly ovlivňovány kolísáním celkového počtu obyvatel Prahy. Mezi lety 2009 a 2010 tak lze pozorovat kladný přírůstek absolutního počtu cizinců, v případě jejich podílu na celkové populaci Prahy však došlo k poklesu přibližně o 0,5 % díky většímu meziročnímu nárůstu celkové pražské populace. Časové řady nejlépe charakterizuje rostoucí lineární trendová funkce. Její tvar pro vývoj celkového počtu cizinců v Praze je následující: $T_t = 113033,6 + 9568,7t$. Lineární trendová funkce pro vývoj podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy má podobu: $T_t = 9,2836 + 0,7307t$. Pokud bude platit podmínka neměnnosti vývojové tendence predikovaných ukazatelů, pak by v následujících letech mělo docházet k dalšímu

nárůstu počtu cizinců v Praze i jejich podílu na celkovém počtu obyvatel Prahy. V roce 2016 by mohlo v Praze být více jak 200 tisíc cizinců a tvořit více jak 16 % celkové populace. Pokud by se predikce naplnila, znamenalo by to proti roku 2013 více jak 25% nárůst.

Tab. 28: Predikce počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy na roky 2014 - 2016

Rok	Predikce	
	počet cizinců	podíl cizinců na celkovém počtu obyv. (%)
2014	184 799	14,76
2015	194 367	15,49
2016	203 936	16,22

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Pražské městské části použité pro analýzu počtu a podílu cizinců na obyvatelstvu těchto městských částí byly vybrány na základě údajů z výše zmiňované publikace Drbohlava a kolektivu tak, aby bylo umožněno srovnání mezi rokem 2007 a lety následujícími a rovněž zachytit vývoj sledovaných ukazatelů. Městská část s nejvyšším absolutním počtem cizinců bydlících na jejím území, jako první sledované kritérium, byla Praha 4. Další městskou částí, která byla vybrána pro analýzu je Praha 6, která se rovněž řadí na první příčky v počtu cizinců, kteří zde přebývají. Jak konstatují Drbohlav a kolektiv (2010), lze spatřovat přímou úměru mezi celkovým počtem obyvatel městské části a počtem cizinců, to znamená, že nejlidnatější pražské městské části mají rovněž nejpočetnější komunitu zahraničních imigrantů.

Dalším kritériem, které bylo bráno do úvahy, je opět podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel městské části. Z tohoto pohledu zaujímá první místo mezi pražskými městskými částmi s největším absolutním počtem cizinců evidovaných na jejich území Praha 9, následována městskou částí Praha 14. Na rozdíl od počtu cizinců jsou vyšší hodnoty podílu cizinců na celkové populaci městských částí spojeny s nižším celkovým počtem obyvatel (Drbohlav et al., 2010). Obecně se cizinci koncentrují do oblastí s dostupným bydlením a soustředěním pracovních příležitostí (Pacíková et al., 2010).

Výrazně nižší počet evidovaných cizinců v městských částech v roce 2003 je způsoben jejich postupným zaváděním do systému Ministerstva vnitra České republiky. V první fázi zde byli evidováni pouze cizinci s rodným číslem (třetina z celkového počtu), následně pak všichni cizinci s trvalým a dlouhodobým pobytem (Ministerstvo vnitra ČR, [n. d.]).

Tab. 29: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 4 v letech 2003 - 2014

Rok	Počet cizinců	Počet obyvatel	Podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)	Relativní přírůstek počtu cizinců (%)
2003	990	129481	0,76	-
2004	8508	129150	6,59	759,39
2005	9234	129181	7,15	8,53
2006	10593	128868	8,22	14,72
2007	12889	129752	9,93	21,67
2008	14548	130287	11,17	12,87
2009	14774	129475	11,41	1,55
2010	14912	128431	11,61	0,93
2011	15658	127723	12,26	5,00
2012	13680	127633	10,72	-12,63
2013	13683	126944	10,78	0,02
2014	14986	127693	11,74	9,52

Zdroj: MV ČR, ČSÚ, vlastní zpracování

Rok 2003 byl tedy extrémní z pohledu počtu cizinců i relativního přírůstku mezi tímto rokem a rokem následným. Pokud se vezme do úvahy až rok 2004, pak se v průběhu sledovaného období počet cizinců v Praze 4 zvyšoval až do roku 2011, přičemž relativní přírůstek se pohyboval v rozmezí od 0,02 % mezi rokem 2012 a 2013 až po téměř 22 % mezi lety 2006 a 2007. V roce 2012 došlo k poměrně výraznému poklesu o necelých 13 %, absolutně o 1 978 osob cizí státní příslušnosti. Po tomto propadu pak v následujících letech opět počet cizinců stoupal. Obdobně i podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu městské části Praha 4 do roku 2011 meziročně rostl. V roce 2011 dosáhl maxima, když více jak 12 % populace Prahy 4 byli občané jiné než české státní příslušnosti. V dalších letech došlo k poklesu tohoto podílu, v posledním sledovaném roce se však opět přiblížil k hodnotě 12 %. Tato městská část zůstává po celé sledované období na prvním místě v absolutním počtu cizinců. Z celkového počtu cizinců v Praze jich v městské části Praha 4 bydlí přibližně 10 %.

Vysoká koncentrace imigrantů může být odůvodněna faktem, že se jedná o oblast s vysokou koncentrací pracovních příležitostí. V této městské části jsou přítomny dvě lokality s významným soustředěním výroby a služeb, a to v katastrálním území Pankrác a Michle. Dohromady tyto lokality nabízejí přibližně 18 tisíc pracovních míst (Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2012). Tvoří ji převážně sídlištní zástavba, která je často místem

koncentrace zahraničních imigrantů (Pacíková et al., 2010) a je zde rovněž situováno několik vysokoškolských kolejí.

Tab. 30: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 6 v letech 2003 - 2014

Rok	Počet cizinců	Počet obyvatel	Podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)	Relativní přírůstek počtu cizinců (%)
2003	729	99112	0,74	-
2004	8017	98985	8,10	999,73
2005	7888	99481	7,93	-1,61
2006	8906	99263	8,97	12,91
2007	10081	99704	10,11	13,19
2008	11376	100600	11,31	12,85
2009	12469	101089	12,33	9,61
2010	12973	101574	12,77	4,04
2011	13415	97951	13,70	3,41
2012	11116	98444	11,29	-17,14
2013	11081	98261	11,28	-0,31
2014	12007	98582	12,18	8,36

Zdroj: MV ČR, ČSU, vlastní zpracování

Od předchozí městské části má vývoj počtu cizinců v městské části Praha 6 mírně odlišný průběh. K mírnému poklesu počtu cizinců došlo v roce 2005, o necelé 2 %. Od tohoto okamžiku se pak až do roku 2011, kdy dosáhl svého maxima, počet cizinců neustále zvyšoval. V poslední čtvrtině sledované časové periody je patrný poměrně výrazný pokles počtu cizinců o více jak 17 % mezi lety 2011 a 2012 a následný opětovný nárůst v roce 2014. V této městské části lze pozorovat až 70% nárůst počtu cizinců mezi lety 2005 a 2011. Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel městské části Praha 6 vykazoval obdobný vývoj jako absolutní počet cizinců. Maximální hodnoty dosáhl opět v roce 2011, kdy na 100 obyvatel městské části připadalo necelých 14 cizinců. V městské části Praha 6 se nachází lokalita pracovních příležitostí s významným soustředěním výroby a služeb, která nabízí přibližně 14 250 pracovních míst a leží v katastrálním území Dejvic (Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2012), což může být důvodem vyšší koncentrace cizinců. V této městské části se také nachází několik vysokoškolských kolejí.

Tab. 31: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 9 v letech 2003 - 2014

Rok	Počet cizinců	Počet obyvatel	Podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)	Relativní přírůstek počtu cizinců (%)
2003	393	42745	0,92	-
2004	4292	43202	9,93	992,11
2005	4412	44415	9,93	2,80
2006	5463	45389	12,04	23,82
2007	7036	47896	14,69	28,79
2008	8475	50364	16,83	20,45
2009	10164	52572	19,33	19,93
2010	10754	53972	19,93	5,80
2011	11346	53382	21,25	5,50
2012	8978	53781	16,69	-20,87
2013	8746	53981	16,20	-2,58
2014	9589	55005	17,43	9,64

Zdroj: MV ČR, ČSÚ, vlastní zpracování

Absolutní počet cizinců v městské části Praha 9 se do roku 2011 meziročně zvyšoval. Mezi lety 2006 a 2007 byl relativní přírůstek počtu cizinců téměř 29 %, což představovalo nárůst o 1 573 osob. Celkově mezi lety 2004 a 2011, kdy bylo cizinců v městské části Praha 9 nejvíce, vzrostl jejich počet o 164 %. Šlo o procentuálně největší nárůst ze všech zkoumaných městských částí. V roce 2012 a 2013 i v této městské části došlo k poklesu počtu cizinců a to poměrně výraznému (23 %). V roce 2014 i zde počet cizinců opět stoupl. Podíl cizinců na obyvatelstvu městské části vzrostl od roku 2004 až o více jak 11 procentních bodů, v roce 2011 připadalo na 100 obyvatel městské části Praha 9 více než 21 osob jiné než české státní příslušnosti. Po poklesu hodnot ukazatele v následujících dvou letech, v roce 2014 opět vzrostl. Vyšší koncentrace cizinců může být způsobena existencí mnoha ubytoven a průmyslových ploch na území městské části Praha 9 (Čtyroký, Bradová et al. 2014).

V poslední zkoumané městské části Praha 14 docházelo také od roku 2004 k meziročním nárůstům počtu zahraničních imigrantů. Mezi roky 2004 a 2005 a rovněž 2006 a 2007 byl tento nárůst zhruba čtvrtinový. Od roku 2007 se pak relativní přírůstek počtu cizinců postupně zpomaloval až do roku 2011, kdy bylo cizinců v Praze 14 evidováno nejvíce z celého sledovaného časového úseku. V roce 2012 došlo k poměrně významnému poklesu počtu zahraničních imigrantů zhruba na úroveň roku 2007 a i rok následující se tento pokles potvrdil. Také zde, stejně jako na předchozích příkladech vybraných městských částí, lze vypořádat v roce 2014 obrat v klesající tendenci počtu

cizinců v městské části z předcházejících dvou let. Analogicky se vyvíjel i podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu městské části Praha 14. Nejvyšší byl zaregistrován v roce 2011, na 100 obyvatel připadalo necelých 16 osob s jiným než českým občanstvím. Podíl narostl mezi lety 2004 až 2011 o téměř 100 %. Následný pokles, který probíhal do roku 2013, pak byl vystřídán opětovným nárůstem o 8 % v roce 2014. Na jejím území se nachází rozsáhlý komplex panelové sídlištní zástavby, který je důvodem koncentrace cizinců.

Tab. 32: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 14 v letech 2003 - 2014

Rok	Počet cizinců	Počet obyvatel	Podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)	Relativní přírůstek počtu cizinců (%)
2003	535	39529	1,35	-
2004	3232	40574	7,97	504,11
2005	4030	41641	9,68	24,69
2006	4677	42341	11,05	16,05
2007	5822	43780	13,30	24,48
2008	6498	44639	14,56	11,61
2009	7023	45564	15,41	8,08
2010	7184	46291	15,52	2,29
2011	7241	45822	15,80	0,79
2012	5767	45565	12,66	-20,36
2013	5616	45324	12,39	-2,62
2014	6082	45458	13,38	8,30

Zdroj: MV ČR, ČSÚ, vlastní zpracování

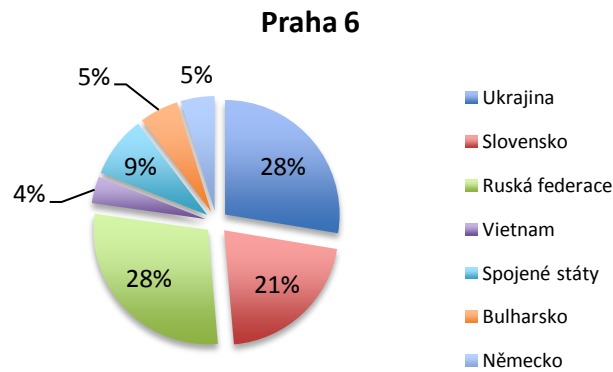
Z meziroční změny v počtech cizinců lze vypožorovat určité tendence objevující se u všech analyzovaných městských částí. Rok 2007 byl významný z hlediska značného nárůstu cizinců v analyzovaných městských částech. Zvyšování počtu cizinců lze spojovat se zvyšováním počtu volných pracovních míst v letech před začátkem ekonomické krize. Podíl na zvyšování počtu cizinců může mít i souvislost s obecným trendem nárůstu počtu dětí, kteří se narodily cizincům na území České republiky (Kačerová, 2011). Po roce 2008 je vidět pozvolné snižování meziročního přírůstku, který byl pravděpodobně zapříčiněn ekonomickou krizí, která se však v Praze neprojevovala tak silně jako ve zbytku České republiky. Cizinců v Praze celkem i v jednotlivých zkoumaných městských částech stále přibývalo, i když pomalejším tempem než v přecházejících letech. Pokles počtu cizinců, který byl zaznamenán v městských částech v roce 2012, a kromě městské části Praha 4, i v roce 2013 mohl mít do určité míry spojitost s přísnějším postupem při udělování povolení k pobytu

(Morávek, 2013). Data prezentovaná Českým statistickým úřadem pro Prahu jako celek se v tomto mírně odlišují od dat Ministerstva vnitra pro jednotlivé městské části, pokles počtu cizinců byl v Praze jako celku zaznamenán až v roce 2013. Je možné, že důsledky ekonomické krize se naplno projeví až v těchto letech.

Data o rozdělení cizinců dle národnostních skupin jsou dostupná pouze pro 22 pražských správních obvodů, které se v řadě případů shodují s hranicemi městských částí. Procentuální zastoupení jednotlivých národností imigrantů bydlících ve zkoumaných městských částech je obdobné jako v případě celé Prahy (ČSÚ, 2014a). Výjimku v tomto ohledu tvoří správní obvod Praha 6, který sice zahrnuje kromě samotné městské části Praha 6 i městské části Praha-Nebošice, Praha-Lysolaje, Praha-Suchdol a Praha-Přední Kopanina, v nichž však byl počet cizinců malý a nezkrusoval tak příliš výsledky národnostní struktury za rok 2013.

Správní obvod Praha 6 leží z částí ve vnitřním kompaktním městě (městská část Praha 6), z částí ve vnějším pásmu s venkovským charakterem a s převahou rodinných domů a vilovou zástavbou (Praha-Nebošice) (Útvar rozvoje hl. m. Prahy, 2012). Nejpočetněji jsou zde zastoupeni občané Ukrajiny a Ruska. Obě národnosti se shodně podílely 28 % na celkové národnostní struktuře cizinců v Praze 6. Ukrajinci zde, na rozdíl od Prahy jako celku, nemají dominantní převahu. Rozdíl mezi celou Prahou (43 %) a Prahou 6 v jejich podílu na celkovém počtu cizinců je 15 procentních bodů. Občané Slovenska jsou i zde zastoupeni přibližně 20 %, jsou rovnoměrně rozptýleni na celém území Prahy. Významnou skupinou jsou v Praze 6 občané Spojených států amerických, kteří se silně koncentrují právě v této městské části. Stejně tak zde mají početné zastoupení němečtí občané. Tito dva zástupci západních států dohromady tvoří 14 % všech cizinců a značně převyšují jak celopražský průměr (4 %), tak ostatní zkoumané městské části. Z obrázku je vidět poměrně velké zastoupení osob bulharské národnosti, které je v tomto případě 5 %. Při srovnání výsledků za rok 2013 s těmi za rok 2007, publikovanými Drbohlavem a kolektivem, je silná koncentrace občanů západních zemí v tomto správním obvodu v čase trvalá. Také vyšší soustředění se občanů ruské národnosti do této lokality, které bylo ve zmiňované publikaci poznamenáno, i nadále přetrvává. Ruští občané se koncentrují do městských částí s vyšším sociálním statutem (Sýkora, Temelová, Posová, 2007). Dalším důvodem, proč se do této lokality dotyčné skupiny stěhují je vysoký standard bydlení (Drbohlav et al., 2010). Jedná se o jedno

z nejatraktivnějších rezidenčních území (Čtyrský, Bradová et al., 2014). Z hlediska nákladnosti bydlení patřila Praha 6 v roce 2014 k pražským městským částem s nejvyššími průměrnými nabídkovými cenami bytů, které navíc oproti roku 2012 narostly zhruba o 12,5 % (Němec, 2014).

Obr. 25: Národnostní složení cizinců v městské části Praha 6
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Vývojové tendence podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí a celkového počtu cizinců v analyzovaných městských částech mají téměř shodný průběh. Pro obě časové řady je tedy charakteristická lineární trendová funkce s rostoucí tendencí. Tato trendová funkce má pro vývoj počtu cizinců v městské části Praha 4 tvar: $T_t = 12037,9 + 920,5t$. V případě podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel této městské části má lineární trendová funkce podobu: $T_t = 9,3617 + 0,7306t$. Tvar lineární trendové funkce pro časovou řadu hodnot počtu cizinců v městské části Praha 6 je: $T_t = 10004,8 + 722,2t$. Pro časovou řadu podílu cizinců na populaci této městské části má tvar: $T_t = 10,0592 + 0,7365t$. Tvary těchto lineárních funkcí pro městskou část Praha 9 jsou následující: $T_t = 7470,7 + 753,4t$ pro časovou řadu hodnot počtu cizinců evidovaných v městské části a $T_t = 14,5975 + 1,2225t$ pro časovou řadu hodnot ukazatele podílu cizinců na populaci městské části. Pro počet cizinců v městské části Praha 14 má trendová funkce tvar: $T_t = 5308,9 + 391,8t$. Pro časovou řadu hodnot podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městské části je její tvar: $T_t = 11,9225 + 0,7840t$.

Z grafického znázornění počtu i podílu cizinců se potvrzuje velice podobný vývoj v jednotlivých vybraných městských částech (viz Příloha 1). Výsledky predikce jsou zobrazeny v tabulce níže a jejich platnost je závislá na relativní stabilitě existujících

tendencí vývoje a na neuskutečnění se podstatných kvalitativních změn. Ve všech zkoumaných městských částech by mělo dojít ke zvýšení počtu cizinců v příštích letech.

Tab. 33: Predikce počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí Praha 4 a Praha 6 na roky 2015 - 2016

Rok	Praha 4		Praha 6	
	počet cizinců	podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)	počet cizinců	podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)
2015	18021	14,11	14699	14,85
2016	18942	14,84	15421	15,58

Zdroj: MV ČR, ČSÚ, vlastní výpočty

V městské části Praha 4 by se v roce 2016 mohl počet cizinců blížit až k 19 tisícům a rovněž podíl cizinců na populaci městské části by se měl zvyšovat k hranici 15 cizinců připadajících na 100 obyvatel městské části. Nadále by měla tato městská část zůstat na prvním místě z hlediska počtu cizinců ze všech pražských městských částí. Počet cizinců v městské části Praha 6 by v roce 2016 mohl dosáhnout hodnot přes 15 tisíc. Podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu městské části Praha 6 by se mohl od roku 2014 zvýšit o přibližně 28 %, na 100 obyvatel by tak připadalo 15,5 cizince. Mezi lety 2015 a 2016 by měl být nárůst počtu cizinců v těchto městských částech shodně přibližně 5%, stejně by měl růst také podíl cizinců na populaci městských částí.

Tab. 34: Predikce počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí Praha 9 a Praha 14 na roky 2015 - 2016

Rok	Praha 9		Praha 14	
	počet cizinců	podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)	počet cizinců	podíl cizinců na celkovém počtu obyv. MČ (%)
2015	12368	22,54	7856	17,02
2016	13121	23,77	8248	17,80

Zdroj: MV ČR, ČSÚ, vlastní výpočty

V městské části Praha 9 je na základě predikce možné očekávat, že počet cizinců stoupne opět nad hranici 10 tisíc, jako tomu bylo v letech 2009 až 2011. V roce 2016 by jejich počet mohl být dokonce vyšší jak 13 tisíc. Podíl zahraničních imigrantů na celkové populaci městské části by měl přesáhnou 20 % a dostat se k hodnotám z roku 2011, ve kterém zde bylo evidováno nejvíce cizinců z celého sledovaného období. V roce 2016 by na 100 obyvatel městské části Praha 9 mohlo připadat téměř 24 cizinců. To znamená, že by mohla do budoucna být čtvrtina populace Prahy 9 jiné než české národnosti. Počet cizinců v poslední zkoumané městské části Praha 14 by se v roce

2016 mohl pohybovat na hodnotách přes osm tisíc, což by znamenalo 36% nárůst proti roku 2014. O málo menší nárůst by mohl zaznamenat i podíl cizinců na obyvatelstvu městské části, který by v roce 2016 odpovídal necelým 18 cizincům připadajícím na 100 obyvatel. Pokud se predikce naplní, lze očekávat poměrně výrazný nárůst počtu cizinců jak v jednotlivých městských částech, tak v Praze celkem. Migrace je ovšem jevem, který není jednoduše předvídatelný a neměnný a správnost předpovědi je závislá na řadě dalších procesů (ekonomických, legislativních atd.).

4.4.2 Obecná míra imigrace

Pro analýzu počtu osob přistěhovaných ze zahraničí a intenzity imigrace v průběhu sledovaných let slouží ukazatel obecné (hrubé) míry imigrace. Počet cizinců, kteří se do Prahy přistěhovali v průběhu sledované časové periody meziročně značně kolísali. Počet přistěhovalců z ciziny mezi lety 2001 a 2002 narostl o 18 125 osob, což je téměř sedminásobně.

Tab. 35: Počet přistěhovaných cizinců v jednotlivých letech, střední stav obyvatelstva Prahy a obecná míra imigrace v letech 2001 - 2011

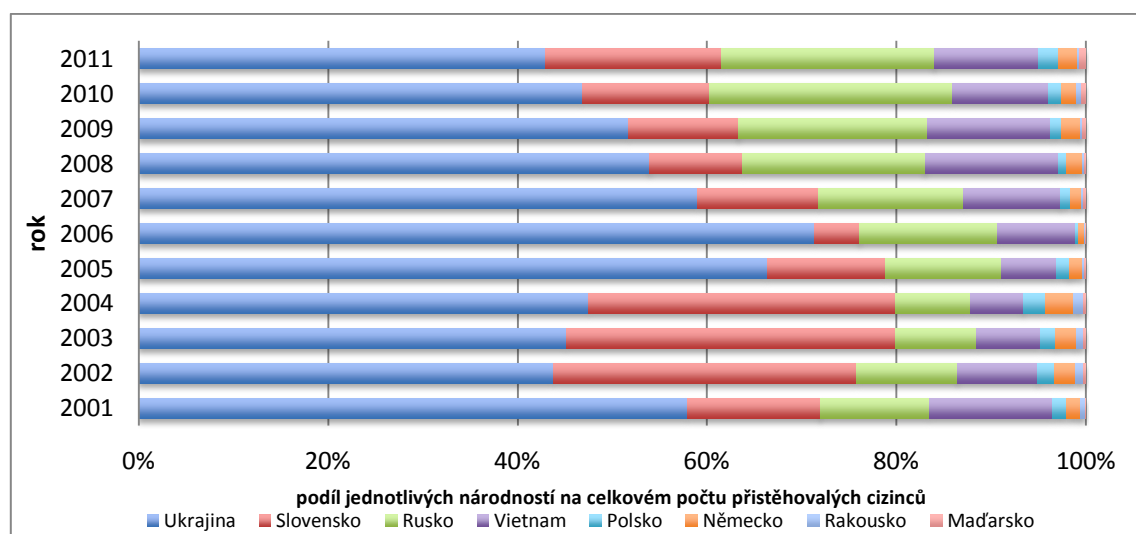
Rok	Přistěhovalí cizinci	Střední stav obyv.	Obecná míra imigrace (%)
2001	3 030	1 164 682	0,26
2002	21 155	1 158 800	1,83
2003	20 334	1 161 851	1,75
2004	18 144	1 165 617	1,56
2005	29 236	1 176 116	2,49
2006	32 723	1 183 576	2,76
2007	41 815	1 196 454	3,49
2008	34 038	1 225 281	2,78
2009	25 967	1 242 956	2,09
2010	20 089	1 251 726	1,60
2011	15 003	1 237 943	1,21

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Od roku 2001 se změnou metodiky sledují i cizinci s vízy nad 90 dnů, kteří v ČR pobývají déle než rok (podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců), a cizinci s přiznaným azylem (podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu). Od téhož roku jsou pak do migrace cizinců započítáni také zahraniční studenti (ČSÚ, 2012a). V následujících letech byl počet přistěhovaných cizinců na relativně stabilní úrovni. Mezi roky 2004 a 2005 však vzrostl o 61 % a i v dalších letech se postupně zvyšoval. Tento velký nárůst pravděpodobně souvisí se vstupem České republiky do Evropské unie a s tím spojenou možností volného pohybu osob. Vůbec největší počet imigrantů ze zahraničí byl

evidován v roce 2007, kdy se jich do Prahy přistěhovalo více jak 40 tisíc. Od tohoto roku počet přistěhovalých cizinců meziročně klesal v rozmezí od 19 % do 25 %. Celkový absolutní pokles imigrantů mezi lety 2007 a 2011 činil 26 812 osob (64 %). Důvody poklesu počtu přistěhovalých cizinců byly patrně spojeny s nástupem ekonomické krize do České republiky a Prahy.

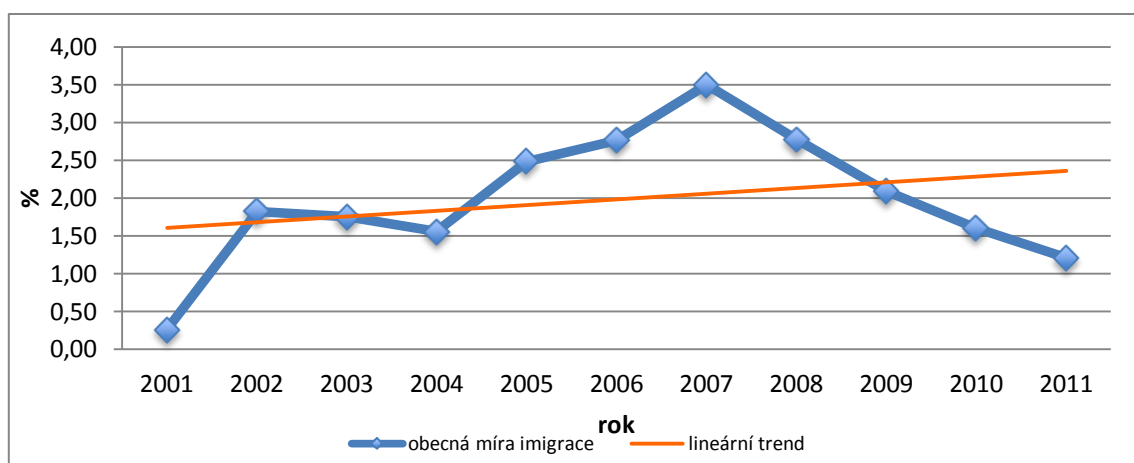
Nejpočetnější národnostní skupiny osob přistěhovalých do Prahy od roku 2001 se shodují se strukturou cizinců bydlících na jejím území. Nejvíce se do Prahy ve sledovaném období stěhovali občané Ukrajiny, Slovenska, Ruska a Vietnamu. V posledních letech je patrná klesající tendence počtu osob přistěhovalých z Ukrajiny, nadále však pochází nejvíce imigrantů právě z této země. V roce 2011 byl jejich podíl na všech přistěhovalých cizincích nejnižší ze sledovaného období (43 %). Naopak přibývá cizinců z Ruska a Polska. Rovněž v posledních letech přibývá imigrantů ze Slovenska po té, co od roku 2002 jejich počet klesal až ke svému minimu v roce 2006. Podíl ostatních národností je více méně v průběhu celé časové periody vyrovnaný.

Obr. 26: Národnostní složení cizinců přistěhovalých do Prahy v letech 2001 – 2011
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Ukazatel obecné míry imigrace v podstatě kopíruje tendence počtu přistěhovalých cizinců ve sledovaném období, menší odchylky jsou dány změnou středního stavu obyvatelstva. Vývojová křivka ukazatele obecné míry imigrace má rozkolísaný průběh s maximální hodnotou v roce 2007, kdy na 100 obyvatel Prahy připadalo 3,5 imigranta s ciziny (neboli 35 imigrantů na 1000 obyvatel Prahy). Časovou řadu obecné míry

imigrace charakterizuje rostoucí lineární trendová funkce ve tvaru:
 $T_t = 1,9836 + 0,0754t$.

Obr. 27: Vývoj obecné míry imigrace v Praze v letech 2001 – 2011 proložený trendovou funkcí
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Pokud by se i v následujících letech neměnila vývojová tendence predikovaného ukazatele, pak by v letech 2012 – 2014 měla obecná míra imigrace růst a klesající trend, který přetrvával do roku 2011 by se měl zvrátit do rostoucího. V roce 2014 by na 100 obyvatel Prahy mělo připadat 2,6 cizince. Zvyšování obecné míry imigrace by potvrdzovalo predikované zvyšování počtu cizinců v Praze, pokud by výrazně neklesal celkový počet obyvatel Prahy.

Tab. 36: Predikce obecné míry imigrace v Praze na roky 2012 - 2014

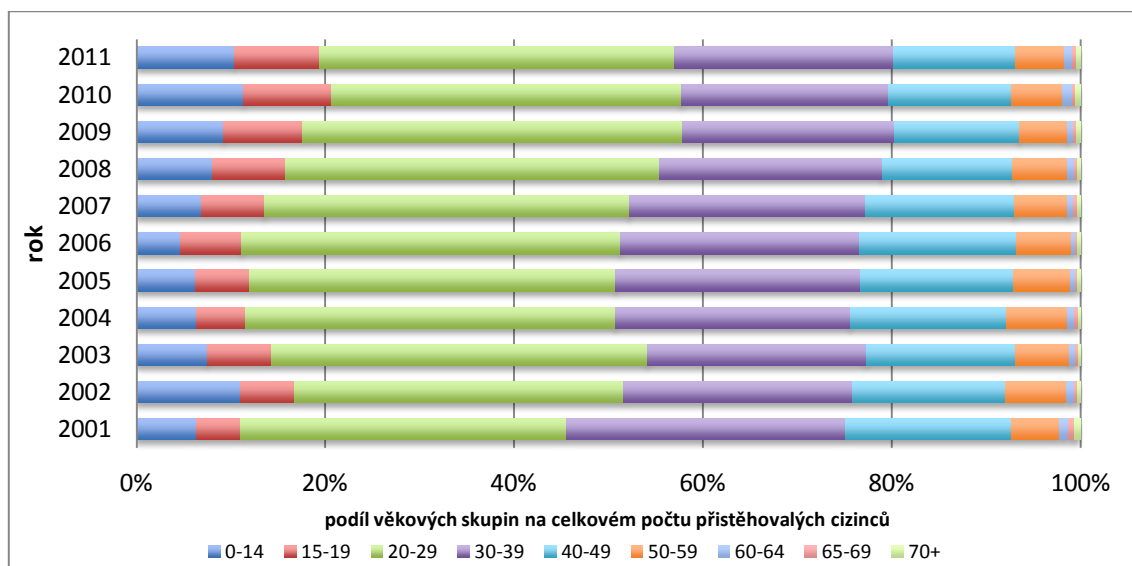
Rok	Predikce obecné míry imigrace (%)
2012	2,44
2013	2,51
2014	2,59

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

4.4.3 Specifická míra imigrace

Struktura imigrantů, kteří se přistěhovali na území města Prahy podle věku, byla dále analyzována prostřednictvím specifické míry imigrace. Ta měří intenzitu imigrace osob ve věkových skupinách definovaných různě dlouhými intervaly. V průběhu časové periody se postupně zvyšoval podíl dvou nejmladších věkových skupin (0 – 14 let a 15 – 19 let). Nejčastěji se do Prahy stěhovaly osoby ve věku 20 – 29 let, a to ve všech sledovaných letech (v průměru 38 % všech imigrantů), následovány osobami ve věkové skupině 30 – 39 let. Spolu se třetí nejpočetnější složkou imigrantů ve věku 40 – 49 let

byly hodnoty jejich podílů na celkovém počtu cizinců přistěhovaných do Prahy od roku 2001 do roku 2011 poměrně stabilní.

Obr. 28: Věkové složení cizinců přistěhovaných do Prahy v letech 2001 – 2011
(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Tento stav v četnosti jednotlivých věkových skupin odpovídá motivu stěhování se cizinců do Prahy za práci nebo za studiem. Také starší věkové složky mají v čase relativně stálý podíl na všech imigrantech stěhujících se do Prahy. Skupina ve věku 50 – 59 let participuje na úhrnu cizinců hodnotami pohybujícími se kolem 5 %, zbylé tři nejstarší věkové kategorie pak v rozmezí od 0,2 % do 1 % ve všech pozorovaných letech. Průměrně 91 % všech přistěhovaných cizinců bylo v produktivním věku (15 – 64 let) (ČSÚ, 2012a).

Výsledky specifických měř imigrace podle věku potvrzují skutečnost, že se do Prahy nejčastěji stěhují cizinci v mladším produktivním věku. Vývoj ukazatele je v zásadě analogický s vývojem obecné míry imigrace, i když se v jednotlivých věkových kategoriích drobně odchyluje. Hodnoty ukazatele vyšších věkových skupin nevykazují v čase tak velké změny, intenzita stěhování v těchto skupinách je vyrovnaná a méně závislá na výkyvech socioekonomických poměrů (ekonomického cyklu). Nejvyšších hodnot specifických měř imigrace bylo dosaženo v roce 2007. V té době připadalo na 100 obyvatel Prahy v příslušném věku téměř 9 přistěhovaných cizinců ve věku 20 – 29 let, více jak 5 cizinců ve věku 30 – 39 let atd. Od roku 2007 pak hodnota specifické míry imigrace cizinců ve věkové kategorii 15 – 19 let převýšila hodnoty ukazatele pro kategorii 40 – 49 let a v roce následujícím i hodnoty pro věkovou

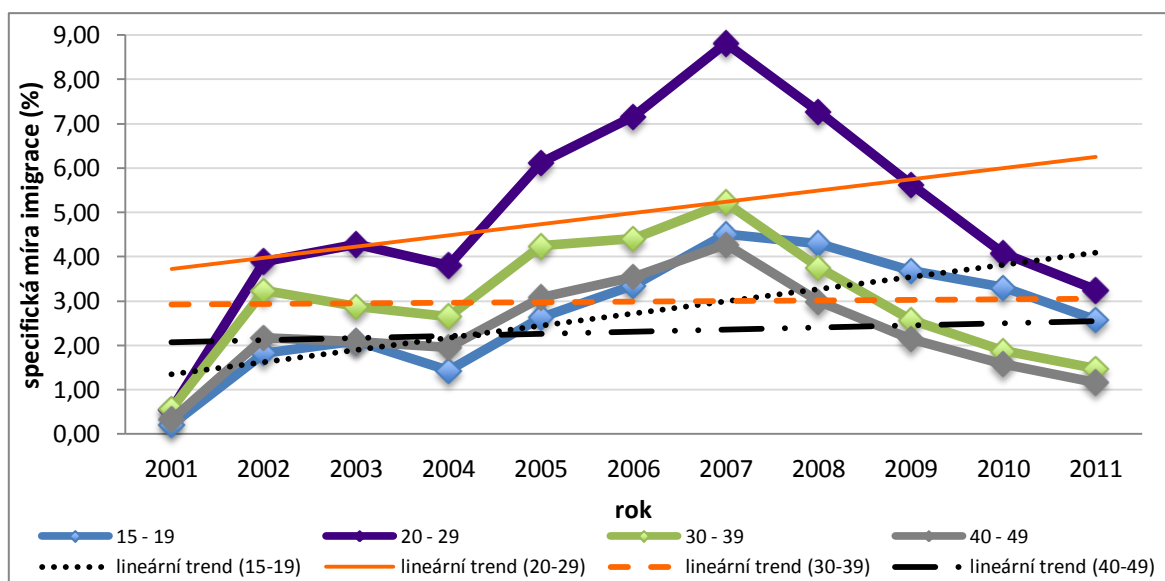
kategorii 30 – 39 let. Svůj podíl na tom má pokles středního stavu obyvatel Prahy ve věku 15 – 19 let a současně nárůst středního stavu obyvatel v kategoriích 30 – 39 a 40 – 49 let (ČSÚ, [n. d.]c).

Tab. 37: Specifické míry imigrace dle věkových skupin v Praze v letech 2001 - 2011

Rok	Specifické míry imigrace (%)								
	0-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65-69	70+
2001	0,12	0,21	0,55	0,57	0,32	0,08	0,05	0,04	0,01
2002	1,54	1,83	3,89	3,23	2,17	0,71	0,29	0,17	0,04
2003	1,03	2,09	4,28	2,88	2,09	0,60	0,21	0,10	0,03
2004	0,79	1,43	3,80	2,65	1,96	0,62	0,19	0,15	0,03
2005	1,25	2,63	6,13	4,24	3,08	0,93	0,23	0,13	0,06
2006	1,06	3,35	7,16	4,41	3,55	1,02	0,18	0,18	0,06
2007	1,98	4,51	8,82	5,22	4,28	1,32	0,31	0,31	0,08
2008	1,86	4,30	7,27	3,75	2,99	1,13	0,28	0,20	0,08
2009	1,58	3,68	5,63	2,57	2,14	0,78	0,18	0,14	0,07
2010	1,44	3,31	4,08	1,88	1,58	0,66	0,23	0,11	0,07
2011	0,96	2,58	3,25	1,47	1,16	0,48	0,15	0,08	0,05

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Křivky specifických měr imigrace čtyř nejpočetněji zastoupených věkových skupin víceméně kopírují průběh křivky obecné míry imigrace. Menší odlišnost vykazují specifické míry imigrace 15letých až 19letých cizinců. Byl u nich zaznamenán menší propad hodnot (o 43 %) v posledních čtyřech sledovaných letech než u zbylých tří věkových kategorií. Pro časovou řadu ukazatelů specifické míry imigrace čtyř nejpočetnějších věkových skupin imigrantů, pro které byla vypočtena predikce, je charakteristická lineární trendová funkce. Její tvar pro časovou řadu specifické míry imigrace cizinců ve věkové skupině 15 – 19 let je: $T_t = 2,72 + 0,2742t$. Pro specifickou míru imigrace cizinců ve věku 20 – 29 let má podobu: $T_t = 4,9873 + 0,2540t$. Dále v případě specifické míry imigrace cizinců ve věku 30 – 39 let má tvar: $T_t = 2,9882 + 0,0123t$ a nakonec pro specifickou míru imigrace cizinců ve věkové kategorii 40 – 49 let je podoba lineární trendové funkce následující: $T_t = 2,3018 + 0,0477t$.

Obr. 29: Vývoj specifických měr imigrace věkových skupin 15 – 19 let, 20 – 29 let, 30 – 39 let a 40 – 49 let v Praze v letech 2001 – 2011 proložené trendovou funkcí (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

V případě zachování neměnné vývojové tendence predikovaných ukazatelů by v letech 2012 – 2014 mělo dojít ve všech případech k nárůstu hodnot těchto ukazatelů. Specifická míra imigrace cizinců ve věku 15 – 19 let by mohla v roce 2014 přesáhnout nejvyšší pozorované hodnoty z roku 2007 a na 100 obyvatel Prahy ve věku 15 – 19 let by mohlo připadat téměř 5 přistěhovalých cizinců téhož věku. Počet přistěhovalých cizinců v této věkové kategorii by tak měl přibývat progresivněji než v ostatních analyzovaných kategoriích (pokud nedojde k výraznému úbytku obyvatel Prahy v odpovídajícím věku). Hodnota specifické míry imigrace cizinců ve věku 20 – 29 let by v predikovaných letech neměla přesáhnout, na rozdíl od předchozí kategorie, maximální pozorovanou hodnotu z roku 2007. V roce 2014 by na 100 obyvatel Prahy ve věku 20 – 29 let mělo připadat 7 přistěhovalých cizinců stejného věku. Také ve zbylých dvou věkových kategoriích jsou predikované hodnoty ukazatele nižší než nejvyšší pozorovaná. Na 100 obyvatel Prahy ve věku 30 – 39 let by mohlo v roce 2014 připadat 3,09 přistěhovalých cizinců v téže věku a na 100 obyvatel Prahy ve věku 40 – 49 let by pak mohlo připadat 2,7 přistěhovalých cizinců v intervalu 40 – 49 let.

Tab. 38: Predikce specifických měr imigrace dle věkových skupin v Praze na roky 2012 - 2014

Rok	Predikce specifické míry imigrace (%)			
	15-19	20-29	30-39	40-49
2012	4,37	6,51	3,06	2,59
2013	4,64	6,77	3,07	2,64
2014	4,91	7,02	3,09	2,68

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

5 SOUHRN VÝSLEDKŮ A DISKUSE

Výsledky analýzy a predikované hodnoty vývoje věkové struktury obyvatel Prahy potvrzují proces demografického stárnutí. Ukazatele průměrného věku, indexu stáří i indexu závislosti starých osob měly v průběhu sledovaného období hodnoty vyšší než celorepublikový průměr. Do budoucna by se podíl zastoupení osob starších 65 let v populaci Prahy dle predikce mohl nadále zvyšovat, stejně jako index závislosti těchto osob a z toho plynoucí zátěž produktivní generace.

Navzdory tomu by však v budoucích letech mohlo také docházet ke snižování indexu stáří, díky zvyšujícímu se zastoupení dětské složky v populaci Prahy. Vyšší porodnost zaznamenaná v posledních třech sledovaných letech, která se projevila zvýšením podílu osob ve věku 0 – 14 let v celkové populaci města Prahy, by i v následujících třech letech mohla dle výsledků predikce přetrvávat. Vše však závisí na zachování stávajícího trendu vývoje a na řadě dalších faktorů, které ovlivňují motivaci jednotlivců k zakládání rodiny. Vliv na pozorovaný přírůstek dětí v pražské populaci mohl mít i nástup početně silných generací do věku kolem 30 let, který odpovídá průměrnému věku prvorodiček v České republice. V následujících letech by však tohoto věku měly dosáhnout už méně početné generace narozených po roce 1985 (ČSÚ, 2013b). Pokud by počet osob ve věku 0 – 14 let v Praze dále stoupal, znamenalo by to upravení věkové struktury pozitivním směrem. Tento trend zvýšené porodnosti je však spíše krátkodobý. Nadále by tedy v Praze mělo pokračovat stárnutí z vrchu věkové pyramidy, které by mohlo být zmírněno právě zvýšenou porodností.

Věkovou strukturu populace Prahy by bylo možné ovlivnit opatřeními, která by zamezila stěhování rodin s dětmi do zázemí města. Nabídka dostupných ploch pro bytovou výstavbu a zachování a další výsadba městské zeleně by mohly být kroky pro zatraktivnění města Prahy pro tyto zájmové skupiny obyvatelstva. Dalším možným opatřením by bylo samotné zvýšení porodnosti, což je problém celé České republiky a vyžadoval by vytvoření účinné státní populační politiky.

Na příkladu vybraných městských částí je možné pozorovat převažující vyrovnávání a konvergenci jednotlivých městských částí k průměrným hodnotám ukazatelů věkové struktury za celé město Prahu. Rychlé tempo stárnutí je viditelné u městské části Praha-Petrovice, která na začátku sledovaného období měla progresivní populaci, která v průběhu let přešla do populace stacionární a do budoucna je možné předpokládat, že

i zde dojde k převýšení počtu osob v postproduktivní složce nad osobami v předproduktivní generaci.

V důsledku demografického stárnutí může ve městě Praze dojít k úbytku počtu osob v produktivním věku ve prospěch osob v důchodovém věku a tím vzniknout problém dalších nároků na zvyšující se objem peněžních prostředků na financování starobních důchodů a zdravotní péči. Výsledky ukazatele indexu hospodářského zatížení v Praze to potvrzují. Ten se v průběhu posledních sledovaných šesti let zvyšoval a na základě výpočtů predikce pro následující tři roky by měl nárůst nadále pokračovat. Přičemž největší podíl na zatížení produktivní generace by měly mít osoby v postproduktivním věku. Ve vybraných městských částech rovněž v posledních sledovaných letech ukazatel rostl. V případě Prahy 18 je příznivým faktem, že se na tomto zatížení produktivní generace podílí více dětská složka populace.

Míry ekonomické aktivity obyvatelstva jsou ukazatelem participace a snižování počtu ekonomicky aktivních osob v populaci může způsobovat menší příspěvek finančních prostředků potřebných pro financování důchodového a sociálního zabezpečení. V Praze byla míra ekonomické aktivity celkem za obě pohlaví ve sledovaném období trvale nad průměrem České republiky. Podle výsledků predikce by zde však mohly hodnoty ukazatele v budoucích třech letech klesat, což by mohlo znamenat i pokles daňových odvodů a možné vyšší zatížení ekonomicky aktivních obyvatel do budoucna.

Při hodnocení důsledků stárnutí populace na míru ekonomické aktivity je podle Šimkové a Petkovové (2011) třeba brát v úvahu vývoj vzdělanostní struktury obyvatelstva, která může i při poklesu počtu ekonomicky aktivních osob přispět k zachování životní úrovně a k zabránění nadměrné finanční zátěže systému důchodového zabezpečení a systému zdravotní péče. Důvodem je, že osoby s vyšší úrovní vzdělání vykazují vyšší míru ekonomické aktivity a mají také vyšší příjmy, což umožňuje dosáhnout vyšších daňových odvodů. Vyšší vzdělání pražské populace by tak mohlo v budoucnu kompenzovat případný úbytek počtu ekonomicky aktivních osob.

Rozložení podílu na zaměstnanosti obyvatel Prahy mezi jednotlivé sektory národního hospodářství ukazuje na vyšší úroveň ekonomického rozvoje než v případě celé České republiky. V průběhu sledovaných let se v Praze zvyšoval podíl zaměstnaných v terciárním sektoru až na úroveň západoevropských zemí (MPSV, 2014). Na terciér je ekonomika Prahy dlouhodobě zaměřena, koncentruje se zde mnoho společností

zabývajících se službami pro podniky, poradenstvím, maloobchodem a činnostmi souvisejícími s nemovitostmi. Na rozdíl od celé České republiky, která je tradičně průmyslovou zemí (ČSÚ, 2014b). Podle výsledků predikce by měl i nadále růst podíl terciárního sektoru na zaměstnanosti obyvatel Prahy.

Ukazatel míry podnikatelské aktivity obyvatel Prahy vykazoval ve sledovaném období rostoucí tendenci s výjimkou posledního zaznamenaného roku 2013. Příčinou tohoto poklesu mohly být opožděné účinky ekonomické krize spolu s aktualizací evidence ekonomických subjektů. V budoucích třech letech by dle výsledků predikce mělo opět docházet k nárůstu hodnot ukazatele míry podnikatelské aktivity. Tak jako ve městě Praze celkem i ve vybraných městských částech počet podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel v průběhu sledovaných let rostl. Na příkladu městské části Praha 1 a Praha-Královice byl patrný růst ukazatele rovněž v roce 2013 i přes problematickou ekonomickou situaci. Zvláště v Praze 1 byl zaznamenán strmý nárůst počtu podnikatelských subjektů na 1000, to je dáno výjimečným postavením této městské části a lokaci v centru města. V budoucích letech lze v městských částech dle predikce očekávat další růst ukazatele.

Město Praha má příznivý ekonomický vývoj, vybrané ukazatele ovlivnila ekonomická recese výrazně méně než zbytek České republiky. Problém v podobě zvyšování indexu hospodářského zatížení produktivní generace osobami ve věku 65 a více let by mohl být zmírněn zvýšením míry ekonomické aktivity těchto osob. Obecně úbytek ekonomicky aktivní populace by mohl být kompenzován zvýšením jejich míry ekonomické aktivity prostřednictvím podpory vzdělávání. Naopak zvyšování počtu osob v dětské složce populace je do budoucna příznivým jevem s ohledem na rozšiřování produktivní složky pražské populace. Díky své ekonomické situaci a širokému trhu je Praha atraktivním místem pro podnikání. V případě, že by městská správa konkrétněji dle svých potřeb zaměřila a zvýšila podporu podnikatelskému sektoru, mohla by se míra podnikatelské aktivity nadále zvyšovat a přispívat k dalšímu ekonomickému rozvoji a tvorbě pracovních míst.

Počet a podíl cizinců na celkovém obyvatelstvu města Prahy v průběhu sledovaného období s menšími výkyvy rostl. Také do budoucna lze dle predikce očekávat další nárůst těchto ukazatelů. Rovněž přes pokles ukazatele obecné míry imigrace z posledních čtyř pozorovaných let by mělo v predikovaných třech letech docházet

k jeho opětovnému nárůstu. Na příkladu vybraných městských částí lze rovněž předpokládat růst absolutního počtu cizinců a zvyšování jejich podílu na celkovém obyvatelstvu jednotlivých částí. Migrace je však jevem, který ovlivňuje řada okolností jako ekonomický vývoj, legislativní změny, nastavení imigrační politiky, na které citlivě reaguje, a které mohou nastat z roku na rok. Správný odhad pravděpodobného budoucího vývoje migrace je tak složitým úkolem (Vojtková, 2005).

Imigrace cizinců na území Prahy může do určité míry kompenzovat stárnutí její populace, jelikož mezi přistěhovalci jsou převážně mladé osoby. Tento fakt zobrazuje ukazatel specifické míry imigrace, hodnoty tohoto ukazatele jsou nejvyšší právě ve věkových skupinách v mladším produktivním věku (15 – 39 let). V následujících letech by se měly dle predikce specifické míry imigrace věkových skupin 15 – 19, 20 – 29, 30 – 39 a 40 – 49 let zvyšovat.

Dalším přínosem je, že cizinci jsou často zaměstnáni v profesích a oborech, které nejsou pro domácí obyvatelstvo atraktivní nebo zaplňují mezeru na trhu práce při nedostatku pracovních sil s potřebnou kvalifikací. Cahlíková a Strielkowski (2013) uvádí, že imigrace obvykle pozitivně ovlivňuje růst produktivity, hospodářský růst i reálné mzdy v cílové zemi. Zároveň podle nich většina odborných studií přináší poznatky o tom, že neexistuje žádný prokazatelný dlouhodobě nepříznivý dopad imigrace na domácí trh práce (v podobě nižších mezd nebo zvýšené nezaměstnanosti).

Z pohledu sociálního jsou se zahraniční migrací spojené obtíže v podobě rozdílných kulturních zvyklostí a odlišných kulturních prostředí, které mohou způsobit například nepokoje uvnitř státu (města). Z výzkumů veřejného mínění, mapujících postoje veřejnosti vůči imigrantům, vyplývá, že česká populace spíše odmítá koncept multikulturalismu, vyžaduje asimilaci cizinců a zároveň si nepřeje, aby stát jejich integraci podporoval. Imigrace je tedy většinou české společnosti vnímána spíše jako negativní jev (Leontiyeva, 2009). Proto by bylo nejspíše vhodné podporovat více imigraci ze zemí, které jsou mentálně blízké české populaci a vytvořit účinnou integrační politiku jak na úrovni města Prahy, tak celé České republiky. Prvním krokem by mohl být vznik Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců z roku 2014 a založení organizace Integrační centrum Praha, jehož účelem je realizace a koordinace integračních aktivit na lokální úrovni (Praha, 2014).

6 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá zhodnocením demografické a socioekonomické situace města Prahy na základě vybraných ukazatelů týkajících se věkové struktury obyvatelstva, jejich ekonomické aktivity a struktury a imigrací cizinců na území města. Analyzována byla data pro město jako celek v časové řadě nejméně dvanácti let, tak také pro vybrané městské části. Pro ukazatele byla následně stanovena predikce na nadcházející roky. Výsledky ukazatelů věkové struktury naznačují postupující průběh demografického stárnutí obyvatelstva Prahy. Hodnoty průměrného věku, indexu závislosti a indexu závislosti starých osob se postupně v průběhu sledovaného období zvyšovaly. Stejně tak podíl osob starších 65 let v pražské populaci. Na základě predikce lze v následujících třech letech očekávat pokračování trendu stárnutí pražské populace, které by však mohl být zmírněn nárůstem počtu osob ve věku 0 – 14 let v pražské populaci a poklesem hodnot indexu stárnutí. Obdobné výsledky byly zaznamenány i v případě vybraných městských částí. Rychlejší postup procesu demografického stárnutí je pak možné očekávat v městské části Praha-Petrovice, která měla dosud příznivé rozložení věkové struktury.

Ekonomická aktivita obyvatel Prahy byla po celé sledované období vyšší než ve zbytku České republiky, ale podle predikce by měla v dalších třech letech mírně klesnout. Naopak míra podnikatelské aktivity, která v roce 2013 zaznamenala mírný propad v důsledku zpožděných projevů ekonomické krize, by měla dále narůstat jak v úhrnu celé Prahy, tak v jednotlivých vybraných městských částech. Větší podíl terciárního sektoru na zaměstnanosti Prahy než v případě celé České republiky poukazuje na ekonomickou restrukturalizaci města přibližující se více západoevropským zemím. Podíl terciárního sektoru na zaměstnanosti by se měl v budoucnu i nadále zvyšovat. Index hospodářského zatížení by měl pokračovat v růstu zaznamenaném v posledních letech i do budoucna, a to z důvodu zvyšování počtu osob v obou závislých skupinách v celé Praze i vybraných městských částech.

Praha je z hlediska zahraniční imigrace atraktivní lokalitou a cizinců by mohlo dle predikce v následujících letech v Praze přibývat. Nejpočetněji do Prahy přichází osoby v nižším produktivní věku a i v budoucnu by tomu tak dle predikce mělo být. Při sestavování rozvojových plánů a strategií města Prahy lze využít výsledků predikce vybraných ukazatelů a reagovat a připravit se tak na jeho budoucí potřeby.

7 SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

AGORA CENTRAL EUROPE. *Sociodemografická analýza Praha 8*. In: Městská část Praha 8 [online]. 2007. [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <www.praha8.cz/file/qee1/SDA-Praha8.doc>

ARC ČR 500: Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500. ARCDATA PRAHA, s.r.o. ArcGIS. ARCDATA PRAHA. [online]. n. d. [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <<http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500/>>

ARLT, J. et al. *Analýza ekonomických časových řad s příklady*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002, 147 s. ISBN 80-245-0307-7.

BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005, 308 s. ISBN 80-210-3875-6.

BURCIN, B., DRBOHLAV, D., KUČERA, T. *Možnosti migračního řešení perspektivního úbytku a demografického stárnutí obyvatelstva České republiky*. Sociologický časopis: Czech sociological review. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 2008, roč. 44, č. 4, s. 653-682.

BURCIN, B., KUČERA, T. *Prognóza populačního vývoje České republiky na období 2008–2070* [online]. Praha, 2010. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8842/Prognoza_2010.pdf>

CAHLÍKOVÁ, Z., STRIELKOWSKI, W. *Pozitivní dopady pracovní migrace z Ukrajiny na českou ekonomiku*. Acta oeconomica Pragensia: Vědecký sborník Vysoké školy ekonomické v Praze. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2013, 1/2013, s. 60-67. ISSN 0572-3043.

CASELLI, G. et al. *Demography: analysis and synthesis*. Boston: Elsevier, c2006, 4 v. ISBN 01276566424.

COLEMAN, D. A. *Who's Afraid of Low Support Ratios?. A UK Response to the UN Population Division Report on Replacement Migration*. Příspěvek přednesený na Expert Group Meeting on Policy Responses to Population Ageing and Population Decline. New York, 16.–18. 10. 2000.

ČERMÁK, Z., JANSKÁ, E. *Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálněgeografické diferenciace Česka*. Geografie. 2011, roč. 116, č. 4, s. 422–439.

ČSÚ. *Cizinci: Počet cizinců - datové údaje*. In: Český statistický úřad [online]. n. d. b [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr>

ČSÚ. *Cizinci v ČR - 2014*. In: Český statistický úřad [online]. 10. 12. 2014c [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/1-demograficke-aspekty-zivota-cizincu8659>>

ČSÚ. *Český statistický úřad* [online]. n. d. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz>>

ČSÚ. *Ekonomická aktivita obyvatel Prahy 1993 – 2012*. In: Krajská správa ČSÚ v Praze [online]. 28. 5. 2013a [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/casove_rady_prace__time_series_labour>

ČSÚ. *Městské části hlavního města Prahy*. In: Krajská správa ČSÚ v Praze [online]. 8. 4. 2013c [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/mesta_a_obce>

ČSÚ. *Metodika počtu cizinců*. In: Český statistický úřad [online]. 21. 1. 2015b [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>>

ČSÚ. *Migrace v hl. m. Praze v letech 2001 až 2011*. Praha: Český statistický úřad, 2012a, 67 s. Lidé a společnost. ISBN 978-80-250-2292-4.

ČSÚ. *Míra ekonomické aktivity – roční průměry*. In: Veřejná databáze [online]. n. d. e [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=VSPS+508_rocn%C3%AD&&kapitola_id=925>

ČSÚ. *O veřejné databázi*. In: Veřejná databáze [online]. n. d. a [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <<http://vdb.czso.cz/vdb/vdb.jsp>>

ČSÚ. *Souhrnné informace o 57 městských částech 2004-2013*. In: Krajská správa ČSÚ v Praze [online]. 27. 2. 2015a [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/mesta_a_obce>

ČSÚ. *Statistická ročenka Hlavního města Prahy 2011*. Praha: Krajská správa Českého statistického úřadu v Hl. m. Praze, 2011. ISBN 978-80-250-2113-2.

ČSÚ. *Statistická ročenka Hlavního města Prahy 2012*. Praha: Krajská správa Českého statistického úřadu v Hl. m. Praze, 2012b. ISBN 978-80-250-2256-6.

ČSÚ. *Statistická ročenka Hlavního města Prahy 2014*. Praha: Krajská správa Českého statistického úřadu v Hl. m. Praze, 2014a. ISBN 978-80-250-2586-4.

ČSÚ. *Věková struktura v hl. m. Praha, 1991-2013*. In: Český statistický úřad [online]. 31. 12. 2013b [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/staticke/animgraf/cz010/>>

ČSÚ. *Veřejná databáze* [online]. n. d. c [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>

ČSÚ. *Výběrové šetření pracovních sil – VŠPS*. In: Krajská správa ČSÚ v Praze [online]. 15. 1. 2015c [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa/vyberove_setreni_pracovnich_sil_vsps>

ČSÚ. *Základní věkové skupiny obyvatelstva v Praze*. In: Veřejná databáze [online]. n. d. d [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM0051PU_MC&akce=maklist.jsp&kapitola_id=371>

ČSÚ. *Zaměstnanost a nezaměstnanost v hl. m. Praze v roce 2007*. In: Krajská správa ČSÚ v Praze [online]. 2014b [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://csugeo.i-server.cz/xa/redakce.nsf/i/zamestnanost_a_nezamestnanost_v_hl_m_praze_v_roce_2007>

ČSÚ. *Život cizinců v ČR*. Praha: Český statistický úřad, 2010. ISBN 978-80-250-2041-8.

ČTYROKÝ, J., BRADOVÁ E. et al. *Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2014* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <<http://www.iprpraha.cz/clanek/48/textova-cast>>

DEMOGRAFIE. *Migrace*. In: Demografický informační portál [online]. Demografické informační centrum, n. d. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.demografie.info/?cz_migrace_obecne>

DRBOHLAV, D. *Imigrace a integrace cizinců v Česku: Několik zastavení na cestě země v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše*. Geografie. 2011, roč. 116, č. 4, s. 401–421.

DRBOHLAV, D. et al. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.

DUFEK, J., MINAŘÍK, B. *Stárnutí populace v krajích České republiky*. In: Reprodukce lidského kapitálu 2009. VŠE [online]. 2009 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://kdem.vse.cz/resources/relik09/Prispevky_PDF/Dufek_Minarik.pdf>

DVOŘÁČEK, J., SLUNČÍK, P. *Podnik a jeho okolí: jak přežít v konkurenčním prostředí*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2012, xvii, 173 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-224-3.

ENVI AGENTURA. *Demografické studie* [online]. n. d. [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <<http://www.enviagentura.cz/rozvoj-mest-a-obci/demograficke-studie/#2>>

FIALA, T., LANGHAMROVÁ, J. *Ekonomické důsledky stárnutí populace České republiky*. In: Reprodukce lidského kapitálu. Praha: VŠE, 2010. 8 s. ISBN 978-80-245-1697-4.

HANČLOVÁ, J., TVRDÝ, L. *Úvod do analýzy časových řad*. Ostrava: Fakulta ekonomická, katedra matematických metod v ekonomice a katedra regionální ekonomiky, VŠB-TU Ostrava, 2003.

HINDLS, R. et al. *Metody statistické analýzy pro ekonomy*. 2. přeprac. vyd. Praha: Management Press, 2000, 259 s. ISBN 80-7261-013-9.

HINDLS, R. et al. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.

HŮBELOVÁ, D. *Cizinci na území České republiky*. In: Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti 2012 [CD-ROM]. Sborník příspěvků ze 4. konference konané 18. 10. 2012. Brno: MeU, FRRMS, s. 93-98. ISBN 978-80-7375-652-9.

CHLUDILOVÁ, I. *První a druhá demografická revoluce*. Socioweb. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2003, č. 3. ISSN 1214-1720.

KAČEROVÁ, E. *ANALÝZA: Cizinci v České republice*. In: Demografický informační portál [online]. Demografické informační centrum, 23. 9. 2011 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=777&>

KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001, 52 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0222-9.

KLUFOVÁ, R., POLÁKOVÁ, Z. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 306 s. ISBN 978-80-7357-546-5.

KOCOURKOVÁ, J. et al. *Propopulační politika - ano či ne*. Ekonomika, právo, politika č. 21/2002. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. 73 s.

KOSCHIN, F. *Demografie poprvé*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2005, 122 s. ISBN 80-245-0859-1.

KRAUSOVÁ, T. *Cizinci v České republice*. In: Demografie, revue pro výzkum populačního vývoje. 2013, roč. 55, č. 3/2013, s. 231-236. ISSN 0011-8265.

KRYŠTOF, A. *Nové metody a přístupy k analýze a prognóze ekonomických časových řad*. Praha, 2006. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze.

KUŠNIRÁKOVÁ, T., ČIŽINSKÝ, P. *Dvacet let české migrační politiky: Liberální, restriktivní, anebo ještě jiná?*. Geografie. 2011, roč. 116, č. 4, s. 497-517.

LANGHAMROVÁ, J. *Demografie: učební text pro předmět U017*. Vyd. 1. Praha [i.e. Brno]: Tribun EU, 2007, 42 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-218-7.

LEONTIYEVA, Y. *Imigranti v ČR – jsou přínosem nebo zátěží?*. Socioweb. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2009, č. 12, s. 7-11. ISSN 1214-1720.

MACHOTKOVÁ, Š. *Co je Schengen*. In: Euroskop.cz [online]. n. d. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen/>>

MARYÁŠ, J., VYSTOUPIL, J. *Ekonomická geografie*. Distanční studijní opora. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 152 s.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Počty obyvatel v obcích* [online]. n. d. [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Studie EMN – Dočasná a cirkulární migrace: empirické poznatky, aktuální nastavení politik a praxe a budoucí perspektivy v členských státech EU. Česká republika*. Praha, 2010. 40 s.

MORÁVEK, D. *Roste počet podnikatelů? Zjistili jsme, jak se to má doopravdy*. In: Podnikatel.cz [online]. 25. 7. 2013 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/roste-pocet-podnikatelu-zjistili-jsme-jak-se-to-ma-doopravdy/>>

MPSV. *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2013* [online]. 2014 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/rok2013/anal2013.pdf>

NĚMEC, M. *Domovní a bytový fond v detailu pražských městských částí z pohledu statistických ukazatelů*. 1. vyd. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2014, 31 s. ISBN 978-80-87931-15-8.

NOVÁK, W. D. *Geografie obyvatelstva a demografie*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. 80 s.

OKÓLSKI, M. *European immigrations: trends, structures and policy implications*. Amsterdam: Amsterdam University Press, c2012, 277 s. IMISCOE research. ISBN 978-90-8964-457-2.

PACÍKOVÁ, L. et al. *Průzkum sociální situace cizinců na území Hl. m. Prahy: Závěrečná zpráva projektu* [online]. Poradna pro integraci, o.s., Organizace pro pomoc uprchlíkům, o.s. Praha, 2010 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://docs.opu.cz/pruzkum_socialni%20situace%20cizincu.pdf>

- PAVLÍK, Z. et al. *Základy demografie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1986, 732 s.
- PRAHA. *Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců*. Příloha č. 1 k usnesení Zastupitelstva HMP č. 40/17 ze dne 19. 6. 2014. In: Integrační centrum Praha [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://www.icpraha.com/theme/Icp/files/koncepce-final.pdf>>
- PRAHA. Portál hlavního města Prahy. *Městské části* [online]. n. d. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/index.html>
- RABUŠIC, L. *Česká společnost stárne*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995, 192 s. Rubikon (Masarykova univerzita). ISBN 80-210-1155-6.
- RITSCHELOVÁ, I. *Úvodník*. In: Demografie, revue pro výzkum populačního vývoje. 2012, roč. 54, č. 1/2012. ISSN 0011-8265.
- ROUBÍČEK, V. *Úvod do demografie*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 350 s. ISBN 80-85963-43-4.
- SHRYOCK, H. S. et al. *The methods and materials of demography*. Fourth print., rev. Washington: U.S. Bureau of the Census; [for sale by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off.], 1980, 2 v. (v, 888 p.).
- SVOBODOVÁ, K. *ANALÝZA: Demografické stárnutí ČR podle výsledků projekce*. In: Demografický informační portál [online]. Demografické informační centrum, 23. 3. 2012 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=824&>
- SÝKORA, L., TEMELOVÁ J., POSOVÁ D. *Identifikace lokalit koncentrace sociálních skupin a jejich typologie*. In: Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava [online]. 2007 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <<http://web.natur.cuni.cz/segregace/images/stories/dokumenty/kapitola3.pdf>>
- ŠIMKOVÁ, M., PETKOVÁ, L. *Vývoj ekonomické aktivity a stárnutí populace*. In: RELIK 2011: Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti. Praha: MELANDRIUM, 2011. ISBN 978-80-86175-75-1.

ŠIMPACH, O. *Obor Sociálně-ekonomická demografie*. In: VŠE [online]. 19. 2. 2012 [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <<http://kdem.vse.cz/bakalarske-studium-oboru-socialne-ekonomicka-demografie/obor-socialne-ekonomicka-demografie/>>

TVRDÝ, L. *Socioekonomické analýzy měst a regionů*. In Marketingové a socioekonomické analýzy měst a regionů v MSK. Ostrava 5. 2. 2004. Ostrava: VŠB - TU Ostrava, Ekonomická fakulta, 2004. s. 3-10. ISBN 80-248-0583-9.

ÚTVAR ROZVOJE HL. M. PRAHY. *Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2012* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <<http://www.iprpraha.cz/clanek/1341/textova-cast>>

UUR. *Monitoring mikroregionů Jihomoravského kraje*. Ústav územního rozvoje [online]. 9. 1. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3779>>

VAŇO, B. et al. *Základy demografie*. Vyd. 1. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003, 133 s. ISBN 80-968927-3-8.

VOJTKOVÁ, M. *Populační projekce a prognózy cizinců a obyvatelstva České republiky*. Socioweb. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2005, č. 5. ISSN 1214-1720.

VYSTOUPIL, J. *Základy demografie*. Distanční studijní opora. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 160 s.

8 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

8.1 Seznam tabulek

<i>Tab. 1: Průměrný věk obyvatel Prahy v letech 2001 - 2013</i>	31
<i>Tab. 2: Predikce průměrného věku obyvatel Prahy na roky 2014 – 2016</i>	32
<i>Tab. 3: Průměrný věk obyvatel městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013</i>	32
<i>Tab. 4: Predikce průměrného věku obyvatel městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016</i>	34
<i>Tab. 5: Index stáří a podíl jednotlivých věkových skupin na obyvatelstvu Prahy v letech 2001 - 2013</i>	35
<i>Tab. 6: Predikce procentuálního zastoupení věkových skupin 0 – 14 let a 65 a více let a indexu stáří na roky 2014 - 2016</i>	37
<i>Tab. 7: Index stáří v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013</i>	37
<i>Tab. 8: Predikce indexu stáří v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016</i>	39
<i>Tab. 9: Index závislosti, index závislosti mladých a index závislosti starých v Praze v letech 2001 - 2013</i>	41
<i>Tab. 10: Predikce indexu závislosti a indexu závislosti starých v Praze na roky 2014 - 2016</i>	43
<i>Tab. 11: Index závislosti v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013</i>	44
<i>Tab. 12: Predikce indexu závislosti v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016</i>	46
<i>Tab. 13: Index závislosti mladých a index závislosti starých v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 - 2013</i>	46
<i>Tab. 14: Predikce indexu závislosti starých v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice na roky 2014 - 2016</i>	48
<i>Tab. 15: Míra ekonomické aktivity mužů, žen a obyvatel Prahy celkem v letech 1993 - 2012</i>	50
<i>Tab. 16: Predikce míry ekonomické aktivity mužů, žen a obyvatel Prahy celkem na roky 2013 - 2015</i>	51
<i>Tab. 17: Podíl jednotlivých sektorů národního hospodářství na zaměstnanosti Prahy v letech 1993 - 2012</i>	53
<i>Tab. 18: Predikce podílu sekundárního a terciárního sektoru na zaměstnanosti Prahy na roky 2013 - 2015</i>	54
<i>Tab. 19: Počet ekonomických subjektů, počet obyvatel Prahy a míra jejich podnikatelské aktivity v letech 2002 - 2013</i>	56
<i>Tab. 20: Predikce míry podnikatelské aktivity obyvatel Prahy na roky 2014 - 2016</i>	57
<i>Tab. 21: Míra podnikatelské aktivity v městských částech Praha 1, Praha 4 a Praha-Královice v letech 2002 - 2013</i>	58
<i>Tab. 22: Predikce míry podnikatelské aktivity v městských částech Praha 1, Praha 4 a Praha-Královice na roky 2014 - 2016</i>	59

<i>Tab. 23: Počet osob v jednotlivých věkových skupinách a index hospodářského zatížení obyvatel Prahy v letech 2001 - 2013.....</i>	<i>61</i>
<i>Tab. 24: Predikce indexu hospodářského zatížení obyvatel Prahy na roky 2014 - 2016.....</i>	<i>62</i>
<i>Tab. 25: Index hospodářského zatížení obyvatel městských částí Praha 10, Praha 18 a Praha-Královice v letech 2001 - 2013.....</i>	<i>63</i>
<i>Tab. 26: Predikce indexu hospodářského zatížení obyvatel městských částí Praha 10, Praha 18 a Praha-Královice na roky 2014 - 2016.....</i>	<i>64</i>
<i>Tab. 27: Počet cizinců v Praze, počet obyvatel Prahy, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy a relativní přírůstek počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy v letech 2000 - 2013 .....</i>	<i>66</i>
<i>Tab. 28: Predikce počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel Prahy na roky 2014 - 2016.....</i>	<i>69</i>
<i>Tab. 29: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 4 v letech 2003 - 2014.....</i>	<i>70</i>
<i>Tab. 30: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 6 v letech 2003 - 2014.....</i>	<i>71</i>
<i>Tab. 31: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 9 v letech 2003 - 2014.....</i>	<i>72</i>
<i>Tab. 32: Počet cizinců, počet obyvatel, podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel a relativní přírůstek počtu cizinců v městské části Praha 14 v letech 2003 - 2014.....</i>	<i>73</i>
<i>Tab. 33: Predikce počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí Praha 4 a Praha 6 na roky 2015 - 2016.....</i>	<i>76</i>
<i>Tab. 34: Predikce počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí Praha 9 a Praha 14 na roky 2015 - 2016 .....</i>	<i>76</i>
<i>Tab. 35: Počet přistěhovaných cizinců v jednotlivých letech, střední stav obyvatelstva Prahy a obecná míra imigrace v letech 2001 - 2011.....</i>	<i>77</i>
<i>Tab. 36: Predikce obecné míry imigrace v Praze na roky 2012 - 2014.....</i>	<i>79</i>
<i>Tab. 37: Specifické míry imigrace dle věkových skupin v Praze v letech 2001 - 2011.....</i>	<i>81</i>
<i>Tab. 38: Predikce specifických měr imigrace dle věkových skupin v Praze na roky 2012 - 2014.....</i>	<i>82</i>

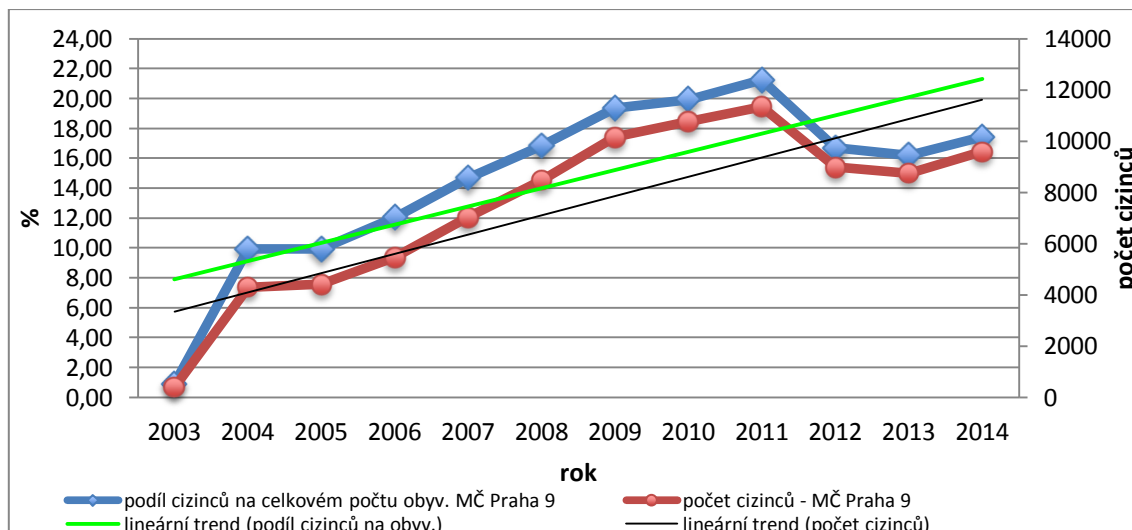
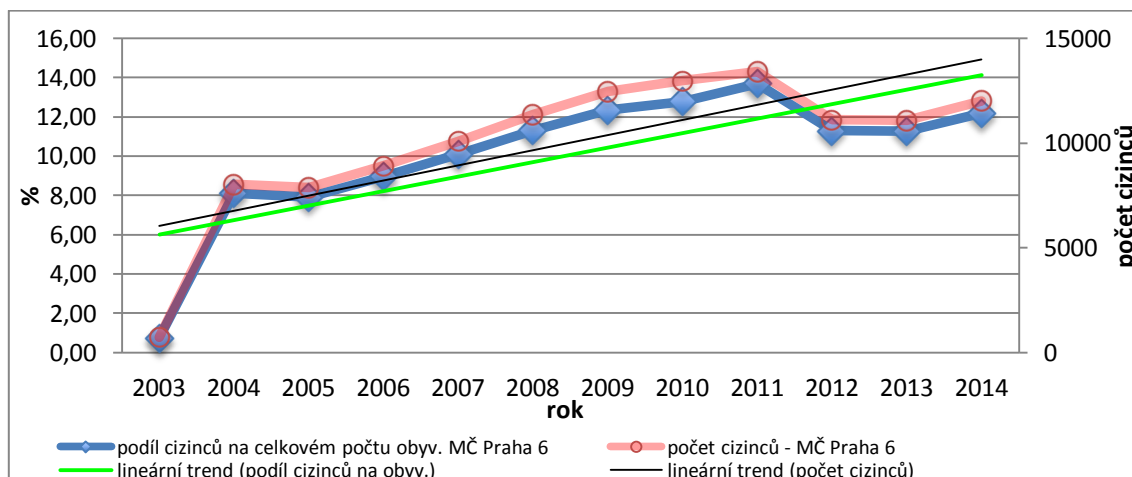
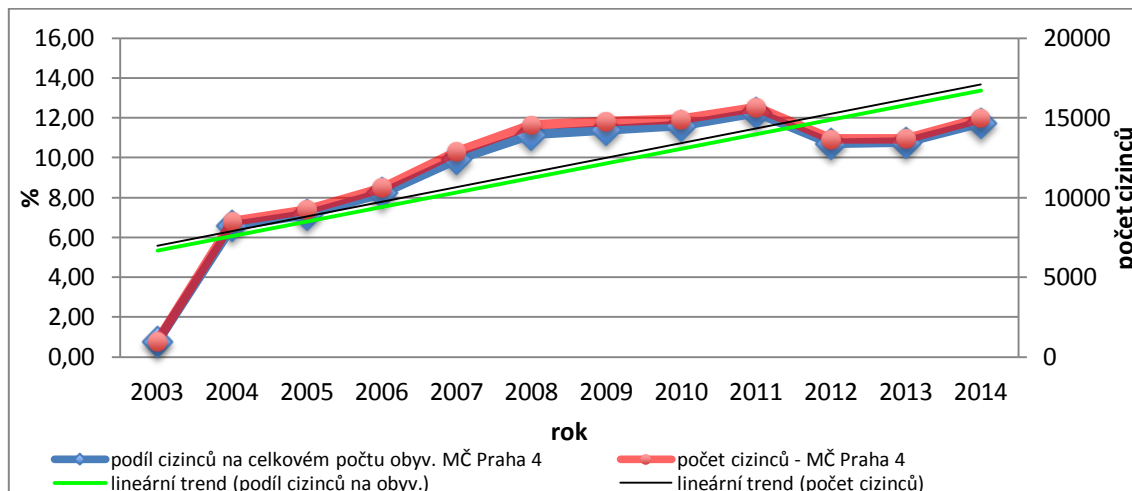
8.2 Seznam obrázků

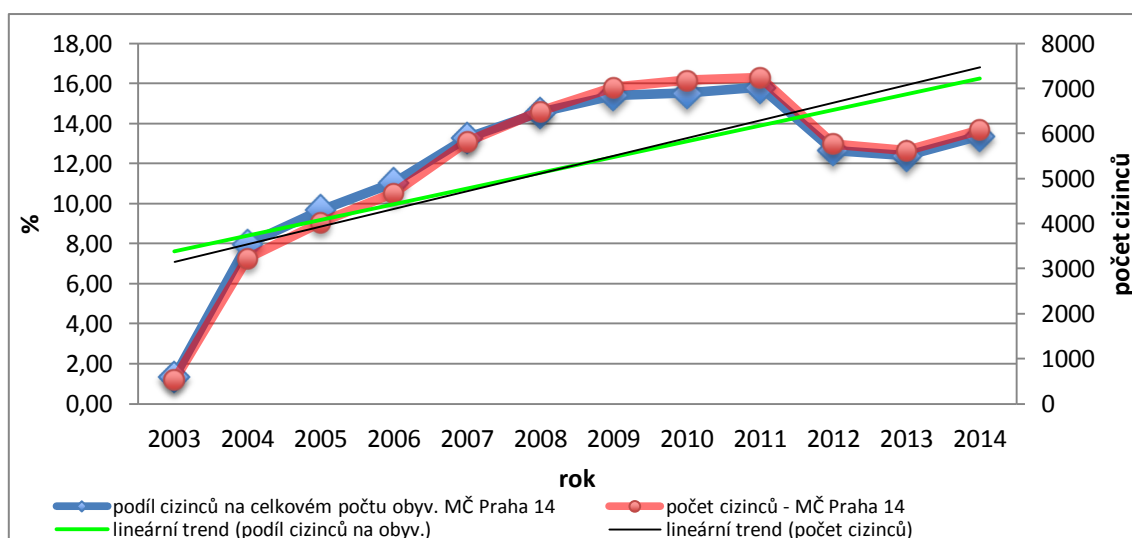
<i>Obr. 1: Analyzované pražské městské části .....</i>	<i>29</i>
<i>Obr. 2: Vývoj průměrného věku obyvatel Prahy a České republiky v letech 2001 – 2013.....</i>	<i>30</i>
<i>Obr. 3: Průměrný věk obyvatel Prahy v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí.....</i>	<i>31</i>
<i>Obr. 4: Srovnání vývoje průměrného věku města Prahy a městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí.....</i>	<i>33</i>
<i>Obr. 5: Vývoj indexu stáří obyvatel Prahy a České republiky v letech 2001 – 2013.....</i>	<i>34</i>
<i>Obr. 6: Podíly věkových skupin 0 – 14 let a 65 a více let na obyvatelstvu Prahy v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí .....</i>	<i>35</i>

<i>Obr. 7: Počet obyvatel ve věkových skupinách 0 – 14 let, 65 a více let a index stáří obyvatel Prahy v letech 2001 – 2013 proložený trendovou funkcí .....</i>	<i>36</i>
<i>Obr. 8: Srovnání vývoje indexu stáří města Prahy a městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí.....</i>	<i>38</i>
<i>Obr. 9: Dynamika stárnutí populace města Prahy a městských částí Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice .....</i>	<i>40</i>
<i>Obr. 10: Vývoj indexu závislosti, indexu závislosti mladých a indexu závislosti starých ve městě Praze a v České republice v letech 2001 – 2013 .....</i>	<i>41</i>
<i>Obr. 11: Index závislosti a index závislosti starých v Praze v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí.....</i>	<i>42</i>
<i>Obr. 12: Srovnání vývoje indexu závislosti ve městě Praze a v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí .....</i>	<i>45</i>
<i>Obr. 13: Srovnání vývoje indexu závislosti starých ve městě Praze a v městských částech Praha 4, Praha 10 a Praha-Petrovice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí.....</i>	<i>47</i>
<i>Obr. 14: Vývoj míry ekonomické aktivity obyvatel Prahy a České republiky v letech 1993 – 2012.....</i>	<i>49</i>
<i>Obr. 15: Míra ekonomické aktivity mužů, žen a obyvatel Prahy celkem v letech 1993 – 2012 proložené trendovou funkcí.....</i>	<i>51</i>
<i>Obr. 16: Podíl jednotlivých sektorů národního hospodářství na zaměstnanosti ČR a Prahy v roce 2012 ..</i>	<i>52</i>
<i>Obr. 17: Podíly sekundárního a terciárního sektoru na zaměstnanosti Prahy v letech 1993 – 2012 proložené trendovou funkcí .....</i>	<i>54</i>
<i>Obr. 18: Vývoj podnikatelské aktivity obyvatel Prahy a České republiky v letech 2002 – 2013 .....</i>	<i>55</i>
<i>Obr. 19: Srovnání vývoje míry podnikatelské aktivity ve městě Praze a v městských částech Praha 1, Praha 4 a Praha-Královice v letech 2002 – 2013 proložené trendovou funkcí .....</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 20: Vývoj indexu hospodářského zatížení obyvatel Prahy a České republiky v letech 2001 – 2013... </i>	<i>60</i>
<i>Obr. 21: Srovnání vývoje indexu hospodářského zatížení ve městě Praze a v městských částech Praha 10, Praha 18 a Praha-Královice v letech 2001 – 2013 proložené trendovou funkcí .....</i>	<i>61</i>
<i>Obr. 22: Vývoj podílu cizinců na obyvatelstvu Prahy a České republiky v letech 2000 – 2013.....</i>	<i>66</i>
<i>Obr. 23: Národnostní zastoupení cizinců na území města Prahy v roce 2013.....</i>	<i>67</i>
<i>Obr. 24: Počet a podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel v letech 2000 – 2013 proložené trendovou funkcí.....</i>	<i>68</i>
<i>Obr. 25: Národnostní složení cizinců v městské části Praha 6.....</i>	<i>75</i>
<i>Obr. 26: Národnostní složení cizinců přistěhovalých do Prahy v letech 2001 – 2011 .....</i>	<i>78</i>
<i>Obr. 27: Vývoj obecné míry imigrace v Praze v letech 2001 – 2011 proložený trendovou funkcí.....</i>	<i>79</i>
<i>Obr. 28: Věkové složení cizinců přistěhovalých do Prahy v letech 2001 – 2011 .....</i>	<i>80</i>
<i>Obr. 29: Vývoj specifických měř imigrace věkových skupin 15 – 19 let, 20 – 29 let, 30 – 39 let a 40 – 49 let v Praze v letech 2001 – 2011 proložené trendovou funkcí.....</i>	<i>82</i>

9 PŘÍLOHY

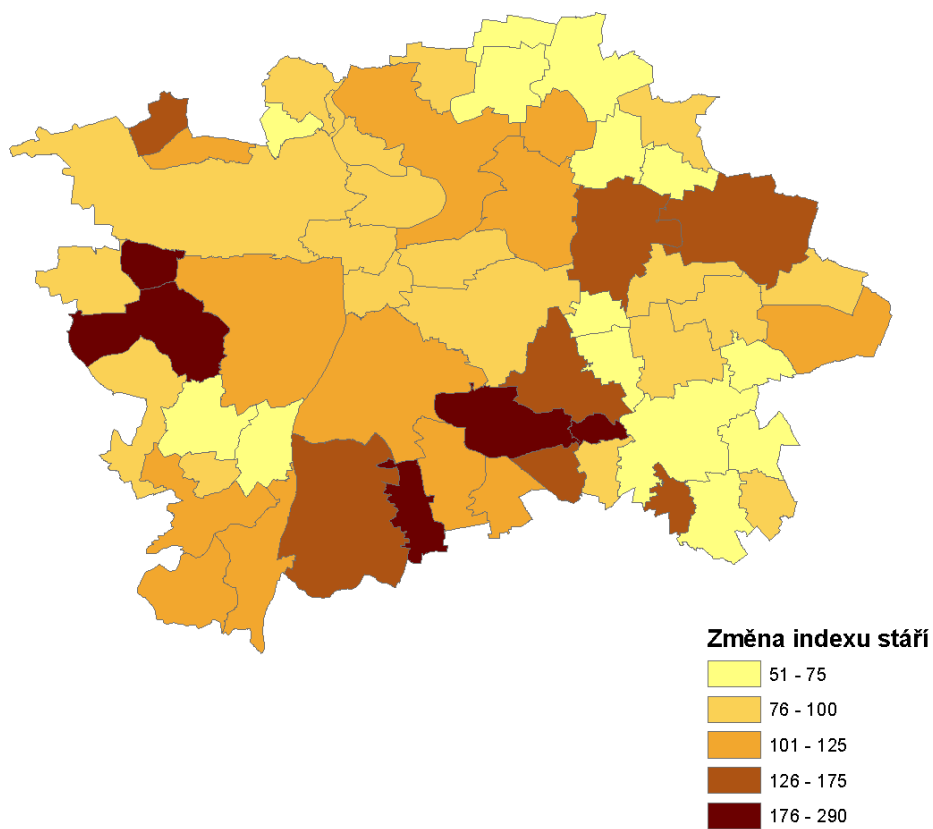
Příloha 1 Vývoj počtu a podílu cizinců na celkovém počtu obyvatel městských částí v letech 2003 – 2014 proložené trendovou funkcí

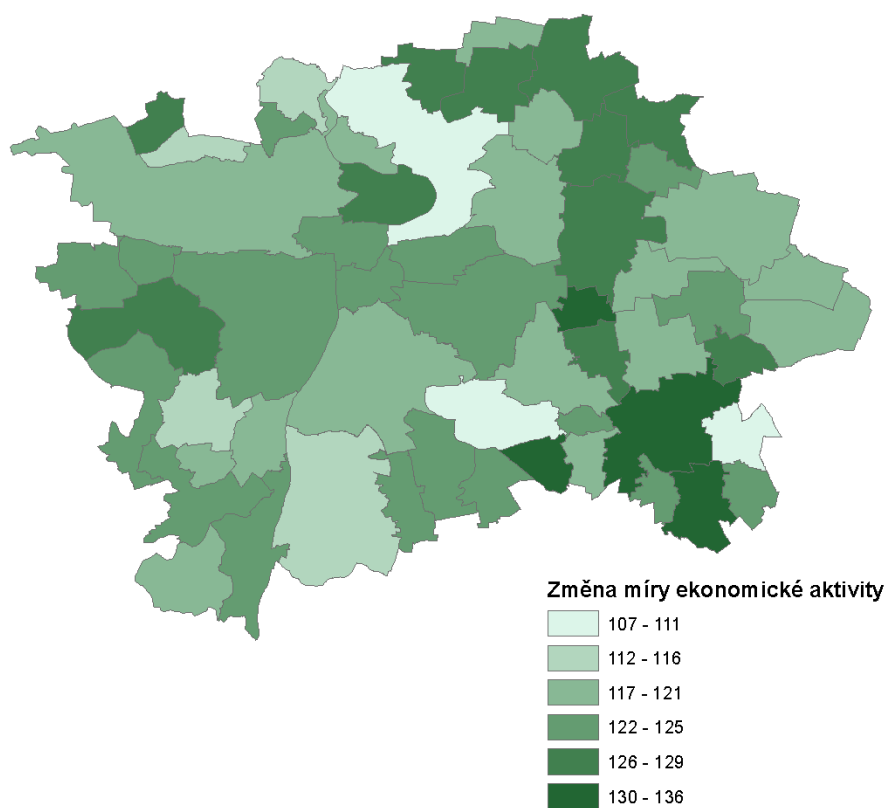
Zdroj: MV ČR, ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 2 Změna indexu stáří v pražských městských částech mezi lety 2001 a 2013
(v %)

Zdroj: ArcČR 500, Arcdata Praha, ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 3 Změna míry ekonomické aktivity v pražských městských částech mezi lety 2001 a 2011 (v %)

Zdroj: ArcČR 500, Arcdata Praha, ČSÚ, vlastní zpracování